

Ὁ ὉΣΙΟΣ ΓΡΗΓΌΡΙΟΣ

Ὁ ὉΣΙΟΣ ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ

ΕΤΗΣΙΑ ΕΚΔΟΣΙΣ ΤΗΣ ΙΕΡΑΣ ΜΟΝΗΣ
ΟΣΙΟΥ ΓΡΗΓΟΡΙΟΥ ἈΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β΄ ΕΤΟΣ 2016 ΑΡΙΘΜ. 41

Εἰς δόξαν τοῦ ἐν Τριάδι Θεοῦ καὶ τῆς Ὑπεραγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, Ἐφόρου τοῦ Ἀγιωνύμου Ὁρους.

Εἰς κοινὴν ἀπάντων τῶν Ὁρθοδόξων ὠφέλειαν.

* * *

Περιέχει κείμενα ὀρθοδόξου δογματικῆς καὶ ἠθικῆς διδασκαλίας, ὡς καὶ κείμενα περὶ ὀρθοδόξου Μοναχισμοῦ, νήψεως καὶ νοερᾶς προσευχῆς, κατὰ τὴν ἐν Ἀγίῳ Ὁρει παράδοσιν, δι' ᾧν ἡ καρδιά τοῦ Χριστιανοῦ καταλύσεται καὶ ἔρχεται εἰς πόθον Χριστοῦ.

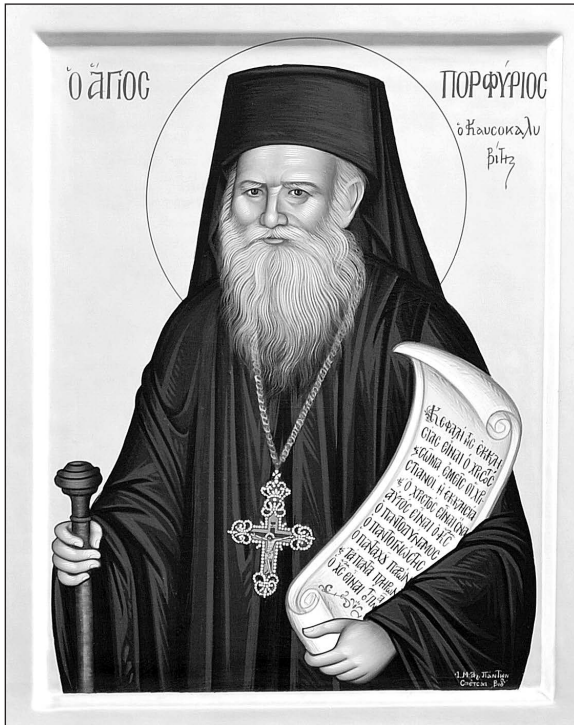
* * *

Δαπάνη καὶ προνοία τῆς Ἱερᾶς ταύτης Μονῆς καὶ συνεργασία καὶ ἐτέρων εὐλαβῶν λογίων Πατέρων.

ΑΓΙΟΣ ΠΟΡΦΥΡΙΟΣ Ο ΚΑΥΣΟΚΑΛΥΒΙΤΗΣ

Ἐρώτησαν τὸν ἀββᾶ Ἰσαάκ τὸν Σύρο: «Τί ἐστὶ γνῶσις;». Καὶ αὐτὸς ἀπήντησε: «Αἴσθησις ζωῆς τῆς ἀθανάτου». Καὶ τὸν ξαναρώτησαν: «Καὶ τί ἐστὶν ἡ ζωὴ ἡ ἀθάνατος;». Καὶ αὐτὸς ἀπήντησε: «Αἴσθησις ἐν Θεῷ... Ἡ κατὰ Θεὸν γνῶσις βασιλεύς ἐστὶ πασῶν τῶν ἐπιθυμιῶν καὶ τῇ δεχομένη καρδίᾳ

αὐτήν, πᾶσα ἐν τῇ γῆ γλυκύτης περισσὴ ἐστὶ»¹. Δηλαδή, ὁ ἄνθρωπος πού ἔχει τὴν κατὰ Θεὸν γνῶσι (κοινωνία μὲ τὸν Θεό) κυριαρχεῖ σέ ὅλες τίς ἐπιθυμίες του καὶ τοῦ εἶναι περιττὴ κάθε γήινη τέρψι.

Ἐνας τέτοιος ἄνθρωπος, πού ἀπὸ πολὺ νέος εἶχε τὴν ἀληθῆ γνῶσι, τὴν μόνη ἀληθινὴ γνῶσι, τὴν αἴσθησι τῆς ἀθανάτου ζωῆς, αὐτό πού ζῆ ὁ ἄνθρωπος ὅταν ὁ Θεὸς αἰσθητὰ βρίσκεται μέσα του καὶ αὐτός μέσα στὸν Θεό, ὑπῆρξε στὴν ἐποχὴ μας ὁ Γέρων Πορφύριος ὁ Καυσοκαλυβίτης. Ὅπως ὁ ἅγιος ἀπόστολος Παῦλος, ἔτσι καὶ ὁ Γέρων Πορφύριος «ζοῦσε οὐκέτι αὐτός ἀλλὰ ὁ Χριστός ἐν αὐτῷ»². Καὶ ὁ Γέρων Πορφύριος, πού στίς 27 Νοεμβρίου 2013 ἡ Ἐκκλησία μας τὸν κατέταξε μεταξὺ τῶν Ἁγίων τῆς, ἔτσι πέρασε ὅλη τὴν ζωὴ του καὶ αὐτό ἦταν τὸ περιεχόμενο τῆς διδασκαλίας του. Μία ζωὴ τελείας ἐνώσεως μὲ τὸν Χριστό, μία ζωὴ Θεοερωτικὴ καὶ μία διδασκαλία Θεοερωτικὴ. Τίς ἀνταύγειες αὐτῆς τῆς ὀλοκληρωτικῆς ἐνώσεως τοῦ Ἁγίου μὲ τὸν Χριστό ἐδέχοντο ὅσοι τὸν ἐπλησίαζαν κατὰ τὴν ἐπίγεια ζωὴ του καὶ συνεχίζουν νὰ δέχονται καὶ τώρα, μετὰ τὴν ἔξοδό του ἐκ τοῦ κόσμου τούτου, ὅσοι τὸν ἐπικαλοῦνται καὶ ὅσοι ἐντροφοῦν στίς καταγεγραμμένες διδασκαλίες του.

---

1. Ἀββᾶ Ἰσαάκ Σύρου, Ἀσκητικά, Λόγος ΛΗ', «Περὶ τοῦ συνιέναι ἐν ποίῳ μέτρῳ ἴσταται τις ἐκ τῶν κινουμένων ἐν αὐτῷ λογισμῶν», ἔκδ. Β. Ρηγοπούλου, Θεσ/νίκη 1997, σελ. 164.

2. Πρβλ. Γαλ. β' 20.

Σέ ηλικία μόλις 9 ἐτῶν διάβασε τόν βίο τοῦ ἀγίου Ἰωάννου τοῦ Καλυβίτου καί θέλησε νά τόν μιμηθῆ. Πολύ μικρός ἀκόμη ἐργάζεται σέ κατάστημα τοῦ Πειραιᾶ, γιά νά βοηθήσῃ τήν φτωχή οἰκογένειά του. Ἀπό ἐκεῖ προσπαθεῖ ἀρκετές φορές, χωρίς νά τό κατορθώσῃ, νά φύγῃ κρυφά γιά τό Ἅγιον Ὄρος. Σέ μία ἀπό τίς προσπάθειες αὐτές δέχεται μέ πολλή χαρά τόν χαρακτηρισμό τοῦ «ἀλητόπαιδου» ἀπό κάποιους ἐκ τῶν ἐπιβατῶν τοῦ πλοίου. Ἔλεγε: «Μές στήν ψυχούλα μου ἐχάρηκα, διότι σκέφθηκα ὅτι ὄντως ἀλητόπαιδο εἶμαι. Ἔγινα ἀλήτης τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ»³.

Τελικά καταφέρνει νά ἔλθῃ στό Ἅγιον Ὄρος. Μέ τήν συμπαράστασι τοῦ Γέροντος πνευματικοῦ Παντελεήμονος ἀπό τά Καυσοκαλύβια φθάνει στήν Σκήτη τῶν Καυσοκαλυβίων καί ἀρχίζει μέ πολύ ζῆλο τήν μοναχική ζωή. Ἀφηγεῖται ὁ ἴδιος: «Εἶχα μεγάλη λαχτάρα κι ὅταν οἱ Γέροντές μου φεύγανε τό πρωί κι ἐρχόντουσαν τό βράδυ, ἐγώ, ἐλεύθερος πιά, πήγαινα στό ἐκκλησάκι, στόν Ἅγιο Γεώργιο, καί δινόμουν στήν προσευχή... Τόσο πολύ εὐφραινόμουν, πού δέν ἔτρωγα. Δέν μοῦ ἄρесе ν' ἀποσπασθῶ... Ἔλεγα τήν εὐχή, ἔψαλλα, ἐδιάβαζα... Ἦταν ἐρωτικά τραγούδια, ἦταν γιά τόν Χριστό...»⁴.

---

3. Γέροντος Πορφυρίου Καυσοκαλυβίτου, *Βίος καί Λόγοι*, ἔκδ. Ἱερᾶς Μονῆς Χρυσοπηγῆς, Χανιά 2003, σελ. 40.

4. Ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 60-61.

Κάποια στιγμή στό Κυριακό τῆς Σκήτης, τιμώμενο ἐπ' ὀνόματι τῆς Ἁγίας καί Ζωαρχικῆς Τριάδος, ἔρχεται σέ ἐπικοινωνία μέ τόν χαριτωμένο ἀσκητή, τόν γέρο-Δημᾶ. Καί ὅπως μία λαμπάδα ἀνάβει ἀπό μία ἄλλη ἀναμμένη λαμπάδα, ἔτσι καί ὁ νεαρός Εὐ-ἀγγελος –αὐτό ἦταν τό κοσμικό του ὄνομα– ἀναψε ἀπό τήν θεία Χάρι πού ἔφερε μέσα του ὁ γέρο-Δημᾶς. Εἶδε τόν γέρο-Δημᾶ λουσμένο μέσα στό ἄκτιστο φῶς νά συμπεριφέρεται ἀπέναντι στόν Θεό μέ «κινήσεις ἀγάπης καί λατρείας, κινήσεις θείου ἔρωτος, θείας ἀγάπης κι ἀφοσιώσεως». Μπήκε πνευματικά μέσα στήν δική του ἀτμόσφαιρα καί ἀναψε καί αὐτός ἀπό τήν θεία Χάρι⁵.

Ἀπό αὐτή τήν Χάρι κινούμενος ὄλα τά βλέπει Θεοερωτικά. Δέχεται διδασκαλία ἀπό ἕνα μικρό ἀηδονάκι. Πηγαίνοντας νά προσευχηθῆ σέ μία βαθειά λόχμη τοῦ Ἁγίου Ὁρους, ἀκούει τήν γλυκυτάτη μελωδία ἑνός ἀηδονιοῦ καί ἀναρωτιέται: «Γιατί τό ἀηδονάκι νά βγάζει αὐτούς τούς λαρυγγισμούς; Γιατί νά κάνει αὐτές τίς τρίλιες; Γιατί νά φάλλει αὐτό τό ὑπέροχο ἄσμα;... Μήπως περιμένει νά τό ἐπαινέσει κανεῖς;». Καί καταλήγει: «Πόσα μοῦ λέεις, ἀηδονάκι μου, πόσα μέ διδάσκεις! Θεέ μου, συγκινοῦμαι. Ἀηδόνι μου, μοῦ δείχνεις μέ τό κελάηδημά σου πῶς νά ὑμνῶ τόν Θεό, μοῦ λές χίλια, πολλά, πάρα πολλά...»⁶.

---

5. Ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 80.

6. Ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 87.

Ἀργότερα ἀναγκάστηκε λόγω βαρειᾶς ἀσθενείας νά βρεθῆ καί πάλι στόν κόσμο. Ἡ Χριστοκεντρική του ὁμως πορεία δέν ἀλλάζει. Νά, πῶς περιγράφει τήν ζωή του στό ἐρημωμένο μοναστήρι τοῦ Ἁγίου Νικολάου Εὐβοίας: «Γιά δύο ἡμέρες ἔκανε μεγάλη θύελλα καί θαλασσοταραχή... Χαλασμός κόσμου μέσ στήν τέλεια ἐρημιά. Ὅλα τά στοιχεῖα τῆς φύσεως ἐμούγκριζαν. Κι ἐγώ μέσ στό ἐκκλησάκι τοῦ Ἁγίου Νικολάου τό φτωχό... ἔτρεξα νά βρῶ καταφύγιο, ἔτρεξα νά κρυφθῶ στήν ἀγκαλιά τοῦ ἐπουρανίου Πατέρα μου. Ἐνιωθα τή θαλπωρή τοῦ Χριστοῦ, τήν ἔνωσή μου μέ τόν Θεό. Αἰσθάνθηκα μεγάλη χαρά κι ἀγαλλίαση κι ἀνακούφιση τρυπώνοντας μέσα στό θεῖον. Δέν μ' ἔνοιαζε γιά τή φουρτούνα, τήν καταιγίδα, πού εἶναι αὐτοῦ τοῦ κόσμου... Ἐνιωθα ἀσφαλῆς, παρηγορημένος κι ἀναπαυμένος. Πέρασα χρυσές ἡμέρες. Ἐκμεταλλεύθηκα μία μεγάλη κακοκαιρία»⁷.

Ἄν ἡ κακοκαιρία πού ἔζησε ὁ π. Πορφύριος ἦταν μεγάλη, πολύ δυνατώτερη εἶναι ἡ φουρτούνα πού βιώνει ὁ ἄνθρωπος, ὅταν τά πάθη καί οἱ δυσκολίες τῆς ζωῆς ἀναταράσσουν τήν ψυχή του. Καί ἡ κυριώτερη αἰτία τῆς ἐσωτερικῆς τρικυμίας του εἶναι ἡ ἁμαρτία. Αὐτή «κάνει τόν ἄνθρωπο πολύ μπερδεμένο ψυχικά». Καί «τό μπερδεμα δέν φεύγει μέ τίποτα». Ὅμως ὁ τρόπος ἀντιμετωπίσεως, κατά τόν ἅγιο Πορφύριο, εἶναι ὁ ἴδιος: «Μήν πολεμᾶτε νά διώξετε τό

---

7. Ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 116-117.

σκοτάδι ἀπ' τό δωμάτιο τῆς ψυχῆς σας. Ἀνοιξτε μιά τρυπίτσα, γιά νά ἔλθει τό φῶς, καί τό σκοτάδι θά φύγει»⁸. «Μόνο μέ τό φῶς τοῦ Χριστοῦ γίνεται τό ξεμπερδεμα»⁹. «Διαρκῶς ν' ἀτενίζετε πρὸς τὰ ἄνω, πρὸς τόν Χριστό, νά ἐξοικειώνεσθε μέ τόν Χριστό, νά ἐργάζεσθε μέ τόν Χριστό, νά ζεῖτε μέ τόν Χριστό, ν' ἀναπνέετε μέ τόν Χριστό, νά πονᾶτε μέ τόν Χριστό, νά χαίρεσθε μέ τόν Χριστό... Ὁ Χριστός εἶναι τό πᾶν. Ὅλη ἡ χαρά, ὅλη ἡ εὐφροσύνη, ὅλη ἡ παραδεισιακή ζωή. Ὅλα τὰ μεγαλεῖα ἔχομε, ὅταν ἔχωμε τόν Χριστό μέσα μας. Ἡ ψυχὴ πού εἶναι ἐρωτευμένη μέ τόν Χριστό εἶναι πάντα χαρούμενη κι εὐτυχημένη»¹⁰. Πόσο εὐαγγελικός εἶναι ὁ λόγος του! Πόσο σύμφωνος μέ τόν λόγο τοῦ Κυρίου: «Δεῦτε πρὸς με πάντες οἱ κοπιῶντες καί πεφορτισμένοι, κἀγὼ ἀναπαύσω ὑμᾶς»¹¹!

Ὁ θεῖος ἔρωτας ἦταν πάντοτε τό περιεχόμενο τῆς ζωῆς του καί τῶν λόγων του, ὅπως φαίνεται καί ἀπό τό παρακάτω περιστατικό: Γύρω στό 1974, σέ μία ἀπό τίς συνάξεις γιά τούς φοιτητάς, πού διοργάνωνε τήν ἐποχὴ ἐκείνη ὁ μακαριστός θεολόγος Παναγιώτης Νέλλας στόν ἅγιο Νικόλαο Πευκακίων, ἦταν παρών καί ὁ ἅγιος Πορφύριος. Τότε διέμενε στά Καλλισία. Τήν ἡμέρα ἐκείνη ὁμιλητής ἦταν ὁ μακα-

8. Ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 293.

9. Ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 212.

10. Ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 236.

11. Ματθ. ια' 28.

ριστός Καθηγούμενός μας π. Γεώργιος, τόν ὁποῖο ἀγαποῦσε ὁ Ἅγιος. Πηγαίνοντας ἔλεγε: «Πᾶμε νά πάρουμε λίγο ἀγιορείτικο ἀέρα». Μέ τήν στάσι του ἐπιδοκίμαζε τά λεγόμενα τοῦ π. Γεωργίου. Ὅταν τελείωσε ὁ ὁμιλητής, λέγουν στόν Γέροντα Πορφύριο: «Γέροντα, νά μᾶς ὁμιλήσης». «Ἔ, παιδιά μου, ἐγώ εἶμαι ἀγράμματος, δέν ξέρω νά μιλάω». «Ἄχι, Γέροντα, νά μᾶς ὁμιλήσης». «Ἔ, βρέ παιδιά, δέν ξέρω νά μιλάω... Ἀλλά ἀφοῦ ἐπιμένετε, νά σᾶς πῶ: Ἦταν μία βοσκοπούλα, ἡ ὁποία ὅλη μέρα φύλαγε τά πρόβατα. Τό ἀπόγευμα νωρίς-νωρίς τά ἔβαζε στό μαντρί καί μετά ἔτρεχε ξυπόλητη μέσα στ' ἀγκάθια, μέσα στους λόγγους, πληγωνόταν, δέν λογαρίαζε τίποτα, ἔτρεχε ὅλη τήν νύχτα, γιά νά πάει μακριά νά συναντήσῃ τό βοσκόπουλο πού ἀγαποῦσε. Τώρα θά μοῦ πῆτε: Τί τοῦ ἔπιασε τοῦ π. Πορφυρίου νά μᾶς μιλάει γιά βοσκοπούλες καί βοσκόπουλα καί ἀγάπες! Ἔ, νά, παιδιά μου. Αὐτό εἶναι! Ἐάν ἡ ψυχή σου ἀγαπήσῃ τόν Χριστό, δέν λογαριάζει τίποτα. Οὔτε κόπους, οὔτε θυσίες, οὔτε τραυματισμούς, οὔτε τίποτα. Τρέχει νά συναντήσῃ τόν ἀγαπώμενο. Αὐτό εἶναι νά ἀγαπήσῃ τόν Χριστό!».

Ὁ ἅγιος Πορφύριος, ζώντας Θεοερωτικά, δέν συμφωνοῦσε καθόλου μέ τήν ἄσκησι ψυχολογικῆς βίας ἀπό κάποιους, οὔτε στόν ἑαυτό τους οὔτε στους ἄλλους, γιά νά βροῦν τόν Θεό. Ἐσέβετο ἀπόλυτα τήν ἐλευθερία τοῦ ἀνθρώπου. Γι' αὐτό καί δίδασκε: «Ὁ-

ταν αγαπάεις τόν Χριστό, κάνεις κόπο, αλλά εύλογημένο κόπο. Υποφέρεις, αλλά μέ χαρά. Κάνεις μετάνοιες, προσεύχεσαι, διότι αὐτά εἶναι πόθος, θεῖος πόθος. Καί πόνος καί πόθος καί ἔρωτας καί λαχτάρα καί ἀγαλλίαση καί χαρά καί ἀγάπη... Ἄλλ' αὐτός ὁ κόπος δέν γίνεται ἀναγκαστικά, δέν ἀγανακτεῖς. Ὅ,τι κάνεις ἀγγάρια, δημιουργεῖ μεγάλο κακό καί στό εἶναι σου καί στήν ἐργασία σου. Τό σφίξιμο, τό σπρώξιμο φέρνει ἀντίδραση»¹². Καί προσέθετε: «Ἀπλά, ἀπαλά θά κάνετε τό καθετί. Δέν θά κάνετε τίποτα μέ σκοπιμότητα... Ἔτσι, ὅταν λέτε τήν εὐχή, “Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, ἐλέησόν με”, νά τή λέτε ἀπαλά, ἀπλά καί νά μή σκέπτεσθε τίποτ' ἄλλο παρά μόνο τήν εὐχή [...] Ἀπλότητα καί ἀγαθότητα. Αὐτό εἶναι τό πᾶν, γιά ν' ἀποκτήσετε τή θεία χάρι»¹³.

Ἡ Χριστοκεντρική αὐτή στάσις ἦταν γιά τόν Ἅγιο καί τό περιεχόμενο τῆς ποιμαντικῆς του. Κάποιο δάσκαλο πού ἔλεγε ὅτι τά σημερινά παιδιά εἶναι ἀχάριστα, δέν ἀναγνωρίζουν κόπους, μόχθους καί θυσίες τῶν γονέων καί διδασκάλων καί δέν ὑποτάσσονται, τόν ρώτησε: «Γιά πές μου εἰλικρινά, ὅταν κάνης κόπο, μόχθο καί θυσίες, τίς κάνεις γιά τό παιδί ἤ γιά νά ἱκανοποιήσης τό ἐγώ σου μέσω τοῦ παιδιοῦ;». Ἐκεῖνος, ἀφοῦ σκέφτηκε λίγο, ἀπήντησε: «Γέροντα, μᾶλλον γιά νά ἱκανοποιήσω τό ἐγώ μου».

---

12. *Βίος καί Λόγοι*, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 240.

13. Ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 298-299.

Καί ὁ Ἅγιος συνέχισε: «Γιά πές μου κάτι ἄλλο. Ὅταν λές ὅτι ὑπομένεις, ἔχεις ἐσωτερική γαλήνη ἢ ἀγανακτεῖς;». «Ἀγανακτῶ, Γέροντα». «Ξέρεις τί εἶναι αὐτό, παιδί μου; Βγαίνει αὐτή ἡ ἀγανάκτησις καί τοῦ ρίχνεις μιά γροθιά –πνευματική ἐννοοῦσε– καί τοῦ ματώνεις τήν μύτη. Ποῦ νά σέ πλησιάση;... Ὑπάρχει μιά μέθοδος. Νά σοῦ τήν πῶ; Θά τήν καταλάβης;». «Ἔ, πές την, Γέροντα». «Εἶναι ἡ μέθοδος τῶν γονάτων, τῆς προσευχῆς. Ξέρεις τί κάνεις, παιδί μου, μέ τήν προσευχή; Κατεβάζεις τήν Χάρι τοῦ Θεοῦ κάτω. Ἀγιάζεσαι ἐσύ. Ἀπό σένα πηγαίνει ἡ Χάρις στό παιδί καί τοῦ δίνει αὐτό πού πραγματικά ἔχει ἀνάγκη, ὄχι αὐτό πού ἐσύ νομίζεις, καί ἔτσι δημιουργεῖται ἕνα τρίγωνο, Χάριτος Θεοῦ, δασκάλου ἢ γονιοῦ ἢ καθηγητοῦ καί παιδιοῦ, πού δέν μπορεῖ νά τό σπάση τίποτε... Εἶσαι δάσκαλος καί πᾶς στήν τάξι καί βράζεις μέσα σου. Γιά κάνε κάτι ἄλλο. Πρίν νά μπεῖς, πές ἕνα “Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ἐλέησόν με” μέσα ἀπό τήν καρδιά σου, χωρίς νά σέ καταλάβουν τά παιδιά, καί στείλε τήν ζεστασιά σου, ἀγκάλιασε πνευματικά τά παιδιά, στείλε τήν ἀγάπη σου. Κάν’ το μωρέ¹⁴, καί ἔλα μετά νά μοῦ πῆς τί θά συμβῆ. Θά δῆς, σάν τά κλωσσόπουλα θά ἔρθουν κοντά σου τά παιδιά».

---

14. Ἡ λέξις «μωρέ» ἦταν πολύ συνήθης στό λεξιλόγιο τοῦ Ἁγίου καί σήμαινε «καλέ».

Κάποιον άλλο, πού ειχε πολλά παιδιά, τόν ρώτησε: «Θέλεις νά κάνης καλά παιδιά;». «Έ, ναι, θέλω, Γέροντα». «Φτιάξε τόν έαυτό σου, παιδί μου, καί άσε τά παιδιά». Καί τί σήμαινε για τόν Άγιο νά φτιάξει κανείς τόν έαυτό του; Τό νά αγαπήση μέ λαχτάρα τόν Χριστό, όπως έκανε ο ίδιος: «Προσπαθώ ν' αγαπήσω τόν Χριστό. Αυτό είναι ή επιδίωξή μου»¹⁵. Γι' αυτό καί έλεγε: «Μωρέ, δέν τόν αγαπάω τόν Χριστό μου». Ένω έβλεπες ότι έλειωνε από τήν αγάπη του Χριστού, σου έλεγε: «Δέν τόν έχω αγαπήσει τόν Χριστό τόσο πού θέλω, δέν κατόρθωσα νά ζήσω μέ λαχτάρα τόν Χριστό. Πόσο είμαι πίσω! Πόσο είμαι μακριά!». Τίς ασθένειες καί τά χαρίσματα πού ειχε έλεγε, ότι του τά έδωσε ο Χριστός για νά γίνη «καλός». Καί «καλός» για τόν άγιο Πορφύριο ήταν αυτός πού ήταν δοσμένος ολοκληρωτικά στον Χριστό¹⁶, κάτι πού θεωρούσε ότι βρισκόταν πολύ μακριά από αυτόν.

Άλλοτε πάλι έλεγε: «Μωρέ, πρέπει νά προσηλωθούμε στον Χριστό. Καί τί σημαίνει προσηλώνομαι; Πρός+ήλος. Καρφώνομαι. Μωρέ, άμα καρφωθής στον Χριστό, καρφώθηκες στην Άλήθεια καί στην Ζωή. Δέν υπάρχει για σένα θάνατος, δέν υπάρχει για σένα διάβολος, δέν υπάρχει κόλασις. Υπάρχουν, αλλά για σένα δέν υπάρχουν. Καρφωμένος στην Ζωή

---

15. *Βίος καί Λόγοι*, ένθ' άνωτ., σελ. 284.

16. *Ένθ' άνωτ.*, σελ. 481-483.

πορεύεσαι. Ἔ, κάποια στιγμή αφήνεις αὐτή τήν ζωή καί καρφωμένος στήν Ζωή πορεύεσαι αἰώνια μαζί Της».

Στόν Γέροντα δέν τοῦ ἄρεσε νά ἀσχολῆται μέ τίς ἀρνητικές καταστάσεις. Ἔλεγε: «Μωρέ, μή μιλάτε γιά τό κακό... Ἀντί νά πολεμᾶτε τίς αἱρέσεις, μιλήστε γιά τόν Χριστό, μιλήστε γιά τήν Ὁρθοδοξία». Σέ κάποιον συγγραφέα πού ἀσχολεῖτο μέ τόν Ἀντίχριστο ἔλεγε: «Μωρέ, μή μιᾶς γιά τόν Ἀντίχριστο. Ὁ λαός μας σήμερα ἔχει ἀνάγκη ἀπό ἐπανευαγγελισμό. Μίλα γιά τόν Χριστό καί μίλα γιά τούς μικροῦς ἀντιχριστούς, δηλ. τά πάθη μας, πού μᾶς χωρίζουν ἀπό τόν Χριστό καί θά μᾶς κάνουν νά πιστέψουμε στόν Ἀντίχριστο».

Ἄρρηκτα συνδεδεμένη μέ τήν ἐρωτική αὐτή σχέσι τοῦ Ἁγίου μέ τόν Χριστό ἦταν ἡ βαθεῖα ταπεινώσις του, ἔνεκα τῆς ὁποίας ἀπό πολύ νέος ἀξιώθηκε νά λάβῃ πολλά θεϊκά χαρίσματα, ὅπως τῆς διοράσεως, προοράσεως καί θαυματουργίας.

Καί πρώτη ἔκφρασις τῆς βαθείας ταπεινώσεώς του ἦταν ἡ τελεία ὑπακοή πού ἔκανε στούς αὐστηροῦς Γέροντές του στά Καυσοκαλύβια. Ὁμολογοῦσε ὁ ἴδιος: «Ἦμουν ἐπιμελής καί δέν ἤθελα νά τούς στενοχωρῶ σέ τίποτα. Τό μόνο πού μ' ἀπασχολοῦσε ἦταν πῶς θά ὑπηρετήσω, πῶς θά εὐχαριστήσω τούς Γέροντές μου σ' ὅλα»¹⁷. «Ὅλη μου ἡ ζωή ἦταν ἕνας

---

17. Ἔνθ' ἀνωτ., σελ. 58.

παράδεισος. Προσευχή, λατρεία, ἐργόχειρο, ὑπακοή στους Γέροντές μου. Ἀλλά ἡ ὑπακοή μου ἦταν ἀποτέλεσμα ἀγάπης, ὄχι ἀναγκαστική. Αὐτή ἡ εὐλογημένη ὑπακοή πολύ μέ ὠφέλησε. Μέ ἄλλαξε. Ἔγινα ξύπνιος, γρήγορος, πιό γερός στό σῶμα καί στήν ψυχή... Πρέπει μέρα-νύκτα νά δοξάζω τόν Θεό, πού μέ ἀξίωσε νά ζήσω ἔτσι σ' αὐτή τή ζωή»¹⁸.

Ἀργότερα ἔλεγε γιά τήν ὑπακοή: «Ἵπακοή εἶναι ἡ πιό ἐλεύθερη πράξις τοῦ ἀνθρώπου. Ἀλλά ποιὰ ὑπακοή; Ἡ χαρμόσυνη ὑπακοή. Αὐτή πού δέν ἔχει δεύτερο λογισμό. Σοῦ λέει ὁ Γέροντας, ὁ πατέρας, ὁ δάσκαλος, ὁ πνευματικός κάτι, καί τρέχεις μέ χαρά νά τό κάνης... Τί σημαίνει ὑπακοή; Εἶμαι ὑπό ἀκοήν. Ἔχω τεταμένη τήν προσοχή μου ν' ἀκούσω, νά τ' ἀρπάξω καί νά τρέξω νά τό κάνω. Καί ποιός ἔχει τέτοια ὑπακοή; Αὐτός πού θέλει νά μάθῃ. Αὐτός πού δέν θέλει νά μάθῃ καί ἔχει καί δεύτερο λογισμό, ἔχει τόν δικό του λογισμό, δέν κάνει ὑπακοή».

Πολύ ταπεινά πέρασε ὅλη τήν ζωή του. Ἐζήσε ἀγνωστος καί περιφρονημένος ὑπηρετώντας ὡς ἐφημέριος στήν Πολυκλινική τοῦ ἀγίου Γερασίμου στό κέντρο τῆς Ἀθήνας κοντά στήν Ὁμόνοια. Νά, πῶς περιγράφει ὁ ἴδιος τήν ζωή του ἐκεῖ: «Ἐκεῖ ἔζησα τριάντα τρία χρόνια, σάν νά εἶχε περάσει μιὰ μέρα. Πέρασα ζωή χαρισάμενη. Τόσο ἤμουν ἀγνωστος καί ἀφανής ἐκεῖ στήν Πολυκλινική, πού τό μεσημέρι, ὁ

---

18. Ἔνθ' ἀνωτ., σελ. 73-74.

ταν ήμουν πολύ κουρασμένος κι είχα τ' απόγευμα πολλή δουλειά και γι' αυτό δέν πήγαινα στο σπίτι, παρέμενα εκεί και κανείς δέν μου έδινε σημασία... Δέν είχα δώσει πουθενά γνωριμία, γι' αυτό ήμουν πολύ περιφρονημένος. Άγράμματος ήμουν, άσημος, φτωχός. Στην Έκκλησία άλλοι κυβερνούσαν, έγώ δέν ήξερα τίποτα. Κι όμως έζησα εκεί τριάντα τρία χρόνια. Χρόνια ευλογημένα, δοσμένα στον άρρωστο, στον πόνο»¹⁹. Αυτή ή ζωή ή κοπιώδης και περιφρονημένη από τούς ανθρώπους ήταν για τόν άγιο Πορφύριο «ζωή χαρισάμενη και ευλογημένη», γιατί τόν επισκίαζε πάντοτε ή πανσθενουργός Χάρις του Θεού, ό όποιος «ταπεινοίς δίδωσι Χάριν»²⁰.

Έλεγε για τήν ταπείνωσι: «Η ταπείνωση είναι του Θεού, είναι κάτι τό άπαραίτητο για τήν ψυχή του ανθρώπου. Είναι κάτι τό οργανικό. Κι όταν λείπει, είναι σαν νά λείπει άπ' τόν οργανισμό ή καρδιά. Η καρδιά δίνει ζωή στον οργανισμό και ή ταπείνωση δίνει ζωή στην ψυχή»²¹.

Άλλά τήν βαθειά ταπείνωσί του φανερώνει και ή ύπερ φύσιν αντιμετώπισις των πολλών και σοβαρών άσθενειών του, τίς όποιες ύπέμενε δοξάζοντας και ευχαριστώντας τόν Θεό και ύποτασόμενος μέ χαρά στο θέλημά Του: «Όλο αυτό τόν καιρό είχα φρικτούς

---

19. Ένθ' άνωτ., σελ. 128-129.

20. Ίακ. δ' 6.

21. Βίος και Λόγοι, ένθ' άνωτ., σελ. 443.

πόνους σ' ὄλο μου τό σῶμα. Οἱ ἄλλοι ἔβλεπαν νά πεθαίνω. Ἐγώ εἶχα παραδοθεῖ στήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. Δέν προσευχόμουν νά μέ ἀπαλλάξει ἀπ' τούς πόνους. Ὁ πόθος μου ἦταν νά μ' ἐλεήσει». Καί συμβούλευε: «Πολλή ὠφέλεια ἔχομε ἀπ' τίς ἀσθένειες, ἀρκεῖ νά τίς ὑπομένωμε χωρίς γογγυσμό καί νά δοξάζωμε τόν Θεό, ζητώντας τό ἔλεός Του»²².

Ἡ ταπείνωσις εἶναι καί τό μυστικό, γιά νά μᾶς ἀγαπήσῃ ὁ Χριστός, ὅπως πολύ ὁμορφα μᾶς διδάσκει ὁ Ἅγιος: «Τόν Χριστό δέν θά μπορέσωμε νά Τόν γνωρίσωμε, ἄν Ἐκεῖνος δέν μᾶς γνωρίσει... Οὔτε μποροῦμε νά Τόν ἀγαπήσωμε, ἄν ὁ ἴδιος δέν μᾶς ἀγαπήσει. Ὁ Χριστός δέν θά μᾶς ἀγαπήσει, ἅμα ἐμεῖς δέν εἴμαστε ἄξιοι νά μᾶς ἀγαπήσει. Γιά νά μᾶς ἀγαπήσει, πρέπει νά βρεῖ μέσα μας κάτι τό ἰδιαίτερο... Ποιό εἶναι αὐτό; Εἶναι ἡ ταπείνωσις... Ταπείνωσις καί ἀνιδιοτέλεια στή λατρεία τοῦ Θεοῦ. "Μή γνώτω ἡ ἀριστερά σου τί ποιεῖ ἡ δεξιὰ σου". Κανείς νά μή σᾶς βλέπει, κανείς νά μήν καταλαβαίνει τίς κινήσεις τῆς λατρείας σας πρός τό θεῖον». Ὅπως τοῦ διδάξε τό ἀηδονάκι. «Μές στό δάσος κελαηδαί. Στή σιγή. Νά πεῖ πῶς κάποιος τ' ἀκούει, πῶς κάποιος τό ἐπαινεῖ; Κανείς... Ἐ, ὅταν φθάσεις σέ μία τέτοια ταπείνωσις κι ἐξαναγκάσεις τήν χάρι τοῦ Θεοῦ νά κατοικήσει μέσα σου, τότε τά κέρδισες ὅλα»²³.

---

22. Ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 479.

23. Ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 242-243.

Ἡ ταπεινῶσις τοῦ Ἁγίου φαίνεται καί ἀπό τήν ἀπόλυτη προσήλωσί του στήν Ἁγία μας Ἐκκλησία, καί μάλιστα στήν «ἐπίγεια ἄκτιστη Ἐκκλησία», ὅπως συνήθιζε νά λέη, στήν ὁποία ὁμως μόνον ὁ ὄντως ταπεινός μπορεῖ νά ζήσῃ²⁴. Καί ἐπειδή πολὺς φόβος στίς ἡμέρες μας ἀπό τίς αἰρέσεις, καί μάλιστα ἀπό τήν αἵρεσι τοῦ Οἰκουμενισμοῦ, πού πλανοῦν τοὺς ἀνθρώπους καί τοὺς ὀδηγοῦν μακριά ἀπό τόν Χριστό καί τήν ἁγία Ὁρθόδοξη πίστι μας, εἶναι πολὺ σημαντική ἡ μαρτυρία τοῦ Ἁγίου ὅτι «ὁ καλός, ὁ ταπεινός, ὁ εὐσεβής, ὁ ἀγαπῶν τόν Θεό, αὐτός πού ἔχει ἀρετή μέ τήν χάρι τοῦ Θεοῦ δέν πλαναῖται». Ἀντιθέτως «ὁ ἄνθρωπος πού ἔχει ἐσφορικό ἐγωϊσμό νομίζει ὅτι εἶναι ἔμπλεος θείας χάριτος, ἀλλά βρίσκεται σέ πλάνη· εἶναι ἄνθρωπος τοῦ διαβόλου»²⁵.

Ὁ Ἅγιος ἐτόνιζε πολὺ τήν ἀξία τοῦ «Πανεπιστημίου τῆς Ἐκκλησίας», μέσα στό ὁποῖο ὁ ἄνθρωπος «ἀποκτάει καί ἀγάπη καί ταπεινῶσι καί ὅλα». Τό Πανεπιστήμιο αὐτό εἶναι ἡ «ἀφοσίωσι» καί ἡ «ἀπασχόλησι μέ τοὺς ὕμνους καί τ' ἀναγνώσματα» τῆς Ἐκκλησίας, «ὕμνους, κανόνες, μεσονυκτικά, μεσῶρια, Ψαλτήρι, Παρακλητική, Μηναῖο, Θεοτοκάριο, Τριῶδιο, Πεντηκοστάριο», καί τά ἔργα τῶν «μεγάλων

---

24. Ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 324.

25. Ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 490.

Πατέρων»²⁶. Ἐλεγε: «Μωρέ, μή διαβάζετε αὐτά τὰ βιβλία πού κυκλοφοροῦν. Νά διαβάζετε τὰ βιβλία τῶν Ἁγίων, τήν Ἁγία Γραφή καί τὰ βιβλία τῆς Ἐκκλησίας. Νά ξέρης ὅτι, ὅταν διαβάζης τό βιβλίο ἑνός Ἁγίου, τό πιό σημαντικό εἶναι, ὄχι ὅτι ἀπλῶς τό ἔχει γράφει μέ τήν Χάρι τοῦ Θεοῦ, ἀλλά ὅτι εἶναι παρών ὁ Ἅγιος καί σέ χαριτώνει. Ἐνῶ, ἄν διαβάσῃς τό βιβλίο ἑνός ἄλλου πού δέν εἶναι ἅγιος, σέ μπερδεύει. Μπερδεμένος ἄνθρωπος, μπερδεύει καί σένα».

Ὁ ἅγιος Πορφύριος πλήρης ὦν τῆς θεϊκῆς ἀγάπης, δέν ἦταν δυνατόν νά μή εἶναι καί πλήρης τῆς πρὸς τόν πλησίον ἀγάπης.

Εἶναι ἀδύνατον νά ἀπαριθμηθοῦν οἱ θυσίες, οἱ κόποι, οἱ πόνοι, οἱ εὐεργεσίες, οἱ προσευχές, οἱ ὥρες πού προσέφερε στούς πονεμένους ἀνθρώπους, καί κατά τό μυστήριο τῆς ἐξομολογήσεως καί πρὸς παρηγορίαν των, τὰ θαύματα καί οἱ ἀγῶνες του γενικά ὑπέρ τοῦ πλησίον. Ἴσως θά μπορούσαν νά ἀποτυπωθοῦν στόν λόγο τοῦ ἄλλου χαριτωμένου ἀνδρός, τοῦ π. Ἐφραίμ Κατουνακιώτου στόν ὑποτακτικό τοῦ Ἁγίου π. Ἀκάκιο: «Ξέρεις τί εἶναι ὁ Πορφύριος; Ὁκεανός Χάριτος», ἀπό τόν ὁποῖο, ὅσο καί ἄν ἀντλήσουμε, δέν θά μπορέσουμε νά πάρουμε περισσότερο ἀπό ὅσο χωράει τό μικρό μας κουβαδάκι.

Μία γεῦσι αὐτῆς τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ, πού κατέκλυζε τόν ἅγιο Πορφύριο, ἔλαβε ὁ π. Ἀκάκιος, ὅταν

---

26. Ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 178-179.

τόν πρωτογνώρισε. Νά, πῶς τήν περιγράφει: «Ἦταν τά πρώτα χρόνια πού τόν γνώρισα καί κλειστήκαμε στό κελλί του στό ἡσυχαστήριό του στήν Μαλακάσα. Ὁ Γέροντας μου μιλοῦσε γιά διάφορα πνευματικά θέματα. Τότε μποροῦσε νά περπατήσει λίγο μόνος του. Σηκώθηκε, περπάτησε μερικά βήματα πρὸς τό μέρος μου καί ξαφνικά τόν εἶδα νά ὑψώνεται πάνω ἀπό τήν γῆ καί νά ἐκπέμπη ἓνα πολύ δυνατό γαλάζιο φῶς. Τό πρόσωπό του, τά ροῦχα του, τά πάντα ἐξέπεμπαν αὐτό τό πάρα πολύ δυνατό καί γλυκύτατο γαλάζιο φῶς. Προσπαθοῦσα νά τόν κοιτάξω στά μάτια, στό πρόσωπο, ἀλλά τά μάτια μου δέν ἄντεχαν στό φῶς καί ἔσκυβα γιά νά τά ξεκουράσω. Καί πάλι κοίταζα καί δέν χόρταινα νά κοιτάζω, ἀλλά καί πάλι τά μάτια μου δέν ἄντεχαν. Δέν ξέρω πόση ὥρα κράτησε αὐτό, ἀλλά σιγά-σιγά ἄρχισε νά χαμηλώνη τό φῶς, νά σιγοσβήνη καί ὁ ἴδιος νά κατεβαίνει καί νά πατάει στήν γῆ. Δέν μιλήσαμε ποτέ γι' αὐτή τήν ἐμπειρία. Δέν τολμοῦσα νά τόν ρωτήσω κάτι. Λένε ὅτι αὐτό τό Φῶς εἶναι Φῶς σοφίας καί δυνάμεως. Τό κατάλαβα ἀργότερα, ὅταν μέ ἔστειλε νά περάσω μόνος μου ἓνα καλοκαίρι στό κελλί τοῦ ἁγίου Δημητρίου στήν Κερασιά. Ἐκεῖ ἀποδείχθηκε ὅτι μέ συνώδευε ἡ δύναμις τοῦ Φωτός ἐκείνου, γιά νά ἀντιμετωπίσω σκληρότατους καί δύσκολους πειρασμούς τοῦ σατανᾶ».

Ὁ π. Ἀκάκιος ἀξιώθηκε νά τόν ὑπηρετήσῃ, καί μάλιστα στά τελευταῖα του. Αὐτός διασώζει ἕνα πολύ ὄμορφο περιστατικό, ἐκφραστικό ὅλης τῆς πολιτείας τοῦ Ἁγίου: «Λίγες μέρες πρὶν τὴν κοιμήσῃ του –15 μέ 20 μέρες– εἶχε μία ἀνησυχία ὁ Γέροντας. Μέ ρωτᾷ μιά μέρα: “Ὅλοι θέλουν νά μέ κάνουν ἅγιο, ὅλοι μέ λένε ἅγιο καί στενοχωριέμαι γι’ αὐτό”. Δέν τοῦ ἄρесе αὐτό. Πίστευε γιὰ τόν ἑαυτό του ὅτι ἦταν πάρα πολύ ἀμαρτωλός. Καί ὅταν τοῦ ἔλεγαν: “καλά, κάνεις τόσα θαύματα, ἔχεις τόσα χαρίσματα”, ἔλεγε: “Ἐγὼ εἶμαι ἢ παλιοσωλήνα ἢ σκουριασμένη, ὁ παλιοτενεκές πού κουβαλάει τό νερό. Ἐγὼ δέν εἶμαι τό νερό. Τό νερό εἶναι ὁ Χριστός”. Μέ ρωτᾷ λοιπὸν μιά μέρα: “Μωρέ, ὅλοι μ’ ἔχουν γιὰ ἅγιο. Ἐσύ τί πιστεύεις;”. Νά τοῦ πῶ “δέν εἶσαι”, δέν μοῦ ἔβγαινε. Νά τοῦ πῶ “εἶσαι”, θά τόν στενοχωροῦσα. Τοῦ λέω λοιπὸν: “Νά τό ἐξετάσουμε, Γέροντα”. “Βεβαίως” λέει “νά τό ἐξετάσουμε”. Τοῦ λέω: “Τό πρῶτο εἶναι ἡ πίστις. Ἄπ’ ὅσο σέ γνώρισα, δέν εἶδα κάτι ἀπὸ τὴν ζωὴ σου, τὰ λόγια σου ἢ τὴν διδασκαλία σου πού νά μὴν εἶναι ὀρθόδοξο”. “Αὐτό ναί”, μοῦ λέγει. Τό δέχτηκε μέ καμάρι. Συνεχίζω: “Δεύτερον, νά ἐξετάσουμε τίς ἀρετές. Καί ποιές ἄλλες; Τίς δύο κορυφαῖες. Τὴν ἀγάπη καί τὴν ταπείνωσι. Ὁ Κύριος εἶπε, ὅτι δέν ὑπάρχει μεγαλύτερη ἀγάπη ἀπὸ τό νά θέλῃς νά θέτῃς τὴν ψυχὴ σου ὑπὲρ τοῦ πλησίον. Θυμᾶσαι μιά φορά πού ἔκλαιες γοερά καί θρηνοῦσες, καί νόμισαν οἱ

ἀδελφές πού σέ διακονοῦσαν ὅτι κάτι ἔπαθες, καί ἔτρεξαν στήν πόρτα τοῦ κελλιοῦ σου; Καί ἄκουσαν νά παρακαλᾷς τόν Κύριο νά σοῦ δώση τήν ἀρρώστια ἐνός καρδιακοῦ πού κινδύνευε νά πεθάνη καί εἶχε καί 7 παιδιά, γιά νά ζήσῃ αὐτός νά μεγαλώσῃ τά παιδιά του καί νά πεθάνῃς ἐσύ στήν θέσι του; Καί αὐτό τό ἐννοοῦσες καί τό παρακαλοῦσες καί ἔκλαιες καί θρηνοῦσες γι' αὐτόν τόν ἄνθρωπο; Ἔ, νά! ὑπάρχει μεγαλύτερη ἀγάπη ἀπό αὐτήν; Ἔχουμε ἄπειρα παραδείγματα τῆς ἀγάπης σου. Κάθε μέρα πέθαινες. Ἐφτανες στά ὅρια τοῦ θανάτου βοηθώντας τούς ἀνθρώπους, καί οἱ ἀδελφές φαινόntonουσαν κακές πού σέ ἔβλεπαν νά ὑποφέρῃς καί δέν ἄφηναν τόν κόσμο νά σέ βλέπῃ”. “Καλά”, μοῦ λέγει, στενοχωρημένος γιά τόν ἔπαινο. “Τώρα, ὅσον ἀφορᾷ τήν ταπείνωσι” τοῦ λέω “κάνεις τόσα θαύματα καί δέν λές τίποτε ἄλλο ἀπό τό ὅτι εἶσαι ἡ παλιοσωλήνα καί ὁ σκουριασμένος τενεκές καί θεωρεῖς τόν ἑαυτό σου ἔσχατο τῶν ἀνθρώπων καί τώρα τελευταῖες ἡμέρες τῆς ζωῆς σου μοῦ λές· ‘τί ψυχὴ θά παραδώσω στόν Κύριο; δέν βλέπεις; πρέπει νά ἐτοιμαστῶ’. Καί συνέχεια παρακαλᾷς τόν Κύριο νά συγχωρήσῃ ὅλες τίς ἁμαρτίες σου, σαρκός καί πνεύματος καί ἐγωῖσμοῦ; Τί ἄλλο νά μιλήσουμε γιά ταπείνωσι;”. Ὅλα αὐτά τά ἄκουε στενοχωρούμενος. Ἐδειχνε λυπημένος. Ὅμως ἦταν ἀπτά τά παραδείγματα ἀπό αὐτά πού ἔλεγε καί ἔκανε, πού δέν μποροῦσε νά

τά ἀρνηθῆ. Ἀπλῶς στενοχωριότανε. “Καί τό τρίτο εἶναι τά ‘σημεῖα’. Δέν ὑπάρχει χάρισμα τοῦ Ἁγίου Πνεύματος πού νά μή τό ἔχῃς. Θεραπεῖες, προορατικά, διορατικά, νά βρῆς τό νερό, νά βλέπῃς αὐτά πού γίνονται μακρῶ! Πόσα καί πόσα χαρίσματα!... Πλήν ὅμως ἐσύ μοῦ ἐδίδαξες κάτι”. Τότε ἀστραφε τό πρόσωπό του ἀπό χαρά. “Εἶχες πει ὅτι κάποιιοι θά πᾶνε στόν Κύριο τήν ὥρα τῆς Κρίσεως καί θά τούς πῆ· ‘φύγετε, δέν σᾶς ξέρω’. Καί αὐτοί θά ποῦν· ‘μά ἐμεῖς διδάξαμε στό ὄνομά σου, κάναμε θαύματα στό ὄνομά σου, καί μᾶς λές· φύγετε, δέν σᾶς ξέρω;’. Καί μοῦ δίδαξες ὅτι ὅλα αὐτά τά ἔκαναν μέ τήν θεία Χάρι, δίδασκαν μέ τήν θεία Χάρι, ἀλλά τούς τήν ἔδωσε ὁ Χριστός γιά νά γίνουν καλοί. Καί συγκατέλεγες καί σύ τόν ἑαυτό σου σ’ αὐτούς. Ἐλεγεσ ὅτι ἐγώ ἔχω ὅλα αὐτά τά χαρίσματα ὄχι γιατί εἶμαι καλός, ἀλλά μοῦ τά ἔδωσε ὁ Θεός γιά νά γίνω καλός, γιά νά μέ πιάσῃ τό φιλότιμο καί γίνω καλός”. Αὐτό τοῦ ἄρεσε πολύ. Ἄστραψε, χάρηκε. Τοῦ λέω: “Ἐέρω καί ἐγώ, ἄν ὅλα αὐτά πού συμβαίνουν καί ὅλη αὐτή ἡ ταπείνωση καί ἀγάπη πού ἔχεις κρέμεται τελικά ἀπό ἓνα κέντρο ἐγωϊστικό στήν καρδιά σου; Ἐέρω ἐγώ τί θά γίνῃ; Αὐτό θά τό μάθουμε μετά τόν θάνατό σου. Ἄν μετά τόν θάνατό σου ἐξακολουθῆς νά κάνῃς θαύματα, τότε σημαίνει ὅτι διαψεύδεις καί πράγματι εἶσαι ἅγιος. Ἄν δέν κάνῃς, τότε μπορεῖ καί νά ἔχῃς δίκαιο καί νά σέ δοῦμε καί στήν

Κόλασι”. Ἐνῶ, λόγω τῆς ἀσθενείας του δέν μποροῦσε νά κινηθῆ, ἐκείνη τήν στιγμή βρῆκε τήν δύναμι, σηκώνει τό χέρι του, μέ χτυπᾶ στόν ὦμο καί μοῦ λέει: “Μπράβο μωρέ. Ἔτσι σέ θέλω. Νά σκέφτεσαι Ὅρθόδοξα”. Καί χάρηκε πολύ».

* * *

Ὁ ἅγιος Πορφύριος εἶναι μία μεγάλη παρηγορία γιά τόν σύγχρονο ἄνθρωπο. Στήν ἐποχή μας μέ τόν πολύ πόνο, τό ἄγχος, τήν ἀπελπισία, τίς μελαγχολίες, τά ψυχολογικά προβλήματα, τίς πολλές ἀρρώστιες, τά διαζύγια, τήν μεγάλη κρίσι τῆς οἰκογενείας καί τῶν διαπροσωπικῶν σχέσεων, τά ἀναρίθμητα προβλήματα, ὁ Ἅγιος εἶναι ἕνα μεγάλο δῶρο τοῦ Θεοῦ, πού μέ τήν θαυματουργική του ἐνέργεια καί τήν θαυμαστή βιοτή καί διδασκαλία του φωτίζει τήν ζωή μας, ἀνακουφίζει τόν πόνο μας, μάς λυτρώνει ἀπό τά συμπλέγματά μας, θεραπεύει τά πάθη καί τίς ἀσθένειές μας, μάς δείχνει τήν Ὅρθόδοξη ποιμαντική, πού ἀπαιτεῖ τόν σεβασμό τοῦ κάθε ἀνθρώπου καί τήν πλήρη ἐξάρτησί μας ἀπό τόν Χριστό. Ἔτσι στό πρόσωπο αὐτοῦ τοῦ συγχρόνου Χριστοφόρου ἀνθρώπου φανερώνεται περίτρανα καί στήν ἐποχή μας ἡ ἀλήθεια ὅτι «Ἰησοῦς Χριστός χθές καί σήμερον ὁ αὐτός καί εἰς τοὺς αἰῶνας»²⁷. Τό φάρμακο γιά ὅλα αὐτά πού περνάει ὁ σύγχρονος ἄν-

---

27. Ἐβρ. ιγ' 8.

θρωπος, κατά τόν ἅγιο Πορφύριο, εἶναι ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, δηλαδή ἡ ἐναπόθεσις τῆς ζωῆς μας, τῶν συνανθρώπων μας καί τῶν προβλημάτων μας στήν ἀγάπη Του μέ θεῖο ἔρωτα καί ἀκλόνητη πίστι σ' Αὐτόν.

Στό κύριο βιβλίο πού περιγράφει τόν «βίο καί τούς λόγους του» πουθενά δέν φαίνεται ἡ ἄσκησις ψυχολογικῆς βίας γιά νά φθάση κανεῖς στόν Θεό. Εἶναι αὐτό ἀκριβῶς πού ζητᾶ ὁ κουρασμένος καί συγχυσμένος σύγχρονος ἄνθρωπος. Αὐτό πού μᾶς διδάσκει ὁ Ἅγιος μέ ὅλη τήν ζωή του εἶναι ὅτι, ὅσο θάβει κανεῖς τόν ἑαυτό του στόν Θεό, τόσο φανερω- νεται ὁ Θεός. Αὐτό ἔκανε καί ὁ ἴδιος. Ἐκρυβε συνε- χῶς τόν ἑαυτό του στόν Χριστό καί ὁ Χριστός φα- νερωνόταν «ἐν τῇ θνητῇ σαρκί» αὐτοῦ, κατά τόν λόγο τοῦ Ἀποστόλου²⁸.

Δοξάζουμε καί εὐχαριστοῦμε τόν Πανάγιο Τρια- δικό Θεό, τόν ἐνδοξαζόμενο ἐν τοῖς Ἁγίοις αὐτοῦ, πού καί στίς πονηρές ἡμέρες μας δέν μᾶς ἄφησε ἀ- παρακλήτους, ἀλλά μᾶς χάρισε τόν ἅγιο Πορφύριο, ἕνα ἀκόμη ὑπέρλαμπρο φωστῆρα τοῦ Ἀθωνικοῦ Μο- ναχισμοῦ, πού λάμπει στό νοητό στερέωμα τῆς Ἐκ- κλησίας. Εὐχαριστοῦμε καί τόν Ἅγιο πού κοπίασε καί πόνεσε πολύ γιά νά διατρανώσῃ καί πάλι ἔργω καί λόγῳ τήν αἰώνια ἀλήθεια ὅτι ἡ μόνη ἀληθινή

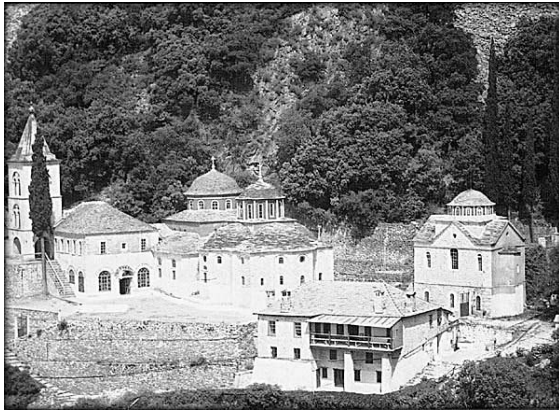
---

28. Β' Κορ. δ' 11.

χαρά καί ανάπαυσις τοῦ ἀνθρώπου εἶναι ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός.

Ζητοῦμε τίς ἅγιες πρεσβεῖες του, γιά νά μπορέσουμε νά ἀγωνισθοῦμε καί ἐμεῖς ὅπως ἀγωνίσθηκε ἐκεῖνος καί νά εὐαρεστήσουμε τόν Θεό ὅπως τόν εὐαρέστησε ἐκεῖνος.

Ἅγιε τοῦ Θεοῦ Πορφύριε, πρέσβευε ὑπέρ ἡμῶν!

**ΕΠΙΣΤΟΛΗ ΙΕΡΑΣ ΚΟΙΝΟΤΗΤΟΣ ΑΓ. ΟΡΟΥΣ
ΠΡΟΣ ΤΗΝ Α.Θ.Π. ΤΟΝ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΝ
ΠΑΤΡΙΑΡΧΗΝ κ.κ. ΒΑΡΘΟΛΟΜΑΙΟΝ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΓΙΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗ ΣΥΝΟΔΟ**

ΙΕΡΑ ΚΟΙΝΟΤΗΣ
ΑΓΙΟΥ ΟΡΟΥΣ
ΑΘΩ

Άριθμ. πρωτ. Φ.2/7/1085

Καρυαί, τῇ 12η/25η Μαΐου 2016

Τῇ Αὐτοῦ Θειοτάτῃ Παναγιότητι
Τῷ Πανσεβάστῳ ἡμῶν Πατρί καὶ Δεσπότη
Κυρίῳ Κῶ Βαρθολομαίῳ
Εἰς Φανάριον

Παναγιώτατε Πάτερ καὶ Δέσποτα,

Υἱικῶς καὶ βαθυσεβάστως ἐν Χριστῷ Ἀναστάντι
τὴν Ὑμετέραν Θειοτάτην Παναγιότητα γηθοσύνως
προσαγορεύομεν διὰ τῆς κοσμοποθήτου προσρήσεως
«Χριστός Ἄνεστη».

Κατὰ τὰ θέσμιμα τοῦ Ἱεροῦ ἡμῶν Τόπου συνήλθο-
μεν εἰς Ἑκτακτον Διπλῆν Ἱεράν Σύναξιν καὶ ἐλάβο-
μεν εὐσεβάστως ὑπ' ὄψιν:

α) Τό από 11ης Μαρτίου 2016 Ὑμέτερον Σεπτόν Πατριαρχικόν Γράμμα, δι' οὗ ἐνημερώθη ἡ καθ' ἡμᾶς Ἱερά Κοινότης περί τῆς συγκληθησομένης Ἀγίας καί Μεγάλης Συνόδου καί ἐκοινοποιήθησαν ἡμῖν ἐνημερωτικῶς τά πρός τήν Ἀγίαν καί Μεγάλην Σύνοδον παραπεμπόμενα ἕξ προσυνοδικά κείμενα.

β) Τήν ἀπό 20ῆς Μαρτίου ἐ.ἔ. Ὑμετέραν Πατριαρχικήν καί Συνοδικήν Ἐγκύκλιον, δι' ἧς φέρεται ὡς πρῶτιστος σκοπός καί σπουδαιότης τῆς Πανορθόδοξου Συνόδου νά «καταδειχθῇ ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία εἶναι ἡ Μία, Ἀγία, Καθολική καί Ἀποστολική Ἐκκλησία, ἡνωμένη ἐν τοῖς Μυστηρίοις, καί μάλιστα τῇ Θεῇ Εὐχαριστίᾳ, καί τῇ Ὁρθόδοξῳ πίστει, ἀλλά καί ἐν τῇ συνοδικότητι» καί γνωρίζεται ὅτι «τά συμφωνηθέντα πανορθόδοξως καί ὑποβαλλόμενα εἰς τήν Ἀγίαν καί Μεγάλην Σύνοδον κείμενα δημοσιοποιῶνται καί τίθενται εἰς τήν διάθεσιν παντός καλοπροαιρέτου πιστοῦ πρός πληροφορίαν καί ἐνημέρωσίν του, ἀλλά καί πρός ἔκφρασιν τῆς γνώμης του καί τῶν προσδοκιῶν του ἀπό τήν Ἀγίαν καί Μεγάλην Σύνοδον».

Ἄνταποκρινόμενοι εἰς τήν πατριαρχικήν προτροπήν τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος προσευχόμεθα ἐκτενῶς μετά πάντων τῶν ἐν τῷ Ἁγίῳ Ὁρει θεοφιλῶς ἐνασκουμένων πατέρων πρός τόν μόνον Ἀληθινόν Θεόν ἡμῶν, τόν Ἀναστάνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστόν, ὅπως εὐλογήσῃ καί εὐδώσῃ τό ὑψηλόν ἔργον

τῆς Ἀγίας καί Μεγάλῃς Συνόδου ἐπ' ἀγαθῷ τῆς Ἐκκλησίας Αὐτοῦ καί πράγματι ἀναδείξει τὴν ἐνότητα τῆς Ἀγίας ἡμῶν Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, αὐτῆς ταύτης οὔσης τῆς Μιᾶς Ἀγίας Καθολικῆς καί Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας.

Πρὸς τούτοις μελετήσαντες μετὰ τῆς δεούσης προσοχῆς καί ἐπιμελείας τὰ προσυνοδικά κείμενα προαγόμεθα ὅπως εὐλαβῶς θέσωμεν ὑπ' ὄψιν Ὑμῶν τὰ κάτωθι:

Σεβόμεθα καί ἀξιοχρέως τιμῶμεν τὴν Μητέρα Μεγάλῃν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν καί Ὑμᾶς τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην καί Πατέρα ἡμῶν. Ἀδιαλείπτως εὐχόμεθα ὑπὲρ τῆς μαρτυρικῆς Πρωτοθρόνου Ἐκκλησίας καί στηρίζομεν τὸ Οἰκουμενικὸν Πατριαρχεῖον εἰς τὴν ἄρσιν τοῦ μακροχρονίου βαρέος σταυροῦ Αὐτοῦ. Ὅσακις δὲ ἀνακύπτουν θέματα, τὰ ὅποια προβληματίζουν τὴν συνείδησιν τῆς Ἀγίας Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, μὲ υἱικὸν σεβασμὸν καί ἀγάπην, ὡς ἔπραττον καί οἱ πρό ἡμῶν πατέρες, ἐκφράζομεν εὐσεβάστως τὴν γνώμην καί τὰς προτάσεις ἡμῶν.

Διαπιστοῦμεν τὴν σύντονον καί φιλότιμον προσπάθειαν τῶν Ἀντιπροσωπειῶν τῶν Ἀγιωτάτων Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν εἰς τὰς Πανορθοδόξους Προσυνοδικὰς Διασκέψεις πρὸς σύνταξιν τῶν ἐν σχεδίῳ προσυνοδικῶν κειμένων, τὰ ὅποια ἐδημοσιεύθησαν κατόπιν ἀποφάσεως τῆς Συνάξεως τῶν Σεπτῶν Προκαθημένων (21-28 Ἰανουαρίου 2016).

Ἐν τούτοις φρονοῦμεν ὅτι εἰς τὰ προσυνοδικὰ κείμενα σημεία τινα χρήζουσι ἀποσαφηνίσεως, ὥστε νά ἀποτυπωθῶσι σαφέστερον ἢ διαχρονικῆ παραδόσεως τῶν Ἁγίων Πατέρων καί ἡ συνοδική παρακαταθήκη τῆς Ἐκκλησίας. Ἐπ' αὐτῶν τῶν σημείων καταθέτομεν ταπεινῶς τήν γνώμην καί τὰς προτάσεις ἡμῶν πρὸς ἀξιολόγησιν καί ἀξιοποίησιν αὐτῶν ὑπὸ τῆς Ἐκκλησίας.

Τό πρῶτον σημεῖον ἀφορᾷ εἰς τήν ἐκκλησιολογίαν. Ἡ διατύπωσις «ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία, οὕσα ἡ Μία, Ἁγία, Καθολική καί Ἀποστολική Ἐκκλησία» ὀρθῶς ἐτέθη ὡς προμετωπίς εἰς τήν ἀρχήν τοῦ κειμένου «**Σχέσεις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας πρὸς τόν λοιπόν χριστιανικόν κόσμον**», ὑπὸ τήν ἔννοιαν καί κατανόησιν ὅτι ἐκφράζει τήν μοναδικότητα Αὐτῆς. Ἐν τούτοις ἡ Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδος, ὡς συνοδικόν ὄργανον μεῖζον τῶν προσυνοδικῶν Διασκέψεων, θά ἔδει νά συμπληρώσῃ τήν διατύπωσιν τοῦ σχετικοῦ κειμένου καί νά ἀποφύγῃ τόν ὄρον «Ἐκκλησία» διά τούς ἑτεροδόξους, χρησιμοποιοῦσα ἀντ' αὐτοῦ τούς ὄρους «χριστιανικά δόγματα καί ὁμολογίαι». Οὕτως οἱ ἑτεροδόξοι θά γνωρίζουν πλέον σαφῶς τί περί αὐτῶν φρονοῦμεν ὡς εἰλικρινεῖς Ὁρθόδοξοι συνομιληταί των. Πρὸς τήν κατεύθυνσιν ταύτην ὀρθοτέρα θά ἦτο, εἰς τό β' ἐδάφιο τῆς παρ. 6 τοῦ αὐτοῦ κειμένου, ἡ διατύπωσις: «Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία **γνωρίζει**

(ἀντί τοῦ ἀναγνωρίζει) τήν ἱστορικήν ὑπαρξιν ἄλλων χριστιανικῶν ὁμολογιῶν...».

Ἐν συνεχείᾳ ἡ ἔννοια τῆς ἐνότητος τῆς Ἐκκλησίας χρήζει ὡσαύτως διασαφήσεως. Πιστεύομεν ὅτι εἰς τήν ἐνότητα Αὐτῆς ἀνήκουν μόνον τά μέλη τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας, ὡς Σῶμα Χριστοῦ, τά μετέχοντα τῆς «δόξης» (τῆς θεοποιουῦ Χάριτος τοῦ Ἁγίου Πνεύματος), περὶ τῆς ὁποίας ηὐχήθη ὁ Μέγας Ἀρχιερεὺς Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός. Περί τούτων μόνον λέγεται τό «ἵνα ὦσιν ἓν, καθὼς ἡμεῖς ἓν ἐσμέν», κατὰ τήν ἐρμηνείαν τῶν θεοφόρων Πατέρων (Μεγ. Ἀθανασίου, ἀγ. Ἰωάννου Χρυσοστόμου, ἀγ. Κυρίλλου Ἀλεξανδρείας). Εἶναι πρὸς ὄφελος ὅλων, τῆς τε αὐτοσυνειδησίας τοῦ Ὁρθοδόξου ποιμνίου, ἀλλὰ καὶ τῶν ἑτεροδόξων, νά ὁμιλῶμεν περὶ ἐπιστροφῆς τῶν διεστώτων εἰς τήν Μίαν Ἁγίαν Καθολικὴν καὶ Ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν, ἥτοι τήν καθ' ἡμᾶς ἁγίαν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, ἥτις διακρατεῖ ἀδιατάρακτον «τόν μεταξὺ τῆς ὀρθῆς πίστεως καὶ τῆς μυστηριακῆς κοινωνίας ὑφιστάμενον ἄρρηκτον δεσμόν»¹, ὡς οὗτος ἐξεφράσθη ὑπὸ τῶν ἁγίων Οἰκουμενικῶν Συνόδων.

Ἐν τῇ ἐννοίᾳ ταύτῃ τῆς ἐνότητός της ἡ Ἐκκλησία «ἐκαλλιέργει πάντοτε διάλογον μετὰ τῶν ἐξ αὐτῆς διεστώτων, τῶν ἐγγύς καὶ τῶν μακράν», καὶ ἐν τούτῳ τῷ πλαισίῳ δύναται νά ἐκφράσῃ τήν ἀποστολικὴν

---

1. Κείμενον Ε' Πανορθοδόξου Προσυνοδικῆς Διασκέψεως «Σχέσεις πρὸς τόν λοιπόν χριστιανικόν κόσμον», παράγρ. 3.

Αὐτῆς φύσιν «ἐντός τῶν νέων ἱστορικῶν συνθηκῶν»², μέ ἀντικειμενικόν σκοπόν τήν προλείανσιν τῆς ὁδοῦ τῆς ἐπιστροφῆς τούτων εἰς τήν ἀγιοπνευματικὴν ἐνότητα Αὐτῆς. Συγκεκριμένως προτείνομεν ὅπως εἰς τό ἄρθρον 5 ἢ τελικὴ φράσις «τῆς ἀπωλεσθείσης ἐνότητος τῶν Χριστιανῶν» νά διατυπωθῆ ὡς ἐξῆς: «τῆς ἐπανόδου ἐν ἀληθείᾳ τῶν ἀπομακρυσθέντων ἐξ Αὐτῆς Χριστιανῶν».

Τό δεύτερον σημεῖον εἰς τό ὁποῖον τά προσυνοδικά κείμενα θά ἔδει νά δεχθοῦν τροποποιήσεις, ὥστε νά ἀποτυπώσουν τήν διαχρονικὴν αὐτοσυνειδησίαν τῆς Ἐκκλησίας, εἶναι ὅσα ἀναφέρονται εἰς τοὺς διμερεῖς καί πολυμερεῖς διαχριστιανικούς διαλόγους. Ὁ τρόπος διεξαγωγῆς καί ἡ πορεία τῶν θεολογικῶν διαλόγων δέν ἀναπαύει τό σύνολον τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας, ἢ δέ καθ' ἡμᾶς Ἱερά Κοινότης κατά καιροῦς καί εἰς διαφόρους περιστάσεις ἔχει ἐκφρασθῆ δι' ἐπισήμων κειμένων κατά θεολογικῶν συμφωνιῶν μετὰ τῶν ἑτεροδόξων καί ἔχει διαμαρτυρηθῆ διά συμπροσευχάς καί ἄλλας λατρευτικὰς πράξεις (λειτουργικούς ἀσπασμούς κ.λπ.), δι' ὧν δίδεται ἡ εἰκὼν ψευδοῦς ἐνώσεως μετ' αὐτῶν, ὡς ἀναφέρεται εἰς τό κείμενον τῆς ἡμετέρας ΕΔΙΣ τῆς 9ης/22ας Ἀπριλίου 1980. Συγκεκριμένως, εἰς τό ἄρθρον 18 τοῦ κειμένου «**Σχέσεις τῆς Ὁρθοδόξου**

---

2. Ἐνθ' ἄνωτ., παράγρ. 4.

Ἐκκλησίας πρὸς τὸν λοιπὸν χριστιανικὸν κόσμον» δέον νά ἀποσαφηνισθῇ ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία οὐδόλως δύναται νά δεχθῇ τὴν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας ὡς τινα διομολογιακὴν προσαρμογὴν ἢ ὡς συμμετοχὴν εἰς συμπροσευχὰς καὶ ἑτέρας λατρευτικὰς πράξεις, αἱ ὁποῖαι δημιουργοῦν σύγχυ-σιν εἰς τὴν συνείδησιν τοῦ Ὁρθοδόξου πληρώματος. Ὡσαύτως δὲν δυνάμεθα νά μὴ ἐκφράσωμεν τὸν ἔντονον προβληματισμὸν καὶ τὰς εὐλόγους ἀντιρρήσεις ἡμῶν διὰ τὴν περαιτέρω συμμετοχὴν τῶν Ὁρθοδόξων εἰς τὸ «Παγκόσμιον Συμβούλιον τῶν Ἐκκλησιῶν» (Π.Σ.Ε).

Τρίτον, ὡς πρὸς τὸν «Κανονισμὸν ὀργανώσεως καὶ λειτουργίας τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας», κατανοοῦμεν τὰς πρακτικὰς δυσχερείας, δι' ὅ καὶ παρακάμπτομεν τὸν γενικὸν προβληματισμὸν περὶ τοῦ τρόπου ὀργανώσεως καὶ τῆς ἰσοτίμου συμμετοχῆς τῶν ἐπισκόπων. Συναφῶς πάντως, τὸ ἄρθρον 22 τοῦ κειμένου «Σχέσεις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας πρὸς τὸν λοιπὸν χριστιανικὸν κόσμον», ὅπου γίνεται ἀναφορὰ εἰς τὸ ποῖος εἶναι «ὁ ἔσχατος κριτῆς ἐπὶ θεμάτων πίστεως»³, δύναται νά γίνῃ σαφέστερον μὲ τὴν διευκρίνισιν ὅτι ἡ ἐκκλησιαστικὴ παράδοσις ἀναγνωρίζει ὡς ἔσχατον κριτὴν ἐπὶ θεμάτων πίστεως τὴν συνείδη-

---

3. Ἐνθ' ἄνωτ.

σιν τοῦ πληρώματος τῆς Ἐκκλησίας, τήν ὁποίαν ἐκφράζουν ἐνίοτε μεμονωμένα πρόσωπα ἢ σύνοδοι ἱεραρχῶν ἢ ὁ πιστός λαός καί ἡ ὁποία ἐπικυροῦται διά συνοδικῶν ἀποφάσεων.

Ἐπίσης θεωροῦμεν ὅτι εἰς τάς ἀποφάσεις τῆς Ἀγίας καί Μεγάλης Συνόδου δέον νά περιληφθῇ ἀναφορά καί εἰς τάς μετά τήν ἀγίαν Ζ΄ Οἰκουμενικήν μεγάλην Συνόδου τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας (τάς ἐπί Μεγ. Φωτίου τό 879, ἐπί ἀγ. Γρηγορίου Παλαμᾶ 1341-1351, καί ἐκεῖνας αἱ ὁποῖαι ἠκύρωσαν τάς ἐν Λυῶνι καί Φλωρεντία ἐνωτικάς ψευδοσυνόδους), καθ' ὅσον διά τῆς ἀναφορᾶς εἰς αὐτάς τάς συνόδους αἱ δογματικά καί ἐκκλησιολογικά διαφορά μετά τῶν ἑτεροδόξων (περί τό Φιλιόκβε, τήν κτιστήν Χάριν, τό παπικόν πρωτεῖον κ.λπ.) ἀποσαφηνίζονται πλήρως.

Τό τέταρτον καί, ὅσον εἰς τό καθ' ἡμᾶς, τελευταῖον σημεῖον ἀφορᾷ εἰς τό πνεῦμα τοῦ κειμένου «Ἀποστολή τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ἐν τῷ συγχρόνῳ κόσμῳ». Τό κείμενον διακρίνεται ὑπό πνευματικῆς εὐαισθησίας, πλὴν ὅμως φρονοῦμεν ὡς Ἀγιορεῖται καί κληρονόμοι τῆς ἡσυχαστικῆς ἀσκητικῆς παραδόσεως ὅτι τοῦτο θά συνεπληροῦτο προσφυέστερον (κατά προτίμησιν εἰς τήν παράγραφον ΣΤ΄ 13) μέ πλέον ἀνεπτυγμένην ἀναφοράν εἰς τήν ἀντίστοιχον ὀρθόδοξον ἀνθρωπολογία καί κοσμολογίαν, ὡς αὕτη

διετυπώθη κυρίως υπό του ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ. Συγκεκριμένως δύναται νά συμπληρωθῆ:

«Ὁ Θεός δύναται νά ἀποκαλυφθῆ εἰς τόν ἄνθρωπον μέ ἄμεσον κοινωνίαν μαζί του, ὅταν ὁ τελευταῖος ἐφαρμόζη τήν κατά Χριστόν ἄσκησιν καί τόν ἀναζητῆ συνεχῶς μέ τήν νοεράν προσευχήν. Σκοπός αὐτῆς τῆς αὐστηρᾶς καί μυσταγωγικῆς πνευματικότητος εἶναι ἡ θέωσις, δηλ. ἡ προσωπική βίωσις ἀπό τόν προσευχόμενον τοῦ Θεοῦ Φωτός τῆς Μεταμορφώσεως. Ἀπαραίτητος ὄρος τούτων τυγχάνει ὅτι ἡ προσωπική ὀλοκλήρωσις, ἡ κοινωνία μέ τόν Θεόν καί ἡ ἀποκάλυψις Του ἐπιτυγχάνονται μόνον μέσα εἰς τόν χώρον τῆς Ἐκκλησίας. Ὁ ὅλος ἀσκητικός ἀγών πραγματώνεται μόνον μέ τήν Χάριν τοῦ Θεοῦ καί ὄχι ἀνεξαρτήτως αὐτῆς (ἦτοι μέ τήν ἐφαρμογήν διαφόρων τεχνικῶν συναντωμένων εἰς διάφορα παλαιά καί σύγχρονα μυστικιστικά ρεύματα ἢ μέ τήν αὐτόνομον ἀνάπτυξιν τῆς ἀνθρωπίνου νοήσεως καί γνώσεως).

»Εἰς τό πλαίσιον τοῦτο κεντρικήν θέσιν κατέχει ἡ διάκρισις ἀνάμεσα εἰς τήν οὐσίαν καί εἰς τās ἀκτίστους ἐνεργείας τοῦ Θεοῦ. Ὁ Θεός δέν παραμένει ἀπρόσιτος εἰς τόν ἄνθρωπον, ἀλλ' ἔρχεται εἰς ἄμεσον σχέσιν καί προσωπικήν κοινωνίαν μετ' αὐτοῦ διά τῶν ἀκτίστων ἐνεργειῶν Του. Οὕτως ὁ ἄνθρωπος μετέχει τῆς θείας ζωῆς καί γίνεται θεός κατά χάριν. Ἡ ἐνέργεια τοῦ Θεοῦ δέν εἶναι ἀόριστος τις δύναμις ἢ

ὑπερδύναμις· εἶναι ὁ ζῶν προσωπικός καί Τριαδικός Θεός, ὁ ὁποῖος γίνεται προσίτός καί μεθεκτός εἰς τόν ἄνθρωπον, εἰσέρχεται εἰς τήν ἱστορίαν καί τήν ζωήν του, ἵνα οὗτος «γένηται κοινωνός θείας φύσεως» φέρων τό «κατ' εἰκόνα» καί ὁδεύων πρός τό «καθ' ὁμοίωσιν» διά τῆς ἀσκήσεως, τῆς ἐναρέτου ζωῆς καί τῆς ἀπαθείας».

Διά τῆς ἀνωτέρω θεοποιουῦ ὁδοῦ ἐπέρχεται εἰς τήν καρδίαν τοῦ ἀνθρώπου ἡ κατά Χριστόν εἰρήνη, ἡ «ἄνωθεν εἰρήνη», ἥτις δέον νά ἀντιδιασταλῆ πρός τήν ἔννοιαν τῆς ἐνδοκοσμικῆς εἰρήνης, τῆς ἐπιδιωκομένης διά τῶν διαθρησκειακῶν πρωτοβουλιῶν καί ἐκδηλώσεων.

Παναγιώτατε Πάτερ καί Δέσποτα,

Βαθύτατα ἐκτιμῶντες τούς κόπους τῶν μοχθησάντων εἰς τάς Προσυνοδικάς Διασκέψεις, δυνάμεθα νά εἴπωμεν συμπερασματικῶς ὅτι τά προσυνοδικά κείμενα χρήζουν βελτιώσεων τινων, ὥστε νά ἐκφράζουν τό καθολικόν φρόνημα τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας. Ὑποβάλλομεν υἱικήν παράκλησιν ὅπως, μεταξύ ἄλλων, λάβητε ὑπ' ὄψιν καί τάς κατόπιν περισκέψεως, προσοχῆς καί προσευχῆς ἐκτεθείσας ἡμετέρας προτάσεις, ὥστε ἡ Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδος νά «ἀποτελέσῃ αὐθεντικὴν ἔκφρασιν τῆς κανονικῆς παραδόσεως καί τῆς διαχρονικῆς ἐκκλησιαστικῆς πράξεως διά τήν λειτουργίαν τοῦ συνοδικοῦ

συστήματος»⁴ τῆς Ἐκκλησίας. Τότε χαρά μεγάλη γενήσεται ἐν οὐρανῷ καί ἐπί γῆς καί θά ἀποφευχθοῦν τυχόν διαστάσεις καί σχίσματα, ἅπαν δέ τό πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας «ἐν ἐνί στόματι καί μιᾷ καρδίᾳ» θά δοξάσῃ τόν Πανάγιον Τριαδικόν Θεόν, τήν ἐλπίδα τῆς σωτηρίας τοῦ σύμπαντος κόσμου.

Ἐπί δέ τούτοις, προσευχάς ἐνθέρμους ὀλοκαρδίως ἀναπέμποντες πρός τόν Ἀναστάντα Κύριον ὑπέρ τῆς Ὑμετέρας Θειοτάτης Παναγιότητος καί ὑπέρ τῆς αἰσίας ἐκβάσεως τῆς συγκληθησομένης Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου, διατελοῦμεν μετά βαθυτάτου σεβασμοῦ καί υἱικῆς ἀφοσιώσεως.

*Ἄπαντες οἱ ἐν τῇ Ἐκτάκτῳ Διπλῇ Ἱερᾷ Συνάξει
Ἀντιπρόσωποι καί Προϊστάμενοι τῶν Κ' Ἱερῶν
καί Εὐαγῶν Μονῶν τοῦ Ἁγίου Ὁρους Ἄθω*

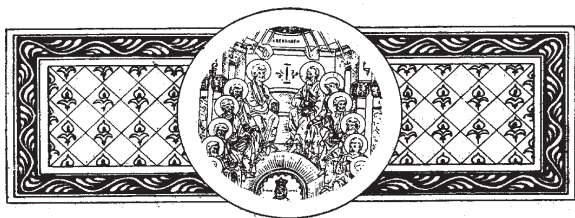
Κοινοποιήσις:

*Εἰς τάς Αὐτοκεφάλους Ὁρθοδόξους Ἐκκλησίας
Εἰς τάς Κ' Ἱ. Μονάς Ἁγίου Ὁρους Ἄθω*

---

4. Ὑμέτερον Πατριαρχικόν Γράμμα, 11/3/2016.

ΕΚΤΙΜΗΣΕΙΣ ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΓΙΑΣ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗΣ ΣΥΝΟΔΟΥ (άποσπάσματα)

Ἡ Ἐκκλησία ζῆ ὡς μία διαρκῆς σύνοδος. «Ὁ συνοδικὸς τρόπος ζωῆς τῆς Ἐκκλησίας δέν ἐκδηλοῦται μόνον κατὰ τὴν σύγκλησιν τῶν Συνόδων, ἀλλ' εἰς πᾶσαν πρᾶξιν κοινωνίας ... τοῦ πρώτου τῶν ἐπισκόπων (μητροπολίτου) μετὰ τῶν ὑπ' αὐτόν ἐπισκόπων· τοῦ ἐπισκόπου μετὰ τοῦ πρεσβυτερίου αὐτοῦ· τοῦ πρεσβυτέρου, προϋσταμένου μιᾶς κοινότητος, μετὰ τῶν κληρικῶν καὶ λαϊκῶν τῶν ἀπαρτιζόντων τὴν κοινότητα ταύτην· τῶν λαϊκῶν τέλος μεταξὺ των»¹.

Σέ αὐτὴ τὴν συνοδική διαδικασία τοῦ σώματος τῆς Ἐκκλησίας θέλουμε νά συμβάλῃ καὶ τό κείμενο αὐτό, πού συντάχθηκε μέ πολύ σεβασμό πρὸς τοὺς ἐκκλησιαστικούς θεσμούς καὶ τὰ πρόσωπα πού ἐκοπίασαν γιὰ νά συγκληθῇ ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος, ἰδίως πρὸς τό Σεπτὸ Οἰκουμενικὸ Πατριαρχεῖο...

1. Ἀρχιμ. Γεωργίου Καψάνη, Καθηγουμένου Ἱ. Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου Ἀγ. Ὅρους, *Ἡ Ποιμαντικὴ διακονία κατὰ τοὺς Ἱεροὺς Κανόνας*, ἐκδ. Ἄθως, Πειραιεύς 1976, σελ. 114-115.

Στόχος ή άγιοπνευματική ένότητα.

Ἡ Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδος συνεκλήθη γιά νά καταδείξει «ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία εἶναι ἡ Μία, Ἁγία, Καθολική καί Ἀποστολική Ἐκκλησία, ἡνωμένη ἐν τοῖς Μυστηρίοις, καί μάλιστα τῇ Θεΐᾳ Εὐχαριστίᾳ, καί τῇ Ὁρθοδόξῳ πίστει, ἀλλά καί ἐν τῇ συνοδικότητι»²...

Χάριν αὐτῆς τῆς ἐνότητος τό Ἅγιον Ὅρος ὁμιλεῖ, ὡσάκις ἡ Πίστις ἢ οἱ εὐαγγελικές ἐντολές εἶναι τό κινδυνεύον. Ὁμιλεῖ ἢ σιωπᾶ μέ διάκρισι. Ἀποβλέποντας σέ αὐτήν τήν ἐνότητα ἡ Ἱερά Κοινότης τοῦ Ἁγίου Ὁρους συνέταξε τήν Ἐπιστολή της³ πρὸς τόν Παναγιώτατο Οἰκουμενικό Πατριάρχη στίς 12/25 Μαΐου 2016 ζητώντας ἀπαραίτητες τροποποιήσεις τῶν προσυνοδικῶν κειμένων. Ὁμίλησε μέ σύνεσι καί θάρρος γιά τήν ἀνάγκη τροποποιήσεως τῶν προσυνοδικῶν κειμένων τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου, ὥστε νά ἐκφράζουν τό ἕνα καί καθολικό φρόνημα τῆς Ἐκκλησίας⁴...

Οἱ προσδοκίες μας ἀπό τήν Σύνοδο.

Ἡ Σύνοδος θά ἤμποροῦσε νά δώσει ἐκκλησιολογικῶς ὀρθή μορφή στίς διαχριστιανικές σχέσεις, ... Ἡ-

2. Πατριαρχική καί Συνοδική Ἐγκύκλιος τῆς 20ῆς Μαρτίου 2016.

3. Ἱερά Κοινότης Ἁγίου Ὁρους, ΕΔΙΣ ΣΒ' (3-5-2016).

4. «Τά προσυνοδικά κείμενα χρήζουν βελτιώσεων τινῶν, ὥστε νά ἐκφράζουν τό καθολικόν φρόνημα τῆς Ἁγίας ἡμῶν Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας» (Ἐπιστολή τῆς ὡς ἄνω ΣΒ' ΕΔΙΣ).

ταν ανάγκη νά ἐκφρασθῇ ἓνα ἐνιαῖο φρόνημα στήν Ἐκκλησία, μία ἀπάντησις τῆς Συνόδου στό μείζον θεολογικό πρόβλημα τοῦ συγκρητιστικοῦ οἰκουμενισμοῦ... Μέ εἰλικρινῆ προσδοκία εἶχαμε μελετήσῃ προσεκτικά τά προσυνοδικά κείμενα καί εἶχαμε διατυπώσει σχόλια καί παρατηρήσεις ἐπί τῶν σχεδίων κειμένων τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου μέ τό ἀπό 4^{ης}/17^{ης} Μαρτίου 2016 ὑπόμνημα-κείμενο τῆς Ἱερᾶς Μονῆς μας [«Σχόλια καί προτάσεις ἐπί τῶν προσυνοδικῶν κειμένων τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου»]⁵. Θελήσαμε νά ἐκφράσουμε δύο βασικές προσδοκίες⁶ ἀπό τήν Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδο:

Πρῶτον, νά διατυπωθοῦν χωρίς ἀσάφειες τά στοιχεῖα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησιολογίας, τά ὁποῖα ἀναδεικνύουν τήν Ὁρθόδοξο Ἐκκλησία ὡς τήν μοναδική Ἐκκλησία, τήν Μία Ἁγία Καθολική καί Ἀποστολική, ὥστε νά εἶναι εὐχερής ἡ διάκρισίς της ἀπό τίς αἰρέσεις καί τά σχίσματα τοῦ ἑτεροδόξου χριστιανικοῦ

---

5. Ἱερά Μονή Ὁσίου Γρηγορίου, *Σχόλια καί παρατηρήσεις ἐπί τῶν σχεδίων κειμένων τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Συνόδου*, 4/17 Μαρτίου 2016. Τό κείμενο αὐτό εἶχε τεθῆ κατ' ἀρχήν ὑπό τήν κρίσι πολλῶν ἱεραρχῶν καί κατόπιν δημοσιεύθηκε στό Διαδίκτυο (βλ. www.monastery.gr).

6. Ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικός Πατριάρχης μέ Πατριαρχική καί Συνοδική Ἐγκύκλιό του ἐνημέρωσε τόν πιστό λαό ὅτι «τά συμφωνηθέντα πανορθόδοξως καί ὑποβαλλόμενα εἰς τήν Ἁγίαν καί Μεγάλην Σύνοδον κείμενα δημοσιοποιοῦνται καί τίθενται εἰς τήν διάθεσιν παντός καλοπροαιρέτου πιστοῦ πρός πληροφορίαν καί ἐνημέρωσίν του, ἀλλά καί πρός ἐκφρασιν τῆς γνώμης του καί τῶν προσδοκιῶν του ἀπό τήν Ἁγίαν καί Μεγάλην Σύνοδον» (20 Μαρτίου 2016).

κόσμου. Περιμέναμε δηλαδή νά γραφῆ καί νά ὑπογραφῆ ὅτι μόνη αὐτή ἔχει τήν ἀποστολική Πίστι ἀκαινοτόμητη, μόνη αὐτή ἔχει ἀποστολική διαδοχή τῶν ἐπισκόπων της, μόνη αὐτή τελεῖ αὐθεντικά Ἱερά Μυστήρια (Βάπτισμα, Χρίσμα, Ἱερωσύνη, Εὐχαριστία κ.λπ.), μόνη αὐτή παρέχει ὡς Σῶμα Χριστοῦ σώζουσα θεία καί ἄκτιστη Χάρι, μόνη αὐτή ἐξασφαλίζει ἀπλανῆ ἐμπειρία Θεοῦ, γνήσια εὐσέβεια, αὐθεντικό λειτουργικό ἦθος καί σύμφωνη πρὸς τοὺς Ἱερούς Κανόνες συνοδικότητα.

Δεύτερον, περιμέναμε νά περιγραφοῦν μέ σαφήνεια καί εἰλικρίνεια οἱ ἐκκλησιολογικές ἀρχές, οἱ ὁποῖες δέν θά ἐπιτρέπουν νά καταλύωνται, λόγω τῶν διαχριστιανικῶν ἐπαφῶν, τά ὅρια τά ὁποῖα μέ τοὺς ἱερούς Κανόνες της ἡ Ἐκκλησία ἔχει θέσει μεταξύ Ὁρθοδοξίας καί αἱρέσεως. Διότι, μόνον ὑπὸ τήν προϋπόθεσι αὐτή δέν θά ἀλλοιώνεται τό Ὁρθόδοξο ἐκκλησιολογικό φρόνημα ἀπό τόν ἄκριτο οἰκουμενιστικό συγχρωτισμό καί δέν θά χαθῆ ἡ δυνατότης νά γνωρίσουν οἱ ἑτερόδοξοι χριστιανοί τόν δρόμο τῆς ἐπιστροφῆς των στήν ἀποστολική Πίστι καί στήν Μία Ἁγία Καθολική καί Ἀποστολική Ἐκκλησία.

Ἡ Ἐκκλησία κρίνει τόν Οἰκουμενισμό.

Ὁ ἑτερόδοξος οἰκουμενισμός (προτεσταντικός καί ρωμαιοκεντρικός) εἶναι ἓνας συγκρητιστικός οἰκου-

μενισμός⁷, ό όποίος στοχεύει στην «ένότητα παρά την διαφορετικότητα των δογμάτων». Προφανώς από αυτόν έπηρεάσθησαν ώρισμένοι Όρθόδοξοι, οί όποιοι επί δεκαετίες υπέκυπταν στά ούμανιστικά δελεάσματα μιās νέας έποχής πού δέν πρέπει δήθεν νά παραμμένη στις άγκυλώσεις του παρελθόντος⁸.

7. Ό Οικουμενισμός, κατά τον μακαριστό Γέροντά μας, είναι ένας ούμανισμός: «Ό οικουμενισμός, δηλαδή ή κίνησις διά την ένωσιν των “έκκλησιών”, όπως διεξάγεται σήμερα, φαίνεται ότι έχει ούμανιστικόν-άνθρωποκεντρικόν χαρακτήρα και όχι θεολογικόν και πνευματικόν» (Άρχιμ. Γεωργίου Καψάνη, Όρθοδοξία και Ούμανισμός-Όρθοδοξία και Παπισμός, έκδ. Ί. Μονής Όσίου Γρηγορίου 1998, σελ. 83).

8. Είναι χαρακτηριστική ή σχετική άναφορά του μακαριστού Γέροντος και Καθηγουμένου μας, Άρχιμανδρίτου Γεωργίου: «Άλλ’ αυτή ή φιλάτη Όρθοδοξία μας και σήμερα κινδυνεύει. Προσπαθούν κάποιοι νά νοθεύσουν τό δυνατό της κρασί, νά άμβλύουν τά δόγματα, τίς παραδόσεις της, τό ήθος της, για νά μπορεί νά συνυπάρχη μέ τά άλλα “δόγματα”. Τό έργο αυτό έχει αναλάβει ό Οικουμενισμός.

Και δέν έννοούμε φυσικά έναν Όρθόδοξο Οικουμενισμό, πού μένοντας πιστός στην Όρθοδοξία θά μπορούσε νά διαλέγεται μέ τους έτεροδόξους, για νά τους βοηθήση νά άντιληφθούν ότι επάνοδος τους στην Όρθόδοξο Έκκλησία είναι επάνοδος στο πατρικό τους σπίτι, από τό όποιο οί πρόγονοί τους έμακρύνθησαν.

Έννοούμε τον συγκρητιστικό Οικουμενισμό, τον διαχριστιανικό και διαθρησκευτικό.

Μέ πόννο χαράσσω τίς γραμμές αυτές:

- Διά τους Οικουμενιστάς εκείνους πού συμπροσεύχονται όχι μόνο μέ έτεροδόξους αλλά και έτεροθρήσκους και ανάβουν κεριά μαζί μέ τους Ίουδαίους, Μουσουλμάνους, Βουδιστάς, Ειδωολάτραις, για την ειρήνη. Σέ ποιόν Θεό άραγε προσφέρουν τά κεριά αυτά; Ξεχνούν όχι μόνο τους Ίερούς Κανόνας, αλλά και αυτές τίς θείες Γραφές. «Τίς κοινωνία φωτί πρός σκότος;» (Β΄ Κορ. στ΄ 14).

- Διά τους Οικουμενιστάς πού χωρίς ένδοιασμό συμπροσεύχονται μέ Προτεστάντισσες ίέρειες.

- Διά τούς Οικουμενιστάς, πού συμμετέχουν στό Π.Σ.Ε. χωρίς ὅμως νά τούς ἐπιτρέπεται νά καταθέτουν ἰδιαιτέρως δήλωσι πού νά ἐκφράζῃ τάς Ὁρθοδόξους θέσεις, μέ συνέπεια ἡ φωνή τους νά χάνεται μέσα στήν παμπροτεσταντική χοράνη.

- Διά τούς Οἰκουμενιστάς, πού κατήρτισαν τό κείμενο τῆς Συμφωνίας Ὁρθοδόξων καί Ρωμαιοκαθολικῶν τοῦ Balamand, μέ τό ὅποιο οἱ Ὁρθόδοξοι γιά πρώτη φορά ἀνεγνώρισαν τόν Ρωμαιοκαθολικισμό ὡς πλήρη Ἐκκλησία καί ὡς ἀδελφή Ἐκκλησία, χωρίς οἱ Ρωμαιοκαθολικοί νά παραιτηθοῦν ἀπό τό Filioque, τό “ἀλάθητο” καί τό πρωτεῖο ἐξουσίας τοῦ Πάπα ἐφ’ ὅλης τῆς Ἐκκλησίας, τήν ἑτεροδιδασκαλία περί κτιστῆς Χάριτος καί τίς λοιπές κακοδοξίες τους.

- Διά τούς Οἰκουμενιστάς, πού μέ τίς Κοινές Δηλώσεις (κατά τόν διάλογο Ὁρθοδόξων καί Ἀντιχαλκηδονίων), ἀνεγνώρισαν ὄχι μόνον τούς νῦν Ἀντιχαλκηδονίους ὡς Ὁρθοδόξους, ἀλλά καί τούς πατέρας αὐτῶν Διόσκορο, Σεβῆρο, Ἰάκωβο Βαραδαῖο καί λοιπούς, τούς ἀναθεματισθέντας ὑπό Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ἐρχόμενοι ἔτσι σέ φανερά ἀντίθεσι μέ τάς θεοπνεύστους Οἰκουμενικάς μας Συνόδους, ἀλλά καί τούς μεγάλους Πατέρας, Ἰωάννη τόν Δαμασκηνό, Μ. Φώτιο, Μάξιμο τόν Ὁμολογητή, Σωφρόνιο Ἱεροσολύμων καί λοιπούς.

- Διά τούς Οἰκουμενιστάς, οἱ ὅποιοι κηρύττουν ὅτι Ἀνατολική καί Δυτική Ἐκκλησία εἶναι ἀδελφαί Ἐκκλησίαι καί ὅτι ἡ μεταξύ αὐτῶν κοινωνία εἶναι ἀντίστοιχος πρός τήν κοινωνία τῶν τοπικῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, ὡς ἐάν ἡ Δυτική προσῆλθε στήν Ὁρθοδοξία. Ἡ κηρύττουν, ὅτι Ἀνατολή καί Δύσις εἶναι οἱ δύο πνεύμονες μέ τούς ὁποίους ἀναπνέει ἡ Ἐκκλησία, ὡς ἐάν ἡ Δυτική Ἐκκλησία ὀρθοδοξῆ καί δέν πάσχη ἀνιάτως. Ἡ κηρύττουν ὅτι ἡ Ὁρθόδοξος Ἀνατολή καί ἡ αἰρετική Δύσις ἀποτελοῦν δύο διαφορετικές ὄψεις τῆς ἰδίας Εὐαγγελικῆς Ἀληθείας καί ὅτι δῆθεν αὕτη εἶναι ἡ Φωτιανή Παράδοσις.

Ὅποια διαστρέβλωσις τῆς Ἱστορίας! Ὁ ὁμολογητής Μέγας Φώτιος ὁ ἐλέγξας σθεναρῶς τούς κακοδόξους Λατίνους νά θεωρῆται ὡς τάχα ἐκφράζων τήν ἴδια πίστι μέ ἐκείνους τούς ὁποίους διά βίου ἐστηλίτευσε!

Δέν ἀντιλαμβάνονται οἱ τά τοιαῦτα λέγοντες, ὅτι ὑποτιμοῦν τήν νοημοσύνη τῶν ἀκροατῶν καί ἀναγνωστῶν τους; Ὡστε λοιπόν Filioque καί μή Filioque, παποκεντρική ἐκκλησιολογία καί Ὁρθόδοξος ἐκκλη-

Ὅμως τό πνεῦμα αὐτό δέν ἐξέφραζε τήν Ἐκκλησία. Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία μας δέν ταυτίσθηκε μέ ἕνα τέτοιο οἰκουμενισμό. Πλήθος ἐκλεκτῶν ποιμένων καί πολὺς λαός δέν συνευδοκοῦσε σέ τέτοια ἀνοίγματα, ἀλλά καί τά ἤλεγχε⁹. Πρόσωπα καταξιωμένα, τά ὁποῖα μέχρι σήμερα χαίρουν μεγάλου σεβασμοῦ, καί ὠρισμένα κατετάγησαν στήν χορεία τῶν Ἁγίων, ἐξέφρασαν τήν Ἐκκλησία, βεβαίωσαν τήν μοναδικότητά της.

Οἱ ἐπίσκοποι μας πῆγαν στήν Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδο ὄχι γιά νά ἐπικροτήσουν κάποια οἰκουμενιστική γραμμή, ἀλλά γιά νά βεβαιώσουν ὅτι οἱ Ὁρθόδοξοι εἴμαστε ἡ Μία Ἁγία Καθολική καί Ἀποστολική Ἐκκλησία.

Δέν ἤμποροῦμε νά ἀμφισβητήσουμε τήν λαμπρή προσπάθεια Προκαθημένων καί συνοδικῶν ἀρχιερέων νά βελτιωθοῦν τά κείμενα. Ὅφείλουμε νά ἐξά-

---

σιολογία, κτιστή καί ἄκτιστος Χάρις, ἐκφράζουν μέ διαφορετικό τρόπο τήν ἴδια Ἀλήθεια καί ὄχι δύο διαφορετικές διδασκαλίες, ἦτοι μία Ὁρθόδοξο καί μία αἰρετική;

Ἴδού πού καταντᾷ τό Οἰκουμενιστικό παραλήρημα!» (βλ. Ἀρχιμ. Γεωργίου Καψάνη, Ὁρθοδοξία καί Οἰκουμενισμός, Κυριακή τῆς Ὁρθοδοξίας 1999, βλ. www.monastery.gr).

9. Σέ ἕνα μετριοπαθές, καλογραμμένο καί σαφέστατο κείμενο πού δημοσιεύθηκε τό 1996 στό περιοδικό Diocesan News for Clergy and Laity τῆς Ἱερᾶς Μητροπόλεως Ντένβερ τῆς Ἱερᾶς Ἀρχιεπισκοπῆς Ἀμερικής καί ἀναδημοσιεύθηκε στό περιοδικό τῆς Μονῆς μας «Ὁ Ὅσιος Γρηγόριος», τ. 23/1998, γράφεται: «Οἱ Ὁρθόδοξοι πού συμμετέχουν στήν Οἰκουμενική Κίνησι οὐσιαστικά προσπαθοῦν νά ταιριάσουν τά ἀταίριαστα. Ἡ Ὁρθοδοξία εἶναι τό πλήρωμα τῆς ἀληθείας».

ρουμε τίς θεολογικές προσπάθειες ώρισμένων ἐπι-
σκόπων νά ἀπαλειφθοῦν ἀθεολόγητες ἔννοιες καί
φράσεις καί νά προστεθοῦν ἀπαραίτητες προτάσεις,
προκειμένου νά ἀποφευχθῆ ἡ οἰκουμενιστική νοημα-
τοδότησις τῶν κειμένων.

Χάριν τῆς ἀντικειμενικότητος καί τῆς ἀληθείας θά
σημειώσουμε μερικές βασικές τροποποιήσεις πού
ἔγιναν πρὸς τὴν ὀρθή κατεύθυνσι καί μᾶς ἀνέπαυ-
σαν:

Σέ ἀρκετά σημεία τῶν κειμένων προστέθηκε περί
τῶν μὴ Ὁρθοδόξων ὁ προσδιορισμὸς «ἑτεροδόξων»,
ὥστε νά φαίνεται ἡ ἀπόκλισις των ἀπὸ τὴν Ὁρθόδοξο
ἀποστολική Πίστι. Στὴν παράγρ. 21 λέγεται καθαρά
ὅτι «αἱ μὴ Ὁρθόδοξοι Ἐκκλησίαι παρεξέκλιναν ἐκ
τῆς ἀληθοῦς πίστεως τῆς μιᾶς, ἀγίας, καθολικῆς καί
ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας».

Στό θέμα τῶν διαχριστιανικῶν διαλόγων προστέ-
θηκε διάταξις νά γίνωνται περιοδικές ἀξιολογήσεις
τους.

Στό ζήτημα τῆς συμμετοχῆς στό Π.Σ.Ε. διευκρινί-
σθηκε ὅτι ἀποβλέπει στὴν προώθησι [ἐνν. μόνον]
τῆς εἰρηνικῆς συνυπάρξεως καί τῆς συνεργασίας ἐπὶ
τῶν μειζόνων κοινωνικοπολιτικῶν προκλήσεων.

Ἡ οὐνία συμπεριελήφθη στίς ἀπαράδεκτες ἐνέρ-
γειες ἢ μεθόδους προσεγγίσεως τῶν χριστιανῶν.

Ἀπὸ τὴν πρώτη παραγρ. τοῦ κεφ. Β΄ τοῦ προσυνο-
δικοῦ κειμένου «Ἡ Ἀποστολή τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκ-

κλησίας ἐν τῷ συγχρόνῳ κόσμῳ», ἀπαλείφθηκε ἡ περσοναλιστικὴ ἀναφορά στὸν ἄνθρωπο «ὡς κοινωνίαν προσώπων ἀντανακλώντων κατὰ χάριν διὰ τῆς ἐνότητος τοῦ ἀνθρωπίνου γένους τὴν ἐν τῇ Ἁγίᾳ Τριάδι ζῶν καὶ κοινωνίαν τῶν θείων προσώπων».

Στό ζήτημα τῶν μικτῶν γάμων μετὰ ἑτεροδόξων ἀποφεύχθηκε ἡ ρητὴ ἀναφορά καὶ δέσμευσις τῆς Συνόδου γιὰ ἱερολόγησί τους, πού ἀπαγορεύεται σύμφωνα μὲ τὴν καθολικῆς ἰσχύος διάταξι τοῦ 72^{ου} κανόνος τῆς Πενθέκτης, καὶ ἴσχυσε «ἡ δυνατότης ἐφαρμογῆς τῆς ἐκκλησιαστικῆς οἰκονομίας».

Ἐγινε ἀναφορά (στὴν Ἐγκύκλιο τῆς Συνόδου) στίς μεγάλες «καθολικοῦ κύρους» Συνόδους ἐπὶ ἀγίου Φωτίου (879) καὶ ἀγίου Γρηγορίου Παλαμᾶ (1351), στίς ὁποῖες καταδικάζονται αἰρετικά δόγματα, ὅπως τὸ Φιλιόκβε, τὸ παπικὸ πρωτεῖο καὶ ἡ κτιστὴ Χάρις, καὶ στίς μεταγενέστερες πού ἀνέτρεψαν τίς ἀποφάσεις τῆς ψευδοσυνόδου Φερράρας-Φλωρεντίας καὶ ἀπεκήρυξαν τίς προτεσταντικὲς δοξασίες.

Δέν διορθώθηκαν ἐπαρκῶς τὰ κείμενα.

Ἦμποροῦσε ἐπομένως ἡ Σύνοδος νὰ διορθώσῃ ἐπαρκῶς τὰ προσυνοδικὰ κείμενα. Ἦμποροῦσε νὰ ξαναγράψῃ τὸ ἐπίμαχο κείμενο περὶ τῶν σχέσεων μὲ τοὺς ἑτεροδόξους καὶ νὰ καθορίσῃ σαφεῖς ἐκκλησιολογικὲς ἀρχές στοὺς θεολογικοὺς διαλόγους καὶ στίς λεγόμενες οἰκουμενικὲς ἐπαφές. Ἐν τούτοις αὐ-

τό δέν ἔγινε, παρ' ὅτι ὁ Παναγιώτατος Οἰκουμενικός Πατριάρχης ὡς πρόεδρος τῆς Συνόδου ἦταν ἀνοικτός σέ ὅλες τίς προτάσεις. Κάποιοι, δυστυχῶς, δέν ἤθελαν. «Τό κείμενο εἶναι καλό, δέν χρειάζεται διορθώσεις», φέρεται νά εἶπε σημαῖνον στέλεχος τῆς Συνόδου.

Τά κείμενα ἔμειναν ἀσαφῆ, ἀμφίσημα...

Ἀπό τήν προσεκτική μελέτη τοῦ ἐπιμάχου 6^{ου} κειμένου διαπιστώνουμε ὠρισμένα **σημεῖα, στά ὁποῖα ἡ ἀσάφεια δίνει τήν δυνατότητα διαφορετικῆς ἐρμηνείας** του:

1) Γίνεται ἀναφορά σέ ἑτεροδόξες χριστιανικές Ἐκκλησίες πού δέν βρίσκονται σέ κοινωνία μέ τήν Ὁρθόδοξο Ἐκκλησία (βλ. παράγρ. 6), καί ἐπίσης στήν ἀλήθεια καί πίστι καί παράδοσι τῶν ἑπτά Οἰκουμενικῶν Συνόδων, ὡς εἰς βάσιν τῆς ἀναζητήσεως τῆς ἐνότητος τῶν Χριστιανῶν (βλ. παράγρ. 5). Δέν περιγράφεται ὅμως ἡ ἀποστολική ἀλήθεια, πίστις καί παράδοσις τῶν Οἰκουμενικῶν Συνόδων καί δέν ἀντιδιαστέλλεται ἀπό τήν ἑτεροδοξία τῶν «ἑτεροδόξων χριστιανικῶν Ἐκκλησιῶν» μέ συγκεκριμένα στοιχεῖα τῆς δισχισιέτους Παραδόσεως τῆς Ἐκκλησίας. Ἔτσι δέν ὀριοθετεῖται σαφῶς ἡ Ἐκκλησία ἀπό τίς αἱρέσεις πού σφετερίζονται τήν ἀποστολική ἀλήθεια, εἴτε αὐτές ἀποδέχονται τίς τρεῖς πρῶτες Οἰκουμενικές Συνόδους (οἱ Μονοφυσῖται), εἴτε ἔχουν συγκαλέσει εἴκοσι μία (οἱ Ρωμαιοκαθολικοί),

εἶτε ἀρνοῦνται νά ἀναγνωρίσουν στήν Ὁρθόδοξο Ἐκκλησία τήν ὄλη ἀποστολική πίστι (οἱ Προτεστάντες).

Ἐπειδή λοιπόν τίς ὀνομάζουμε «έτεροδόξες χριστιανικές Ἐκκλησίες» (ἐννοώντας ὅτι ἔχουν κάποια δομή καί κάποια στοιχεῖα τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλά εἶναι ἑτεροδόξες στήν πίστι), χωρίς νά προσδιορίζουμε σαφῶς τήν ἑτεροδοξία τους (πού τίς ἔχει ὀδηγήσει ἐκτός Ἐκκλησίας, στήν αἵρεσι), εὐκόλα ἤμποροῦμε νά διολισθήσουμε στήν ἀντορθόδοξη θεωρία ὅτι Ὁρθόδοξοι καί Ρωμαιοκαθολικοί «εὐρίσκονται πλέον ὑπό καθεστῶς ὄχι τετελεσμένου σχίσματος ἀλλά διακοπῆς τῆς ἐκκλησιαστικῆς κοινωνίας (ἀκοινωνησία)»¹⁰. Αὐτή ἡ θεωρία, ἡ ὁποία ἔχει κερδίσει καί Ὁρθόδοξους θεολόγους, διαστρεβλώνει τήν ἔννοια τῆς Μιάς Ἁγίας Καθολικῆς καί Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας (στήν ὁποία συσκευάζει Ὁρθόδοξους καί Ρωμαιοκαθολικούς παρά τίς δογματικές διαφορές), καθῶς καί τήν ἔννοια τῆς ἑτεροδοξίας, τήν ὁποία ἀντιλαμβάνεται ὡς διαφορετική διατύπωση τῆς ἰδίας ἀποστολικῆς πίστεως!

Ἡ ἀσφαλῆς διεξαγωγή διαχριστιανικῶν διαλόγων χρειάζεται ἕνα καταστατικῆς ἰσχύος κείμενο, πού νά ἀποτυπῶνῃ μέ σαφήνεια τήν διαφοροποίησι τῆς Ὁρθοδοξίας ἀπό τήν αἵρεσι καί τῆς Ἐκκλησίας ἀπό τίς αἰρετικές «ἐκκλησίες». Ἡ μορφή τῶν Ἱερῶν Κα-

---

10. Ἐπίσκεψις, τ. 755 (31-10-2013).

νόμων α' τῆς Β' Οἰκουμενικῆς Συνόδου καί α' καί β' τῆς Πενθέκτης μπορεί νά ἀποτελέσῃ παράδειγμα.

2) Στήν παράγρ. 20 ἔχουν ἐπισημανθῆ ἑλλείψεις, οἱ ὁποῖες ἀφήνουν χῶρο στήν βαπτισματική θεολογία καί στήν ἀναγνώρισι ἐκκλησιαστικότητος στούς ἑτεροδόξους¹¹.

3) Εἶναι ἐντελῶς ἀσαφής ἡ παράγρ. 23, ἡ ὁποία λέγει ὅτι ὁ διάλογος πρέπει νά συνοδεύεται «διά πράξεων ἀμοιβαίας κατανοήσεως καί ἀγάπης». Δέν διευκρινίζεται μέχρι ποῦ ἐπιτρέπεται νά φθάσουν οἱ πράξεις αὐτές καί βάσει ποίων Ἱερῶν Κανόνων, ὥστε νά ἐκδηλώνεται μέν ἡ ψυχική μας εὐγένεια καί τό ἐνδιαφέρον μας γιά τήν σωτηρία τους, νά διασφαλίζεται δέ ἡ Ὁρθόδοξος ἐκκλησιολογική συνείδησις. Λείπουν δηλαδή διατάξεις οἱ ὁποῖες θά ἀπέτρεπαν πράξεις καί δηλώσεις (συμπροσευχές, λειτουργικούς ἀσπασμούς κ.λπ.), πού ἐμφανίζουν τούς ἑτεροδόξους ὡς ἐκκλησία μέ αὐθεντικό Βάπτισμα, Ἱερωσύνη καί σώζουσα Χάρι καί ἀνατρέπουν καί ἀκυρώνουν ἐν τῇ πράξει τήν αὐτοσυνειδησία τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ὡς τῆς Μιᾶς Ἁγίας Καθολικῆς καί Ἀποστολικῆς Ἐκκλησίας.

Ὅσον ἀφορᾷ δέ τήν παρουσία τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν στό Π.Σ.Ε. (γιά τήν ὁποία τό Ὅγιον Ὁ-

---

11. Μητροπ. Ναυπάκτου Ἱεροθέου, *Οἱ ἀποφάσεις τῆς Ἱεραρχίας τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ἑλλάδος γιά τήν «Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδο» καί ἡ κατάληξή τους*, σελ. 20-21, Σεπτέμβριος 2016.

ρος έχει δηλώσει τήν διαφωνία του), είναι θετική ή δήλωσις τοῦ συνοδικοῦ κειμένου ὅτι αὐτές «συμβάλ- λουν [σ.σ. ἐννοεῖται μόνον] εἰς τήν προώθησιν τῆς εἰ- ρηνικῆς συνυπάρξεως καί συνεργασίας ἐπὶ τῶν μει- ζόνων κοινωνικοπολιτικῶν προκλήσεων» (παράγρ. 17). Ὅμως ἡ συμμετοχή τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν στό Π.Σ.Ε. θεμελιώνεται στήν «Δήλωσι τοῦ Τορόντο» (παράγρ. 19), κείμενο ἐκκλησιολογικῶς πολύ προ- βληματικό. Τίθεται σοβαρά τό ἐρώτημα ἂν, μέ τά σο- βαρά της προβλήματα, ἡ «Δήλωσις τοῦ Τορόντο» ἔχῃ ἀποκτήσει συνοδικῶς κῦρος καταστατικοῦ κειμένου ἀναφορᾶς γιά τήν Ὁρθόδοξο Ἐκκλησία¹²! Ἐπιπλέον

---

12. Στήν «Δήλωσι τοῦ Τορόντο» θεμελιώνει τήν ἀλληλοαναγνώρισι τοῦ βαπτίσματος μεταξύ τῶν ἐκκλησιῶν-μελῶν τοῦ Π.Σ.Ε. ἕνα νεώτε- ρο, κοινῶς (καί ἀπό τοὺς Ὁρθοδόξους) ἀποδεκτό κείμενο, τοῦ Π.Σ.Ε. μέ τήν ἐξῆς διατύπωσι: «Βεβαιώνουμε ὅτι ὑπάρχει ἕνα Βάπτισμα, ὅπως ἀκριβῶς ὑπάρχει ἕνα σῶμα καί ἕνα Πνεῦμα, μία ἐλπίδα τῆς κλήσεώς μας, ἕνας Κύριος, μία πίστις, ἕνας Θεός καί Πατήρ ὄλων μας (πρβλ. Ἐφ. 4, 4-6). Ἐν τῇ Χάριτι τοῦ Θεοῦ τό Βάπτισμα φανε- ρώνει τήν πραγματικότητα ὅτι ἀνήκουμε εἰς ἀλλήλους, παρότι μερικές ἐκκλησίες δέν μποροῦν νά ἀναγνωρίσουν τοὺς ἄλλους ὡς Ἐκκλησία μέ τήν πλήρη σημασία τοῦ ὅρου. Ξαναθυμίζουμε τήν διακήρυξι τοῦ Τορόντο, στήν ὁποία οἱ ἐκκλησίες-μέλη βεβαιώνουν ὅτι “τό νά εἶναι κανεῖς μέλος τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ εἶναι κάτι πιό περιεκτικό ἀπό τό νά εἶναι μέλος τῆς ἴδιας τῆς ἐκκλησιαστικῆς του ομάδος”. Αναζητοῦν λοιπόν νά ἔλθουν σέ ζωντανή ἐπικοινωνία μέ ἐκείνους πού ἔξω ἀπό τίς δικές τους τάξεις ὁμολογοῦν τόν Ἰησοῦ ὡς Κύριο» (βλ. 9th Assembly of WCC, Assembly Documents, Text on ecclesiology: Called to be the One Church, 8-9). Καί στήν ἴδια προοπτική τῆς ἀλληλοαναγνώρισεως τοῦ βαπτίσματος τῶν ἐκκλησιῶν-μελῶν τοῦ Π.Σ.Ε. σημειώνεται στήν «Δήλωσι τοῦ Τορόντο»: «Ὅλες οἱ Χριστια- νικές Ἐκκλησίες περιλαμβανομένης καί τῆς Ἐκκλησίας τῆς Ρώμης

στό συνοδικό κείμενο ἐπιβεβαιώνεται ἡ συμμετοχή τῶν Ὁρθοδόξων στό Π.Σ.Ε., χωρίς νά ἀπαγορεύονται ρητῶς οἱ «διομολογιακές συμπροσευχές», πού προτάθηκαν ἀπό τήν Εἰδική Ἐπιτροπή γιά τήν συμμετοχή τῶν Ὁρθοδόξων στό Π.Σ.Ε. καί ἔγιναν ἀποδεκτές ἀπό τήν Ὀλομέλειά του τό 2006 (Porto Alegre), καί χωρίς νά ἐπικρίνονται καί νά ἀπορρίπτονται κάποιες κοινῶς (καί ἀπό τοῦς μετέχοντας Ὁρθοδόξους) ἀποδεκτές ἀντορθόδοξες περί Ἐκκλησίας καί Βαπτίσματος ἀπόψεις τοῦ Π.Σ.Ε.¹³

4) Στήν παράγρ. 11 λέγεται ὅτι διάλογοι, οἱ ὁποῖοι δέν ἐπιτυγχάνουν συμφωνία ἐπὶ ἑνός θέματος, δέν διακόπτονται. Ἀντίθετα, καταγεγραφομένης τῆς θεολογικῆς διαφωνίας, συνεχίζονται. Ἀναμφιλέκτως εἶναι σωστό νά ὀλοκληρώνεται ἕνας διάλογος παρά τίς δυσχέρειες. Ὅμως ἡ συνέχισις ἢ ἡ διακοπή ἑνός διαλόγου δέν εἶναι μόνον πρακτικό θέμα, ἀλλά ἔχει καί ἐκκλησιολογική καί σωτηριολογική σημασία. Οἱ

θεωροῦν ὅτι δέν εἶναι ἀπολύτως τό ἴδιο νά εἶναι κάποιος μέλος τῆς Παγκοσμίου Ἐκκλησίας καί νά εἶναι μέλος τῆς δικῆς του Ἐκκλησίας. Αὐτές ἀναγνωρίζουν ὅτι **ὑπάρχουν ἐκκλησίες-μέλη ἐκτός τῶν ὁρίων** (*extra muros*), ὅτι αὐτές ἀνήκουν μέ διαφορετικό τρόπο (*aliquo modo*) στήν Ἐκκλησία, ἢ ἐπίσης ὅτι **ὑπάρχει ἐκκλησία ἐκτός τῆς ἐκκλησίας**. Αὐτή ἡ κατανόησις βρῖσκει ἔκφρασι στό γεγονός ὅτι ἐκτός ὀλίγων ἐξαιρέσεων οἱ Χριστιανικές Ἐκκλησίες ἀποδέχονται ὡς ἔγκυρο τό βάπτισμα πού τελεῖται ἀπό ἄλλες Ἐκκλησίες» (παράγρ. 3).

13. Βλ. σχετικῶς, Ἐπὶ τῶν Δογματικῶν Ἐπιτροπῆ τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος τοῦ Ἁγίου Ὁρους, Ὑπόμνημα περί τῆς συμμετοχῆς τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας στό Παγκόσμιο Συμβούλιο Ἐκκλησιῶν, 18-2-2007.

ἄκαρποι διαλόγοι συντελοῦν στό νά ἀμβλύνεται ἡ δογματική εὐαισθησία τῶν Ὁρθοδόξων θεολόγων πού μετέχουν σέ αὐτούς, καθώς καί τοῦ Ὁρθοδόξου πληρώματος. Τί σημαίνει ἐπομένως ὅτι οἱ διάλογοι συνεχίζονται; Σχετικά μέ τό μεῖζον θέμα τῆς Οὐνίας π.χ.: Ἀρκεῖ ἡ ἀπλή (καί ἐπαινετή) παράθεσις τῆς λέξεως «οὐνία» (παράγρ. 23) μεταξύ τῶν μορφῶν ὁμολογιακοῦ ἀνταγωνισμοῦ, ὅταν ἡ Οὐνία εἶναι τό κατ' ἐξοχήν ἐκκλησιολογικό πρόβλημα πού ἔπρεπε νά λυθῆ πρὶν ἀπό τήν ἔναρξι τοῦ θεολογικοῦ διαλόγου; Πῶς θά ἐρμηνεύεται πλέον τό πρόβλημα τῆς Οὐνίας, ὡς πρακτικός ἀνταγωνισμός ἢ ὡς ἐκκλησιολογική ἐκτροπή πού ἀκυρώνει τήν σωτηρία;

5) Οἱ παράγρ. 4, 5 καί 6 καθιερώνουν τήν συμμετοχή τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας στούς διαχριστιανικούς διαλόγους καί στήν Οἰκουμενική Κίνησι μέ τήν διαβεβαίωσι ὅτι «ἡ Ὁρθόδοξος συμμετοχή εἰς τήν κίνησιν πρὸς ἀποκατάστασιν τῆς ἐνότητος μετά τῶν ἄλλων Χριστιανῶν ἐν τῇ Μιᾷ, Ἁγίᾳ, Καθολικῇ καί Ἀποστολικῇ Ἐκκλησίᾳ... ἀποτελεῖ συνεπῆ ἔκφρασιν τῆς ἀποστολικῆς πίστεως καί παραδόσεως ἐντός νέων ἱστορικῶν συνθηκῶν» (παράγρ. 4).

Τό ἐρώτημα εἶναι μέ ποιές ἐκκλησιολογικές ἀρχές ἔχουμε διασφαλίσει τήν συμμετοχή τῶν Ὁρθοδόξων στούς σημερινούς διαχριστιανικούς διαλόγους, ὥστε αὐτή νά εἶναι συνεπής πρὸς τήν ἀποστολική πίστι καί παράδοσι. Καί στίς σημερινές ἱστορικές συνθήκες,

ὅπως καί στίς παλαιότερες (Λατινοκρατία τοῦ 13^{ου} αἰῶνος, Propaganda Fidei τοῦ 16^{ου}-18^{ου} αἰῶνος), τό ἀσφαλές κριτήριον Ὁρθοδόξου «διαλόγου» εἶναι νά διατηρηται ἀναλλοίωτη ἡ ἐκκλησιολογική ταυτότης τῶν Ὁρθοδόξων. Κάποτε ἐπρόκειτο γιά ἄρνησι νά ὑποταχθοῦμε στήν ἐξουσία τοῦ Πάπα. Κατόπιν ἐπρόκειτο γιά ἄρνησι τῆς Οὐνίας, δηλαδή νά μνημονεύουμε τόν Πάπα ὡς Κεφαλή τῆς Ἐκκλησίας. Σήμερα πρόκειται γιά ἄρνησι νά «ἀλληλοαναγνωρισθοῦμε ὡς Ἐκκλησίες», ὅπως θέλει ἡ Οἰκουμενική Κίνησις τοῦ 20^{ου} αἰῶνος.

Δέν διακηρύσσεται σαφῶς στό συνοδικό κείμενο, ὅτι οὐδεμία ἄλλη χριστιανική κοινότης εἶναι Ἐκκλησία μέ τήν δογματική ἔννοια τοῦ ὅρου, παρά μόνον ἡ Ὁρθόδοξος. Δέν ἐπετεύχθη οὔτε προσυνοδικῶς οὔτε στήν Σύνοδο νά περιληφθῇ στήν παράγρ. 1 τοῦ 6^{ου} κειμένου ἡ ἔννοια τῆς μοναδικότητος τῆς Ἐκκλησίας, παρότι ὑπό αὐτήν τήν ἔννοια εἶχε κατανοήση τήν παράγραφο καί τό Ἅγιον Ὅρος. Ἡ ἀπουσία ὁμως τῆς ἐννοίας αὐτῆς συνιστᾶ πολύ σημαντική ἔλλειψι. Ἡ μετακίνησις τῆς ρωμαιοκαθολικῆς ἐκκλησιολογίας ἀπό τήν ἀντίληψι τῆς «ἀποκλειστικότητος» (πρό τῆς Β' Βατικανῆς) στήν σύγχρονη ἀντίληψι τοῦ Συντάγματος Lumen Gentium, ὅτι ἡ Ρωμαιοκαθολική «substitutit» εἰς τήν Μίαν Ἁγίαν (ἀνήκει, ἐνυπάρχει, ὄχι εἶναι ἡ Ἐκκλησία), ὑποδηλώνει ἕνα κίνδυνον πού πρέπει οἱ Ὁρθόδοξοι νά ἀποφύγουμε τονίζοντας τήν ἔννοια

τῆς μοναδικότητος τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ὡς τῆς ὅλης καί μόνης Ἐκκλησίας. Οἱ ἐκπρόσωποι τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν στά οἰκουμενικά συνέδρια, ὅταν κατέθεταν κοινή Δήλωση, ἐτόνιζαν τήν μοναδικότητα τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας ὡς τῆς ὅλης καί μόνης Μιᾶς Ἀγίας. Π.χ. στήν Λούνδη τό 1952: «Αὕτη εἶναι ἡ ὅλη καί μόνη Ἐκκλησία, τό σῶμα τοῦ Χριστοῦ, ὁ ἐντολοδόχος τῶν Ἀποστόλων. Οὕτως αὕτη μόνη δύναται νά καθορίζῃ τήν πίστιν. Καί εἴμεθα βέβαιοι ὅτι τοῦτο εἶναι ἀπόδειξις τῆς μοναδικότητός της»¹⁴. Ἡ Ἱερά Κοινότης τοῦ Ἁγίου Ὁρους πολύ συχνά σέ ἐπίσημα κείμενά της σημείωνε τήν μοναδικότητα τῆς Ἐκκλησίας. Π.χ. στήν Ἐπιστολή της πρὸς τόν Παναγιώτατο Οἰκουμενικό Πατριάρχη κ. Βαρθολομαῖο (17/14^η Νοεμβρίου 1995): «Μόνον ἡ καθ' ἡμᾶς Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία εἶναι ἡ Μία Ἁγία Καθολική καί Ἀποστολική Ἐκκλησία τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως, αἱ δέ λοιπαί ἑτερόδοξοι “Ἐκκλησίαι” εὐρίσκονται ἐν τῇ αἰρέσει καί πλάνῃ». Καί ὁ ἴδιος ὁ Παναγιώτατος ἐδήλωσε στόν πάνσεπτο Ἱερό Ναό τοῦ Πρωτάτου τήν 21^η Ὀκτωβρίου 2008: «Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία εἶναι αὐτή μόνη ἡ Μία Ἁγία Καθολική καί Ἀποστολική Ἐκκλησία».

6) Εἶναι προφανές ἡ ἀναντιστοιχία ἀνάμεσα στήν διακήρυξι: «Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία... οὔσα ἡ Μία,

---

14. Ἰω. Καρμίρη, *Τά Δογματικά καί Συμβολικά Μνημεῖα...*, τ. II, Gratz 1968, σελ. 970-971.

Ἁγία, Καθολική καί Ἀποστολική Ἐκκλησία» (παράγρ. 1), καί στά πεπραγμένα τῶν θεολογικῶν διαλόγων. Ἀπό τήν ἐποχή πού πρωτοσυντάχθηκε αὐτή ἡ διατύπωσις (Γ΄ Προσυνοδική Πανορθόδοξος Διάσκεψις, 1986) μέχρι σήμερα, καί παρότι εἶχε τονισθῆ ἀπό τότε ὅτι ἡ μαρτυρία τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας δίδεται «ἐπί τῇ βάσει τῆς ἀποστολικῆς παραδόσεως καί πίστεώς της»¹⁵, ἔχουν γίνει θεολογικές συμφωνίες, οἱ ὁποῖες δέν ἐδράζονται στήν ἀποστολική πίστι καί παράδοσι. Τέτοιες εἶναι π.χ. ἡ συμφωνία τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς Ὁρθοδόξων καί Ἀντιχαλκηδονίων ἐπί τῆς Χριστολογίας (1989, 1990)· ἡ συμφωνία ἐπί τῆς ἐκκλησιολογίας στό Μπαλαμάντ (1993), ἡ ὁποία συνόψιζε τίς συμφωνίες τῆς Μικτῆς Ἐπιτροπῆς Ὁρθοδόξων καί Ρωμαιοκαθολικῶν στό Μόναχο (1982), στό Μπάρι (1986), στό Νέο Βάλαμο (1988), πού ἀφοροῦσαν τόν ἐκκλησιακό χαρακτήρα ἀμφοτέρων τῶν πλευρῶν (ἀποστολική πίστι, ἀποστολική διαδοχή, αὐθεντικά μυστήρια)· καί ἡ συμφωνία στήν Ραβέννα (2007) γιά τήν ὕπαρξι δῆθεν πρωτείου ἐνός ἐπισκόπου ἐπί παγκοσμίου ἐπιπέδου, ἡ ὁποία εὐτυχῶς ἀκόμη δέν ἔχει εὐδοκιμήσει.

Τό συνοδικό κείμενο γίνεται ἀσαφέστερο μέ τήν ρητή διαβεβαίωσι τῆς Ἐγκυκλίου ὅτι οἱ «ὑπό τῆς

---

15. Μητροπ. Ἐλβετίας Δαμασκηνοῦ, *Πρός τήν Ἁγίαν καί Μεγάλην Σύνοδον. Προβλήματα καί προοπτικά*, ἔκδ.: Ἐκκλησιαστικόν Ἐπιστημονικόν καί Μορφωτικόν Ἴδρυμα Ἰωάννου καί Ἐριέττης Γρηγοριάδου, Ἀθήναι 1990, σελ. 82.

Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας διεξαγόμενοι διάλογοι οὐδέποτε ἐσήμαιναν, οὔτε σημαίνουν καί δέν πρόκειται νά σημάνουν ποτέ οἰονδήποτε συμβιβασμόν εἰς ζητήματα πίστεως». Ἐάν οἱ ἀνωτέρω θεολογικές συμφωνίες δέν εἶναι «συμβιβασμός εἰς ζητήματα πίστεως», διερωτώμεθα τί εἶναι συμβιβασμός καί ποιός εἶναι ὁ «δογματικός μινιμαλισμός» πού ἀπορρίπτεται μέ τήν διατύπωσι τῆς Ἐγκυκλίου: «Ἡ Ὁρθόδοξος Ἐκκλησία οὐδέποτε ἀπεδέχθη τόν θεολογικόν μινιμαλισμόν ἢ τήν ἀμφισβήτησιν τῆς δογματικῆς παραδόσεως καί τοῦ εὐαγγελικοῦ ἤθους της» (παραγρ. 20)!

Ἀπό τίς ἀνωτέρω ἔξι ἐπισημάνσεις συνάγεται ὅτι τό κείμενο τῶν σχέσεων πρὸς τόν λοιπόν χριστιανικόν κόσμον προσανατολίζεται πρὸς συνοδική κατοχύρωσι τῆς γραμμῆς τῶν διαχριστιανικῶν σχέσεων τῆς τελευταίας πεντηκονταετίας χωρίς τίς ἀπαραίτητες βάσεις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησιολογίας. Διερωτᾶται κανεῖς: Πόσο εὐκόλα θά μπορούσε ἡ γραμμὴ αὐτή νά ὀνομασθῇ «Ὁρθόδοξος οἰκουμενισμός» (π. Δημήτριος Στανιλοάε)¹⁶, ἢ πρόσκλησις γιά «παγκόσμια ἐπιστροφή στήν Ὁρθοδοξία» (π. Γεώργιος Φλωρόφσκυ)¹⁷;

---

16. π. Δημητρίου Στανιλοάε, *Γιά ἓνα Ὁρθόδοξο Οἰκουμενισμό*, ἐκδ. Ἄθως, 1976.

17. π. Γεωργίου Φλωρόφσκυ, *Θέματα Ὁρθοδόξου Θεολογίας*, ἐκδ. Ἄρτος Ζωῆς, Ἀθήνα 1973, σελ. 219.

Οἱ ἀστοχίες κατὰ τούς διαχριστιανικούς διαλόγους τοῦ παρελθόντος δέν εὐνοοῦν μία θετική ἀπάντησι. Χρειαζόταν τώρα ἓνα κείμενο μέ ἀγιοπατερική πνοή, τό ὅποιο δέν θά ἄφηνε περιθώρια στόν ἑτεροδόξο οἰκουμενισμό (θεωρία τῶν «ἀδελφῶν ἐκκλησιῶν» καί τῶν «δύο πνευμόνων», ἀναγνώρισις ἑτεροδόξου βαπτίσματος καί ἱερωσύνης, κοινή χριστολογική πίστις μέ τούς Ἀντιχαλκηδονίους, ἀποδοχή τῆς βατικανείου «Clarification», συνυπογραφή εἰδικῶν κειμένων *Περί Ἐκκλησίας* τοῦ τμήματος Πίστις καί Τάξις τοῦ Π.Σ.Ε. κ.λπ., καί σχετικές «ἐθιμοτυπικές ἐκκλησιαστικές» ἐκδηλώσεις πού τά ἐπιβεβαιώνουν). Ἐνα τέτοιο κείμενο θά στόχευε στήν ἐπιστροφή τῶν ἑτεροδόξων στήν ἐνότητα τῆς Ἐκκλησίας. Θά ἔδειχνε ὅτι δέν ἀναγνωρίζουμε ἐν τῇ πράξει στίς ἑτεροδόξες «ἐκκλησίες» ἐκκλησιαστικότητα (ὅτι εἶναι ἐκκλησίες μέ τήν θεολογική ἔννοια τοῦ ὄρου) ἀφήνοντας τούς ἑτεροδόξους στίς πλάνες τους.

Οἱ μελλοντικοί διάλογοι.

Τό συνοδικό κείμενο περί τῶν σχέσεων μέ τούς ἑτεροδόξους παρουσιάζει ἔλλειμμα ἐκκλησιολογικῆς ἀκριβείας. Ἀναπόφευκτα αὐτό θά φανῆ κατὰ τίς μελλοντικές οἰκουμενικές ἐπαφές. Σέ αὐτές θά ἐφαρμοσθῇ πρακτικά τό πνεῦμα τοῦ κειμένου. Θά ἦταν εὐχῆς ἔργον οἱ διαχριστιανικοί διάλογοι νά ξαναρχίσουν ἀπό κάποιο «σημεῖο μηδέν» μιᾶς καθα-

ρῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησιολογίας. Ἐνδέχεται ὅμως νά οἰκοδομηθοῦν στά κεκτημένα τοῦ παρελθόντος, τά ὁποῖα οὕτως ἢ ἄλλως καταμαρτυροῦν παρεκκλίσεις ἀπό τήν Ὁρθόδοξο Ἐκκλησιολογία¹⁸. Θά ἀναφέρουμε παραδείγματα διαλόγων, στούς ὁποίους θά φανῆ πῶς θά ἐρμηνευθῆ τό πνεῦμα τοῦ συνοδικοῦ κειμένου: ...

Συμπερασματικά.

Τά προσυνοδικά κείμενα ἦσαν φορτισμένα μέ τήν γνωστή προϊστορία τους καί τίς ἐλλείψεις τους. Προϋπέθεταν καί ἀντανακλοῦσαν τήν ἱστορία τῶν διαχριστιανικῶν θεολογικῶν διαλόγων, ἀποφάσεων καί συμφωνιῶν. Δέν ἦταν σωστό νά ἐρμηνευθοῦν καθ' ἑαυτά καί ἄφ' ἑαυτῶν.

---

18. Εἶναι χαρακτηριστικά τά ἀγιορειτικά κείμενα πού κατονομάζουν αὐτές τίς παρεκκλίσεις. Βλ. ἐνδεικτικῶς: Ἐπιστολές Ἱερᾶς Κοινότητος ἀπό 9^{ης}/22^{ας} Ἀπριλίου 1980, 29^{ης} Νοεμβρίου 1980, 15^{ης} Δεκεμβρίου 1987, 20^{ης} Ἀπριλίου 1988, 1^{ης}/14^{ης} Νοεμβρίου 1995, 11^{ης}/24^{ης} Μαΐου 1999, 11^{ης}/24^{ης} Σεπτεμβρίου 2004, 18^{ης}/31^{ης} Ἰουλίου 2014, 18^{ης}/31^{ης} Δεκεμβρίου 2014. Ἐπίσης Ἀνακοινώσεις Ἱερᾶς Κοινότητος ἀπό 10^{ης}/23^{ης} Δεκεμβρίου 2002, 17^{ης}/30^{ης} Δεκεμβρίου 2006, 22^{ας} Σεπτεμβρίου/5^{ης} Ὀκτωβρίου 2009, καί Ὑπόμνημα τῆς ἐπί τῶν Δογματικῶν Ἐπιτροπῆς τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος περί τοῦ Π.Σ.Ε ἀπό 18^{ης} Φεβρουαρίου 2007. Ὁ μακαριστός Γέροντάς μας γράφει: «Ὁ συγκρητιστικός Οἰκουμενισμός εἶναι μία σοβαρά ἐκκλησιολογική παρέκκλιση πού τείνει νά γίνῃ καί αἵρεσις, δηλαδή παγιωμένο αἰρετικό φρόνημα» (Ἀρχιμ. Γεωργίου Καψάνη, *Ὁρθοδοξία καί Οἰκουμενισμός*, Κυριακή τῆς Ὁρθοδοξίας 1999, βλ. www.monastery.gr).

Ἡ Σύνοδος ἀναμφιβόλως βελτίωσε τά προσυνοδικά κείμενα. Τά τελικά ὅμως συνοδικά κείμενα παρουσιάζουν ἀκόμη ἀσάφειες. Δέν πῆραν «καθολική μορφή», μέ τήν ὁποία θά μπορούσαν νά συντελέσουν στήν «καθολική ἐνότητα» τῆς Ἐκκλησίας καί νά ἀποκτήσουν τήν ἀναμενόμενη «καθολική ἰσχύ».

Οἱ προσδοκίες μας ἀπό τήν Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδο δέν ἐκπληρώθηκαν, παρά τίς βελτιώσεις τῶν προσυνοδικῶν κειμένων. Θά θέλαμε οἱ ἀποφάσεις τῆς Συνόδου νά ἤμποροῦν νά περιληφθοῦν στό Συνοδικόν τῆς Ὁρθοδοξίας, νά διαβάζωνται ὅπως ὁ Ἀγιορειτικός Τόμος.

Δέν χάνουμε τήν ἐλπίδα μας. Ἐμπιστευόμαστε τήν Ἐκκλησία μας, τούς ἀρχιερεῖς μας, τούς κληρικούς μας, τόν εὐσεβῆ λαό μας. Ἐλπίζουμε στήν ἐπίπνοια τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, πού «ὄλον συγκροτεῖ τόν θεσμόν τῆς Ἐκκλησίας». Τά κείμενα ἤμποροῦν νά ὠριμάσουν, νά ἀποκαθαρθοῦν, νά ξαναγραφοῦν, μέ τόν τρόπο πού τό Πνεῦμα τό Ἅγιο θά ὑποδείξῃ στους ἀρχιερεῖς μας. Τότε τά κείμενα θά ὑπηρετήσουν τήν ἀγιοπνευματική ἐνότητα στήν Ἐκκλησία.

Η ΑΝΟΙΞΗ ΤΗΣ ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ(*)

Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου Γρεβενών
κ.κ. Δαβίδ

Πανοσιολογιώτατε, μετά τῆς ὑμετέρας σεβασμίας
συνοδείας, ἅγιε Καθηγούμενε κ.κ. Χριστοφόρε,
εὐλογημένη τῶν ἱερῶν Ἀθωνικῶν Μονῶν ἐκπροσ-
ώπησι, πατέρων καί ἀδελφῶν χορεία,
ἀγαπητοί συμπανηγυριστές.

Ὅμαιμοι κατά «τὴν βρωσιν καί πόσιν» Χριστοῦ
ἅπαντες ἐορτάζουμε σήμερα ἀναστάσιμα καί διαλα-
λοῦμε νικητικά, ἀδελφοί, τῆ δόξα τοῦ Ἁγίου Θεοῦ
στό ἱερό πρόσωπο, τό βίο καί τό λαμπρό μαρτύριο
τῆς ὀσιομάρτυρος κόρης καί ἐφόρου τῆς ἱερᾶς Μο-
νῆς ταύτης, Ἁγίας Ἀναστασίας, τῆς μεγαλώνυμης ρω-
μαίας Κυρίας.

Ἐγινε Αὐτή ἡ εὐλογημένη ἀφορμή τῆς δικῆς μας
ἐν Χριστῷ Ἰησοῦ μοναστικῆς συνάξεως. Ἡ ζωηρή
κλήση στή μακρά προσευχή καί ἡ λαμπρή κανονάρχισ
στή μεγάλη δοξολογία τοῦ Θεοῦ. Ἡ «θυρίδα», κατά
τόν ἅγιο Νικόλαο τόν Καβάσιλα, μέσα ἀπό τὴν ὀ-

(*) Λόγος εἰς τὴν Τράπεζαν τῆς ἱερᾶς Πανηγύρεως τῆς ἁγίας Ὀσιο-
παρθενομάρτυρος Ἀναστασίας τῆς Ρωμαίας, τῆ 29ῆ Ὀκτωβρίου 2015.

ποία κατοπτεύουμε τή δόξα τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν¹.

Πράγματι, μέσα ἀπό τήν πανήγυρη τῆς ὀσιομάρτυρος Ἀναστασίας, ἅγιοι ἀδελφοί, τήν ἀνεωγμένη θύρα² τῆς κατανυκτικῆς ἀγρυπνίας καί τῆς περιλάμπρης Θείας Εὐχαριστίας πρὸς τιμὴν τῆς, ἀναθερμαίνουμε τή νοσταλγία τοῦ Παραδείσου. Οἱ ἀσκητικοὶ ἀγῶνες καί τό μαρτύριό τῆς ὑπογραμμίζουν ὑπαρξιακά καί ἀποκαλύπτουν ἐμφατικά τὸν πόθο τῆς γιὰ τήν ἀληθινὴ πατρίδα, τήν Ἄνω Ἱερουσαλήμ. Μᾶς παρακαλεῖ καί παρακινεῖ: «οὐ γάρ ἔχομεν ὧδε μένουσαν πόλιν...»³.

Μέσα ἀπὸ τὰ μάτια τῆς ἀντικρῦζουμε τήν αἰωνιότητα, πρόσωπα ἀναστημένα καί ἡγαπημένα:

Τὴν Κυρία Θεοτόκο καί Μητέρα μας μέ τήν ἀγκάλη τῆς σπλαγχνικὰ ἀνοιχτὴ γιὰ ὅλους μας, τὰ παραστρατημένα παιδιά τῆς, ἀλλὰ καί γιὰ ὅσους σέ αὐτό τό εὐλογημένο περιβολάκι τῆς θελήσουν νά τελειώσουν τό μοναχικό τους δόλιχο.

Τοὺς πνευματοφόρους Ἀποστόλους, μέ τὰ δίχτυα τοῦ κηρύγματος ἀπλωμένα ἀκόμη στὸν κόσμο, γιὰ

---

1. Πρβλ. «Καὶ τοῖνον διὰ τῶν μυστηρίων τούτων τῶν ἱερῶν ὡσπερ διὰ θυρίδων εἰς τὸν σκοτεινὸν τοῦτον κόσμον ὁ ἥλιος εἰσέρχεται τῆς δικαιοσύνης...», Ἁγ. Νικολάου Καβάσιλα, «Περὶ τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς», Λόγος α', Φιλοκαλία, ΕΠΕ, τόμ. 22, Θεσ/νίκη 1979, σελ. 280.

2. Ἀποκ. δ' 1.

3. Ἑβρ. ιγ' 14.

νά ζωγήρουν ἕως τὰ τέλη τῶν αἰῶνων ψυχές στή σωτηρία.

Τίς μυριάδες ψυχές τῶν ἁγίων Μαρτύρων κάτω ἀπό τό οὐράνιο θυσιαστήριο νά ἀδημονοῦν γιά τήν ἡμέρα Κυρίου. Καί Ἐκεῖνος νά σιωπᾷ, γιά νά ἀποκαλυφθοῦν, ὅπως γράφει ὁ Θεολόγος ἅγιος Γρηγόριος⁴, οἱ ἱεροί πόθοι καί ἡ ἐγκαρτέρηση τῶν Ἁγίων στούς πειρασμούς, ἀλλά συνάμα γιά νά δώση μιὰ ἀκόμη εὐκαιρία μετανοίας στούς ἁμαρτωλοῦς.

Τά στίφη τῶν Ὁσίων μέ τὰ θυμιατήρια στά χέρια τους, τῶν προσευχῶν καί τῶν δακρύων τους. Δεήσεις ὑπέρ τῆς τοῦ κόσμου ζωῆς καί σωτηρίας. Καί ἀπό κοντά τόσοι πολλοί δικοί μας ἀγαπημένοι, ἀναπαυμένοι πιά, κατά τήν ἐλπίδα πού δέν καταισχύνει⁵, στήν ἀγκάλη τοῦ Θεοῦ, ὡς καί ὁ πολύκλαυστος Γέροντάς σας, μακάριος πατήρ Γεώργιος Καψάνης, ἕνας ἀπό τοῦς συγχρόνους κανόνες τῆς πίστεως καί τῆς πνευματικῆς ζωῆς.

Αὐτός, λοιπόν, εἶναι ὁ πλοῦτος τῆς σημερινῆς ἡμέρας. Σύναξις ἀπάντων γύρω ἀπό τό ἱερό πρόσωπο τοῦ Δεσπότη Χριστοῦ! Ὑμνοί καί θυμιάματα καί

---

4. «Λόγος εἰς τήν Πεντηκοστήν»: «Καί ἀναβάλλεται, ὡσπερ ἐκεῖνοις τήν ὀργήν, οὕτως ἡμῖν τήν χρηστότητα τοῖς μέν ἴσως μετανοίας διδούς καιρόν, ἡμῶν δέ δοκιμάζων τόν πόθον, εἰ μή ἐκκακοῦμεν ἐν ταῖς θλίψεσι καί τοῖς ὑπέρ εὐσεβείας ἀγῶσιν ὡσπερ ἄνωθεν θείας οἰκονομίας λόγος, καί τῶν ἀνεφίκτων αὐτοῦ χριμάτων, οἷς εὐθύνει σοφῶς τὰ ἡμέτερα. Τά μέν δὴ Χριστοῦ τοιαῦτα καί τὰ ἐξῆς ὀψόμεθα ἐνδοξότερα, καί ὀφθειήμεν», PG 36 436C.

5. Ρωμ. ε' 5.

ὠδές πνευματικές ἀναπαύουν τήν ὑπαρξή. Χάρις πλημμυρίζει τήν ψυχή, ἀνανεώνοντας ὑποσχέσεις μοναχικές, ἀναπαύοντας ἀπό κόπους ἀσκητικούς. Παραφράζοντας κατά τι τόν ἅγιο Γρηγόριο τόν Θεολόγο: «Ἐορταί, καί εὐφροσύναι, καί εἰρηνικαί θυμηδίαί τήν Μονήν πᾶσαν περιχορεύουσι»⁶. Ἕνας ἱερός χορός, κυκλωτικός τοῦ ἁγίου Θυσιαστηρίου, τῶν αἰώνων τῆς ἁγιότητος στό γερο-Ἄθωνα, τῶν ἁγίων Κτιτόρων καί ὁσίων Πατέρων τῆς ἁγίας Μονῆς ταύτης, τῶν εὐλαβῶς ἠγουμενευσάντων, ἱερατευσάντων, διακονησάντων καί ἀσκησάντων ἐν αὐτῇ. Ἕνα ἄσμα θείων ἐρώτων καί μία πρόγευση Παραδείσου.

Ἄγιε Καθηγούμενε, σεβαστοί Πατέρες,

Σ' ἓνα ἀπό τά Συναξάρια τῆς ἁγίας Ἀναστασίας ὑπάρχει μιά πικρή ἐρώτηση ἀπό τόν ἄρχοντα-δικαστή Πρόβο: “Τώρα πάνω στήν ἀνοιξη τῆς ζωῆς σου προτιμᾷς πεισματικά τό θάνατο;”. Ποιά ὅμως ἐπιζητεῖ τό θάνατο; Ἐκείνη ἢ ὁποία ὑπῆρξε ἀρχόντισσα! Ἐκείνη ἢ ὁποία θά μπορούσε νά διαλέξῃ τό νυμφίο της ἀνάμεσα στούς εὐγενεστέρους! Ἐκείνη ἢ ὁποία εἶχε ἀνθόσπαρτη καί ἀνέφελη τή ζωή μπροστά της!

Λόγια καί λογισμοί, πατέρες, ἐκ δεξιῶν ἢ ἐξ εὐωνύμων, οἱ ὁποῖοι μᾶς ἀφοροῦν ὡς πειρασμοί καί στή δική μας μοναχική ζωή. Ποιός δέν ἀναλογίστηκε μέσα στίς καθημερινές δοκιμασίες, ἄν πράγματι ἀξίζει

---

6. Λόγος ΛΕ', «Εἰς τοὺς Μάρτυρας, καί κατά Ἀρειανῶν», PG 36 257A.

αυτό; Ποιός μέσα στήν ανθρώπινη αδυναμία δέν ἀναλογίστηκε τή σκληρότητα τῆς ἀπόφασής του; Ποιόν ἐν τέλει ἔχει ἀφήσει ἀπείραστο ὁ σατανᾶς, ὡς ἄλλος εἰδωλολατρικός κριτής, μέσα στό καθημερινό ἀναίμακτο μαρτύριο τῆς συνειδήσεως;

Στό δικαστή, ὅπως καί σ' ἐμᾶς, ἀδελφοί, τήν ὥρα τοῦ πειρασμοῦ ὁ διάβολος ἀπλώνει τό πέπλο τῆς ἄγνοιας καί τῆς λήθης. Ἡ ἀλήθεια στέκεται μπροστά μας, ἀλλ' ἀδυνατοῦμε νά πιστέψουμε στή δύναμή της. Ἀντικρύζουμε ἔντρομοι τή δυσκολία καί τόν πειρασμό, ἀλλά ξεχνοῦμε «τόν καλέσαντα ἡμᾶς»⁷ καί τήν ὑπεσχρημένη θεία ἔκβαση⁸.

Ἡ Ἁγία μας ὡστόσο ζη αὐτή τή θεϊκή ἔκβαση, μέ λέξη-κλειδί τήν Ἐνοίξη τῆς ζωῆς της. Ὅχι ἐκείνη τῶν ρομαντικῶν μεσαιωνικῶν τροβαδούρων ἢ τῶν ποιητῶν. Ὅχι ἐκείνη τῆς ποικιλώνυμης ἀμαρτίας καί τῆς ψευδώνυμης ἐλευθερίας.

Ἐνοίξη τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ὁ Κύριός της Ἰησοῦς Χριστός, τό γλυκύ ἔαρ τῆς ζωῆς μας. Ἐνοίξη τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ Πασχάλιος χαρά τῆς διαβάσεως καί «τῆς μεταστάσεως ἀπό τῶν λυπηροτέρων ἐπί τά χρηστότερα καί θυμηδέστερα»⁹. Ἐνοίξη τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ βεβαιότητα τῆς Ἀναστάσιμης νίκης τοῦ Χριστοῦ ἐπί τοῦ θανάτου καί τῆς ἀμαρτίας. Ἐνοίξη

---

7. Πρβλ. Α' Πέτρο. α' 15.

8. Βλ. Β' Πέτρο. β' 9.

9. Ἐσπερινός τῆς γονυκλισίας.

τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ ἀνθοφορία τῶν θείων ἐρώτων στήν καρδιά τῶν ἐραστῶν τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ἐνοιξη τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ πεισματώδης ἄρνηση νά ἀποδεχτῆς τήν αἰωνιότητα ἑνός κόσμου πού «ἐν τῷ πονηρῷ κείται»¹⁰. Ἐνοιξη τῆς Ἐκκλησίας εἶναι ἡ μνήμη, ἡ μαρτυρία καί τό μαρτύριο τῆς ἁγίας Ἀναστασίας τῆς Ρωμαίας, τά μαρτυρικά καί χαριτόβρυτα λείψανά της, ἡ ἀναστάσιμη περιπόλευσή της στήν Ἁγία Μονή καί ἀνάμεσά μας, σήμερα, καί ἕως τά τέλη τῶν αἰώνων.

Γι' αὐτή τήν ἔαρινή καί πασχάλια εὐλογία καί ἐμπειρία σᾶς εὐχαριστῶ ἀπό τά βάθη τῆς καρδιάς μου, ἅγιε Καθηγούμενε. Μᾶς ἀνανεώνει στή διακονία, ἀναψύχει τήν καρδιά, προσπορίζει ἁγιασμό καί χάρη ἀνεξάντλητη στους ἀγῶνες μας. Ἐπιτρέψατέ μου, ἀντίδωρο εὐγνωμοσύνης, ἀφοῦ «ἀργύριον καί χρυσίον οὐκ ἔχω», νά προσφέρω «ὄ ἔχω»¹¹, τήν εἰλικρινῆ ἀρχιερατική εὐλογία πρὸς ὅλους τοὺς ἐνθάδε ἐνασκουμένους πατέρας, τοὺς κοπιάσαντας ἀδελφούς, τοὺς εὐεργέτας, τοὺς διακονήσαντας μελωδικῶς στή μεγάλη προσευχή τῆς ἐόρτιας συναξῆς καί κάθε ἕναν πού σᾶς ἀναπαύει στήν πολυεύθυνα ἡγουμενία σας. Ἄπαντας νά σᾶς συνάξῃ μέ τή μεσιτεία της ἡ καλλιπάρθενος Μάρτυς εἰς τά οὐράνια σκηνώματά της.

---

10. Α' Ἰωάν. ε' 19.

11. Πρβλ. Πράξ. γ' 6.

Στους εύλαβεις προσκυνητές νά εύχηθῶ ὅ,τι πράγματι μᾶς λείπει στόν κόσμο: «Καλή μετάνοια». Καί προπαντός δύναμη στόν καθημερινό ἀγῶνα γιά τήν ἐπιβίωση, τήν ἀνατροφή τῶν τέκνων, τή σωτηρία, μέ τίς εύχές τῆς ἁγίας Ἀναστασίας.

Τέλος, παρακαλῶ καί ἱκετεύω, ἅγιε Καθηγούμενε, νά εύχεσθε γιά τή σωτηρία τοῦ πιστευθέντος μοι ποιμνίου καί τή δική μου, εἰς τό ὄνομα τοῦ ἀγαπήσαντος ἡμᾶς Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὚ ἡ δόξα εἰς τούς αἰῶνας. Ἀμήν!

ΠΕΡΙ ΜΕΤΑΝΟΙΑΣ ΚΑΙ ΚΑΘΑΡΑΣ ΣΥΝΕΙΔΗΣΕΩΣ(*)

Ἐμνοῦμεν, εὐλογοῦμεν καί εὐχαριστοῦμεν τόν Κύριον, πού μᾶς ἀξίωσε καί ἐφέτος νά συναθροισθοῦμε ὅλοι σήμερα τό ἐσπέρας τῆς Κυριακῆς τῆς Τυρινῆς στήν Τράπεζα τῆς Συγχωρήσεως.

Τό πρωῖ ἡ Ἐκκλησία μᾶς ὑπενθύμισε τήν ἔξοδο τῶν Πρωτοπλάστων ἀπό τόν Παράδεισο λόγω τῆς παρακοῆς.

Αὐριο ἀρχίζει ἡ Ἁγία καί Μεγάλη Σαρακοστή, τό «μέγα πέλαγος» τῆς νηστείας¹, τό «στάδιον τῶν ἀρετῶν»², καί ἡ Ἐκκλησία μᾶς καλεῖ σέ ἐντονώτερο πνευματικό ἀγῶνα: νά ἀγωνισθοῦμε νά κερδίσουμε τόν Παράδεισο, νά κερδίσουμε τόν Χριστό καί νά ἀξιωθοῦμε τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν. Γι' αὐτό καί οἱ ἅγιοι Πατέρες καθιέρωσαν κατά τήν περίοδο αὐτή αὐστηρότερη νηστεία, μεγαλύτερες ἀκολουθίες, περισσότερες μετάνοιες, περισσότερο κόπο στήν προσ-

---

(*) Ὁμιλία τοῦ Καθηγουμένου ἡμῶν, Ἀρχιμ. Χριστοφόρου, εἰς τήν Τράπεζαν τῆς Συγχωρήσεως, ἐπί τῇ ἐνάρξει τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς, τῇ Κυριακῇ τῆς Τυρινῆς ἐσπέρας, 29-2/13-3-2016.

1. Ἰδιόμελον Ἀποστίχων, τῇ Κυριακῇ τῆς Τυρινῆς ἐσπέρας, *Τριῶδιον*.
2. Β' ἰδιόμελον Αἰνῶν, Ὅρθρου Κυριακῆς τῆς Τυρινῆς, *Τριῶδιον*.

ευχή και γενικά έντονωτερο πνευματικό αγώνα, αποβλέποντας στην κάθαρσι από τά πάθη και στην πρόοδο στις αρετές, την υπακοή, την ταπεινώσι, την μετάνοια, την προσευχή, την νηστεία κ.λπ., μέ αποκορύφωμα την αρετή τῆς αγάπης. Τὴν αγάπη πρὸς τὸν Θεὸ καὶ τοὺς ἀνθρώπους, πού εἶναι τὸ πλήρωμα ὅλων τῶν ἀρετῶν, ὅπως λέγει ὁ Κύριος, ὅτι πάνω σ' αὐτές τίς δύο ἐντολές στηρίζεται ὅλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται: «ἐν ταύταις ταῖς δυσὶν ἐντολαῖς ὅλος ὁ νόμος καὶ οἱ προφῆται κρέμανται»³.

Ἡ κάθαρσις ἀπὸ τά πάθη εἶναι βασικὴ προϋπόθεσις γιὰ νά ἐλκύση κανεὶς τὴν Χάρι τοῦ Θεοῦ καὶ νά προοδεύση πνευματικά. Τὸ μεγαλύτερο ἐμπόδιο στὸν αγώνα γιὰ τὴν κάθαρσι ἀπὸ τά πάθη μας εἶναι ἡ φιλαυτία μας. Ἡ φιλαυτία εἶναι ἡ ρίζα ὅλων τῶν κακῶν. Ἡ φιλαυτία εἶναι ἡ ἀρρωστημένη καὶ ἐγωϊστικὴ αγάπη τοῦ ἑαυτοῦ μας⁴. Γνήσια τέκνα τῆς φιλαυτίας εἶναι ἡ φιλοδοξία, ἡ φιλαργυρία καὶ ἡ φιληδονία⁵. Ἀντιθέτως ὁ Κύριος μᾶς λέγει: «Εἴ τις θέλει ὀπίσω μου ἐλθεῖν, ἀπαρνησάσθω ἑαυτόν καὶ ἀράτω τὸν σταυρόν αὐτοῦ καὶ ἀκολουθείτω μοι»⁶.

3. Ματθ. κβ' 40.

4. Πρβλ. Ἀγ. Μαξίμου Ὁμολογητοῦ, «Ἀρχὴ μὲν πάντων τῶν παθῶν, ἡ φιλαυτία... Φιλαυτία δέ ἐστίν, ἡ πρὸς τὸ σῶμα ἄλογος φιλία», «Περὶ αγάπης κεφαλαίων Ἑκατοντάς Γ'», νζ', Φιλοκαλία, ἔκδ. «Ἀστὴρ», Α. Ε. Παπαδημητρίου, Ἀθῆναι 1975, τόμ. Β', σελ. 35.

5. Πρβλ. Ἀγ. Θελασσίου, «Περὶ αγάπης καὶ ἐγκρατείας Ἑκατοντάς Γ'», πζ', πη', πθ', Φιλοκαλία, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 221.

6. Ματθ. ιστ' 24.

Καί ὅποιος δέν μέ ἀκολουθεῖ «οὐκ ἔστι μου ἄξι-
ος»⁷.

Βλέπουμε λοιπόν ὅτι ὅποιος δέν ἀρνηθῆ τόν ἑαυτό
του, δέν ἀρνηθῆ τήν ἀρρωστημένη καί ἐγωϊστική ἀ-
γάπη τοῦ ἑαυτοῦ του καί δέν σηκώσει ἀξίως τόν
σταυρό του, πού ἡ ἀγάπη τοῦ Θεοῦ ἐπέτρεψε γιά
τόν καθένα, ἀγόγγυστα καί μέ εὐχαριστία, δέν εἶναι
ἄξιος τοῦ Θεοῦ, δέν εἶναι ἄξιος τῆς Βασιλείας τῶν
Οὐρανῶν.

Ἡ φιλαυτία μᾶς ἐμποδίζει νά σηκώσουμε τόν σω-
τήριο καί ζωοποιό Σταυρό, μέ τόν ὁποῖο ἡ ἄπειρη
ἀγάπη τοῦ Θεοῦ προνοεῖ γιά τήν σωτηρία μας.

Ὁ ἀγώνας κατά τῆς φιλαυτίας εἶναι δύσκολος καί
ἀνθρωπίνως ἀδύνατος. Ὁ Κύριος στόν ἀγώνα αὐτόν
μᾶς ἐνθαρρύνει λέγοντάς μας: «Τά ἀδύνατα παρά
ἀνθρώποις δυνατά παρά τῷ Θεῷ ἐστίν»⁸. Ἡ πίστις
καί ἡ ἀγάπη πρὸς τόν Θεό εἶναι τά κυριώτερα ὄπλα
κατά τῆς φιλαυτίας. Πίστις ὅτι ὁ Θεός δύναται νά
μᾶς βοηθήσῃ σ' αὐτόν τόν ἀγώνα καί ὅτι μέ τήν
Χάρι Του θά βγοῦμε νικητές. Δέν φθάνει ὅμως ἡ
πίστις. Πρέπει νά ἐκφράσουμε τήν πίστι μας καί
στήν πράξι μέ τά ἔργα –«δειξόν μοι τήν πίστιν σου
ἐκ τῶν ἔργων σου»⁹– πού εἶναι ἡ ἀγάπη μας πρὸς
τόν Θεό διά τῆς τηρήσεως τῶν ἀγίων ἐντολῶν Του.

---

7. Ματθ. ι' 38.

8. Λουκ. ιη' 27.

9. Ἰακ. β' 18.

Ἐκεῖνος, λέγει ὁ Κύριος, πού μέ ἀγαπᾶ, τηρεῖ τίς ἐντολές μου¹⁰.

Βλέπουμε, λοιπόν, ὅτι οἱ δικές μας σωματικές καί πνευματικές δυνάμεις χωρίς τήν θεία βοήθεια εἶναι ἀνεπαρκεῖς καί ἀτελεῖς γιά νά ἀνταποκριθοῦμε σ' αὐτόν τόν πνευματικό ἀγῶνα. Γι' αὐτό μέ ταπεινώσι καί μετάνοια καταφεύγουμε στόν Σωτήρα καί Λυτρωτή μας, τόν Κύριό μας καί Θεό, ἐπικαλούμενοι τό σωτήριο ὄνομά του διά ἐντόνου καί ἐμπόνου προσευχῆς, νά μᾶς ἐλεήσῃ, νά μᾶς στηρίξῃ, παρηγορήσῃ, ἐνθαρρύνῃ καί βοηθήσῃ σ' αὐτόν τόν ἀγῶνα.

Ἡ προσευχή εἶναι τό ὀξυγόνου τῆς πνευματικῆς μας ζωῆς. Ὅλοι ποθοῦμε καί θέλουμε τήν προσευχή. Νά ἔχουμε νοερά καί καρδιακή προσευχή. Νά ἔχουμε τόν Θεό μέσα στήν καρδιά μας «βοηθό καί σκεπαστή»¹¹ καί συνοδοιπόρο στήν πνευματική μας ζωή. Ὅμως ἡ προσευχή μας, γιά νά εἶναι καθαρή καί καρδιακή καί νά εἰσακούεται ἀπό τόν Θεό, χρειάζεται ὑπακοή, ταπεινώσι καί μετάνοια. Χρειάζεται νά ἔχουμε βαθεία συναίσθησι τῆς ἀμαρτωλότητός μας καί τῆς ἀδυναμίας μας. Ἐπίσης, ὅπως ἔλεγε ὁ μακαριστός Γέροντας Χαράλαμπος Διονυσιάτης, «γιά νά εἶσαι ἐλεύθερος νά ἐξασκήσῃς τήν νοερά προσευχή, ἀπαραίτητο εἶναι νά ἔχῃς τήν συνείδησί σου καθαρή μέ

---

10. Βλ. Ἰωάν. ιδ' 21.

11. Προβλ. Εἰρμός α' ὠδῆς Μ. Κανόνος, τῆ Πέμπτη τῆς Ε' ἐβδομάδος τῶν Νηστειῶν, *Τριῶδιον*.

όλους. Π.χ. σέ ένα μοναστήρι μέ όγδόντα μοναχούς εἶσαι ύποχρεωμένος νά τούς ἀναπαύης, όσο περνάει ἀπό τό χέρι σου, όλους. Τούς έβδομηνταενέα ν' ἀναπαύης, ένα νά καταφρονής, νικά εκείνος ό ένας, ώστε ή προσευχή σου νά μή προχωρή. Στέκει αυτός ό ένας εμπόδιο. Κάποτε φταίει μάλιστα ό άλλος και δέν βάζει μετάνοια. Ἐάν θέλῃς στήν προσευχή σου νά βρῆς τόν Θεό, θά ἀναλάβῃς ἐπάνω σου τό φταιξιμο, θά τοῦ ζητήσης συγγνώμη, θά τοῦ τραβᾷς κομποσκοίνι, θά κάνῃς ό,τι σοῦ περνᾷ γιά νά τόν εἰρηνεύσης».

Ἐπίσης πρέπει νά ἔχουμε τήν συνείδησί μας καθαρή και ὡς πρός τά πνευματικά μας καθήκοντα και τό πρόγραμμα τῆς Μονῆς, ὡς πρός τήν ὑπακοή, τόν κανόνα μας, τίς ἀκολουθίες, τήν τράπεζα και τό διακόνημα. Σέ όλα αυτά πρέπει νά εἶμαστε συνεπείς και ἐπιμελεῖς.

Νά ἔχουμε τήν συνείδησί μας καθαρή και ὡς πρός τά πράγματα πού χρησιμοποιοῦμε. Νά μή ζητοῦμε πράγματα πού δέν εἶναι ἀπαραίτητα και ἀναγκαῖα. Ὁ Ἀπόστολος Παῦλος ἔλεγε: «ἔχοντες διατροφάς και σκεπάσματα, τούτοις ἀρκεσθησόμεθα»¹². Ἐπίσης νά μή ἀφήνουμε κάτι νά καταστραφῇ, όσο ἐξαρτᾶται ἀπό ἐμάς, και πεταχτῇ, και νά μή κάνουμε σπατάλες.

---

12. Α' Τιμ. στ' 8.

Νά μή κάνουμε τίποτα ἀπολύτως πού γνωρίζουμε ὅτι στενοχωρεῖ, σκανδαλίζει καί πληγώνει τόν ἀδελφό μας, εἴτε μέ λόγο εἴτε μέ ἔργο εἴτε μέ κάποια κίνησι εἴτε μέ κάποιο βλέμμα.

Ἦλα αὐτά τά περιγράφει πολύ ωραία ὁ ἄββᾶς Δωρόθεος, καταλήγοντας ὅτι πρέπει νά ἔχουμε τήν συνείδησί μας καθαρή καί πρὸς τόν Θεόν καί πρὸς τόν πλησίον καί πρὸς τά πράγματα¹³.

Ἦταν κανεῖς ἀγωνίζεται νά ζῆ «κατά συνείδησιν», ἔχει μέσα του εἰρήνη καί ἀνάπαυσι, καί ἀκόπως προχωρεῖ στήν προσευχή. Ἡ καθαρή συνείδησις ἀνοίγει τόν δρόμο γιά τόν ἀγιασμό μας καί κάνει εὐκολώτερο καί ἐλαφρότερο τόν σταυρό μας καί τόν πνευματικό μας ἀγῶνα· ἐνισχύει καί αὐξάνει τήν ἀγάπη καί τήν ἐνότητα μεταξύ μας.

Ἦς ἀγωνισθοῦμε λοιπόν καί ἐμεῖς αὐτήν τήν Σαρακοστή νά ἔχουμε καθαρή συνείδησι καί ἡ ζωή μας ὅλη νά εἶναι «κατά συνείδησιν» – ὅ,τι κάνουμε μέ ὑπακοή καί εὐλογία εἶναι «κατά συνείδησιν»– ἀρχίζοντας ἀπό τήν συγχώρησι. Ζητοῦμε συγχώρησι ἀπό τοὺς ἀδελφούς, ἀλλά καί συγχωροῦμε μέ εἰλικρίνεια. Ἄλλά καί συγχωροῦμε τοὺς ἀδελφούς μας μέσα ἀπό τήν καρδιά μας, ὅπως ἔλεγε καί τό σημερινό εὐαγγελικό ἀνάγνωσμα: «Ἐάν γάρ ἀφῆτε τοῖς ἀν-

---

13. Ἄββᾶ Δωροθέου, Ἦργα Ἀσκητικά, ἐκδ. «Ἐτοιμασία», Ἱ. Μονῆς Τιμίου Προδρόμου, Καρέας 1983, «Περὶ συνειδήσεως», κεφ. Γ', σελ. 132-140.

θρώποις τά παραπτώματα αὐτῶν, ἀφήσει καί ὑμῖν ὁ πατήρ ὑμῶν ὁ οὐράνιος· ἐάν δέ μή ἀφήτε τοῖς ἀνθρώποις τά παραπτώματα αὐτῶν, οὐδέ ὁ πατήρ ὑμῶν ἀφήσει τά παραπτώματα ὑμῶν»¹⁴.

Εὐχομαι ὁ Ἅγιος Θεός νά φωτίσῃ ὄλους μας νά κάνουμε τό ἅγιο θέλημά του, «τό ἀγαθόν καί εὐάρεστον καί τέλειον»¹⁵, νά πορευόμαστε εἰς ὁδόν ἀληθοῦς μετανοίας, ἀκολουθώντας τόν Χριστό στά Πάθη καί στόν Σταυρό του, συσταυρούμενοι μαζί Του, γιά νά ἀξιωθοῦμε καί τῆς χαρᾶς τῆς Ἀναστάσεώς Του, συνανιστάμενοι μαζί Του. Ἡ ζωή μας νά εἶναι ὁ Χριστός, ὅπως ἔλεγε καί ὁ ἅγιος Πορφύριος· «ὁ Χριστός γιά μᾶς εἶναι τό πᾶν».

Εὐχομαι καί στούς εὐλαβεῖς προσκυνητάς, πού ἦλθαν νά ἐορτάσουν μαζί μας, νά ἀγαπήσουν τόν Χριστό καί νά μή κάνουν τίποτα πού νά τούς χωρίζῃ ἀπό τόν Χριστό. Ἡ εὐλογία τοῦ Θεοῦ νά εἶναι μαζί τους καί μέ τίς οἰκογένειές τους καί μέ ὅλο τόν κόσμο.

Καλή Σαρακοστή! Καλόν ἀγῶνα!

---

14. Ματθ. στ' 14-15.

15. Ρωμ. ιβ' 2.

ΕΙΣ ΤΟΥΣ ΑΓΙΟΥΣ ΤΕΣΣΑΡΑΚΟΝΤΑ ΜΕΓΑΛΟΜΑΡΤΥΡΑΣ(*)

Ἅγιε Καθηγούμενε, σεβαστοί πατέρες καί ἀγαπητοί ἀδελφοί.

Οἱ ἅγιοι Τεσσαράκοντα Μάρτυρες ἔζησαν ἀρχές τοῦ Δ' αἰῶνος. Ἦσαν στρατιῶτες γενναῖοι καί ἀνδρεῖοι, καί ἔχαιρον ἰδιαιτέρας τιμῆς καί ἐκτιμήσεως γιά τίς ὑπηρεσίες τους καί τήν ἀνδρεία τους. Οἱ Ἅγιοι ἦσαν Χριστιανοί. Πίστευαν στόν Χριστό καί εἶχαν μεγάλη καί ἔμπρακτη ἀγάπη γιά τόν Χριστό. Γι' αὐτό πάνω ἀπ' ὅλα εἶχαν τόν νόμο καί τίς ἐντολές τοῦ Χριστοῦ, σύμφωνα μέ τόν λόγο τοῦ Κυρίου· «ὁ ἔχων τάς ἐντολάς μου καί τηρῶν αὐτάς, ἐκεῖνός ἐστιν ὁ ἀγαπῶν με»¹.

Ὅταν ἔγινε διωγμός κατά τῶν Χριστιανῶν καί ὁ Λικίνιος ἐξέδωσε διάταγμα ἐναντίον τῶν Χριστιανῶν, οἱ γενναῖοι στρατιῶτες τοῦ Χριστοῦ ἀρνήθηκαν νά θυσιάσουν στά εἰδῶλα, προτιμώντας τόν νόμο τοῦ Θεοῦ ἀπό τόν ἀντίθεο νόμο τῶν ἀνθρώπων, δια-

---

(*) Ὁμιλία τοῦ Καθηγουμένου ἡμῶν, Ἀρχιμ. Χριστοφόρου, κατά τήν Πανήγυριν τῆς Ἱερᾶς Μονῆς Ξηροποτάμου, τῆ 9η/22α Μαρτίου 2016.
1. Ἰωάν. ιδ' 21.

κηρύσσοντας τήν χριστιανική τους πίστι και δηλώνοντας ότι εἶναι Χριστιανοί.

Ἡ ὁμολογία τους, ὅτι εἶναι Χριστιανοί καί ὅτι δέν θυσιάζουν στά εἴδωλα, τούς ὠδήγησε ἐνώπιον τοῦ ἐπάρχου, ὁ ὁποῖος προσπάθησε νά τούς ἀλλάξει γνώμη, ἄλλοτε μέ κολακεῖες, ὑποσχόμενος σ' αὐτούς προνόμια καί τιμές, ἂν θυσίαζαν στά εἴδωλα, καί ἄλλοτε μέ ἀπειλές. Οἱ Ἅγιοι ἔλεγαν στόν ἔπαρχο μέ θάρρος καί γενναιότητα ὅτι «γιά μᾶς μία ζωή ὑπάρχει, ὁ διά Χριστόν θάνατος». Προτίμησαν τόν ὑπέρ Χριστοῦ θάνατον, παρά «πρόσκαιρον ἁμαρτίας ἀπόλαυσιν»². Βλέποντας ὁ ἔπαρχος τήν ἀποφασιστικότητα καί τό σταθερόν τῆς πίστεώς των, τούς ἔρριψε στήν φυλακή, μέχρι νά ἐνημερωθῇ ὁ Λυσίας, ὁ ἐκπρόσωπος τοῦ αὐτοκράτορος.

Βλέποντας καί ὁ Λυσίας ὅτι καί οἱ Σαράντα ἦσαν μία ψυχή, σταθεροί καί ἀποφασισμένοι γιά τόν ὑπέρ Χριστοῦ θάνατο, τούς ὠδήγησε στήν φυλακή, σκεπτόμενος σέ τί μαρτύριο νά τούς ὑποβάλλῃ. Τέλος ἀποφάσισε νά τούς ἀφήσῃ γυμνοῦς στήν παγωμένη λίμνη τῆς Σεβαστείας, γιά νά πεθάνουν μέσα στούς φρικτούς πόνους πού προκαλεῖ τό ψῦχος.

Οἱ Ἅγιοι μετά χαρᾶς ἄκουσαν τήν ἀπόφασιν καί «ἀγαλλομένῳ ποδί» συναγωνίζονταν ποιός πρῶτος νά εἰσέλθῃ στήν παγωμένη λίμνη.

---

2. Ἐβρ. ια' 25.

Είσερχόμενοι στό στάδιο τοῦ μαρτυρίου, στήριζαν ὁ ἕνας τόν ἄλλο λέγοντας: «Μαζί μέ τά ροῦχα μας ἄς ἀποβάσουμε καί τόν παλαιό ἄνθρωπο. Ἐς ἀποβάσουμε τήν ἁμαρτία. Δριμύς ὁ χειμῶν, ἀλλά γλυκύς ὁ Παράδεισος. Ἄλγεινή ἤ πῆξις, ἀλλ' ἡδυία ἤ ἀνάπαυσις. Ἐς ἀναμείνουμε ὀλίγο καί ὁ κόλπος τοῦ Πατριάρχου Ἀβραάμ θά μᾶς περιθάλψη». Ἐλεγαν καί ἄλλα πολλά, ὅπως μᾶς τά περιγράφει ὁ Μ. Βασίλειος στόν θαυμάσιο ἐγκωμιαστικό του λόγο στούς ἀγίους Τεσσαράκοντα Μάρτυρες.

Ἀγαλλόμενοι καί φλεγόμενοι ἀπό τήν ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ εἰσῆλθαν στό στάδιο τοῦ μαρτυρίου, ἀποφασισμένοι ὅλοι μέ τήν Χάρι τοῦ Θεοῦ νά λάβουν τοῦ μαρτυρίου τόν στέφανο καί νά ἀξιωθοῦν τοῦ Παραδείσου, γιά νά εἶναι αἰωνίως μέ τόν Χριστό.

Οἱ Ἅγιοι δοκίμασαν φρικτούς καί ἀφορήτους πόνους, πού προκαλεῖ τό δριμύ ψῦχος, καί ὑπέμειναν γενναίως μέχρι τέλους, δοξάζοντας καί εὐχαριστώντας τόν Θεό. Ἐνας ὅμως ἐδειλίασε ἀπό τούς πόνους καί τό δριμύτατο ψῦχος. Ἐγκατέλειψε τόν ἀγῶνα καί ἔτρεξε στό λουτρό γιά νά ζεσταθῆ, καί ἐκεῖ ἀπέθανε, στερούμενος τοῦ μαρτυρίου τόν στέφανο.

Ἐνας δεσμοφύλακας ὀνόματι Ἀγλαῖος βλέπει ξαφνικά Ἀγγέλους νά στεφανώνουν τούς 39 μάρτυρες καί ἕνα στεφάνι νά μένη μετέωρο στόν ἀέρα. Πίστεψε στόν Χριστό καί εἰσῆλθε στήν παγωμένη λίμνη βγάζοντας καί αὐτός τά ροῦχα του καί φωνάζοντας

ὅτι εἶναι καί αὐτός Χριστιανός, λαμβάνοντας καί αὐτός τοῦ μαρτυρίου τόν στέφανο. Σαράντα εἰσηλθάν στο στάδιο, σαράντα ἐξήλθαν στεφανωμένοι καί νικητές.

«Φέροντες τά παρόντα γενναίως»³ οἱ ἅγιοι Μάρτυρες ἀξιώθηκαν τῆς χαρᾶς τοῦ Παραδείσου μαζί μέ ὅλους τούς Ἁγίους.

Οἱ Ἅγιοι εἶναι οἱ μεγαλύτεροι καί πολυτιμότεροι εὐεργέτες μας καί ἐν ζωῇ καί μετά θάνατον. Εἶναι αἰώνιο ὑπόδειγμα καί παράδειγμα γιά μᾶς, ἀλλά καί παντοτεινοί εὐχέτες καί πρεσβευτές πρὸς Κύριον ὑπὲρ ἡμῶν. Γι' αὐτό εἶναι ἱερό χρέος καί καθήκον μας νά τούς τιμοῦμε, νά τούς δοξάζουμε, νά τούς εὐχαριστοῦμε καί νά τούς παρακαλοῦμε νά παραβλέπουν τίς ἁμαρτίες καί ἀδυναμίες μας καί νά μή παύουν νά ἰκετεύουν πάντοτε τόν πανάγαθο Θεό ὑπὲρ ἡμῶν.

Ὁ Μ. Βασίλειος λέγει: «Μνήμη Ἁγίου, μίμησις Ἁγίου»⁴. Ἐμεῖς ὡς ἀντίδωρο ἀγάπης καί εὐγνωμοσύνης πρὸς τούς ἁγίους ἐνδόξους Τεσσαράκοντα μάρτυρες ἅς ἀγωνιστοῦμε νά μιμηθοῦμε τούς Ἁγίους στήν πίστι, τόν πόθο καί τήν ἀγάπη πού εἶχαν πρὸς τόν Θεόν. Νά ἀγαπήσουμε τόν Θεό μέ ὅλες τίς δυνάμεις τῆς

---

3. Ἀ' ἰδιόμελον Ἐσπερίων, *Μηναῖον Μαρτίου*, τῆ 9ῃ τοῦ μηνός.

4. Ἁγ. Βασίλειος, πρβλ. «...κινήσωμεν πρὸς τήν μίμησιν τούς γενναίους καί οἰκειοτέρους αὐτοῖς τήν προαίρεσιν. Τοῦτο γάρ ἐστι μαρτύρων ἐγκώμιον, ἢ πρὸς ἀρετὴν παράκλησις τῶν συνειλεγμένων», *Ὁμιλία ΙΘ', Εἰς τούς τεσσαράκοντα Μάρτυρας*, PG 31 509A.

φυγῆς μας καί νά μή προτιμήσουμε τίποτε τό κοσμικό καί ἀμαρτωλό ἀπό τήν ἀγάπη τοῦ Θεοῦ. Ὁ νόμος τοῦ Θεοῦ νά εἶναι ὁδηγός στήν ζωή μας: «λύχνος τοῖς ποσὶ μου ὁ νόμος σου (Κύριε) καί φῶς ταῖς τρίβοις μου», ὅπως μᾶς λέγει ὁ Ψαλμωδός⁵. Καί σέ μία ἐποχή ἀποστασίας, πού ἡ ἀνομία καί ἡ ἀμαρτία γίνεται νόμος καί τό ψεῦδος θεωρεῖται ἀλήθεια, ἐμεῖς μέ ἀνδρεία καί ἀποφασιστικότητα νά μείνουμε σταθεροί καί ἀμετακίνητοι στίς ἐντολές καί τόν νόμο τοῦ Θεοῦ. Καί σέ μία ἐποχή πού ὑπάρχει χλιαρότητα καί χαλάρωσις στά τῆς πίστεως, πρέπει νά προβάλλουμε τήν ἀλήθεια περί τῶν δογμάτων τῆς πίστεώς μας, ἐμμένοντες στήν ἀκρίβεια τοῦ Εὐαγγελίου καί τῶν ἁγίων Πατέρων.

Εὐχομαι ὀλοφύχως, δι' εὐχῶν τῶν ἁγίων ἐνδόξων Τεσσαράκοντα μαρτύρων, νά περάσουμε καί τό ὑπόλοιπο τῆς Ἁγίας καί Μεγάλης Τεσσαρακοστῆς μέ μετάνοια καί ταπείνωσι, μέ πίστι καί ἀγάπη στόν Ἅγιο Θεό καί νά ἀξιωθοῦμε τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ μας. Ἀμήν.

5. Ψαλμ. ριγ' 105.

«ΣΥΓΧΩΡΗΣΩΜΕΝ
ΠΑΝΤΑ ΤΗ
ΑΝΑΣΤΑΣΕΙ»^(*)

Σήμερα εορτάζουμε τήν νίκη κατά τοῦ θανάτου, τήν νίκη κατά τοῦ διαβόλου καί τῆς ἀμαρτίας. Ὁ Κύριός μας «ἀνέστη ἐκ νεκρῶν, θανάτῳ θάνατον πατήσας», χαρισάμενος ἡμῖν τοῖς κειμένοις εἰς τήν ἀμαρτίαν καί τόν θάνατον «ζωήν τήν αἰώνιον». Ὁ Κύριός μας διά τῆς ἀναστάσεώς του «ῥύσασθε πάση σαρκί τήν ἐκ νεκρῶν ἀνάστασιν»¹ (ἄνοιξε τόν δρόμο γιά τήν ἀνάστασι τοῦ ἀνθρώπου, τοῦ ἀνθρωπίνου γένους). Ἡ ἀνάστασις εἶναι γιά ὅλους τούς ἀνθρώπους. Δέν εἴμαστε πλέον καταδικασμένοι στόν θά-

---

(*) Ὁμιλία τοῦ Καθηγουμένου ἡμῶν, Ἀρχιμ. Χριστοφόρου, κατά τήν Πασχάλιον Τράπεζαν ἐν τῇ ἱερᾷ ἡμῶν Μονῇ, τῇ 18ῃ Ἀπριλίου/1ῃ Μαΐου 2016.

1. Θ. Λειτουργία Μ. Βασιλείου.

νατο και την φθορά. Τώρα είμαστε καταδικασμένοι άθάνατοι. Ὁ ἅγιος Ἰουστίνος ὁ Πόποβιτς μᾶς λέγει ὅτι «ὁ ἄνθρωπος κατεδίκησε τὸν Θεὸν εἰς θάνατον καὶ ὁ Θεὸς κατεδίκησε τὸν ἄνθρωπο νὰ εἶναι ἀθάνατος»².

Ὁ ἀναστάς Κύριος διὰ τῆς Ἀναστάσεώς του χαρίζει σέ ὅλους τοὺς ἀνθρώπους τὴν δυνατότητα νὰ μετάσχουν στὴν χαρὰ τῆς ἀναστάσεως καὶ νὰ ἀξιωθοῦν τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν. Καὶ αὐτό εἶναι ἔργο τῆς ἀγάπης τοῦ Θεοῦ. Διότι ὁ Θεὸς «ἀγάπη ἐστὶ»³. Καὶ ἡ πορεία τοῦ Θεανθρώπου Χριστοῦ στὸν κόσμο εἶναι πορεία ἀγάπης καὶ θυσίας.

Τό μυστήριο τῆς θείας Οἰκονομίας, τῆς ἐνανθρωπήσεως τοῦ Δευτέρου Προσώπου τῆς Ἁγίας Τριάδος, εἶναι ἡ φανέρωσις τῆς ἀγάπης καὶ τῆς θυσίας τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ γιὰ τὴν σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου, μέ ἀποκορύφωμα τὴν Σταύρωσι καὶ τὴν Ἀνάστασί Του. Ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ, «Θεὸς ὢν προαιώνιος... ἐκένωσεν ἑαυτὸν, μορφὴν δούλου λαβὼν, σύμμορφος γενόμενος τῷ σώματι τῆς ταπεινώσεως ἡμῶν, ἵνα ἡμᾶς συμμόρφους ποιήσῃ τῆς εἰκόνος τῆς δόξης αὐτοῦ»⁴. Ὁ Λόγος τοῦ Θεοῦ ἔγινε ἄνθρωπος, γιὰ νὰ γίνη ὁ ἄνθρωπος θεός κατά Χάριν. Ὁ Κύριος ζώντας μεταξὺ τῶν ἀνθρώπων, μέ τό παράδειγμα του καὶ

---

2. Ἀγ. Ἰουστίνου Πόποβιτς, Ἄνθρωπος καὶ Θεάνθρωπος, Α', κεφ. 3.

3. Α' Ἰωάν. δ' 16.

4. Θ. Λειτουργία Μ. Βασιλείου.

τόν θεῖο του λόγο ἐφανέρωσε στους ἀνθρώπους ὁδόν σωτηρίας. Ὁ Κύριός μας εἶναι αἰώνιο πρότυπο ζωῆς γι' αὐτούς πού θέλουν νά σωθοῦν.

Ἐρχόμενος ὁ Κύριος στόν κόσμο δέν κατήργησε τόν νόμο τῆς Π. Διαθήκης, ἀλλά ὀλοκλήρωσε καί τελειοποίησε τόν νόμο, δίνοντάς μας τόν τέλειο νόμο, τόν νόμο τῆς ἀγάπης καί τῆς συγχωρήσεως, «δούς προστάγματα σωτηρίας»⁵. Μᾶς ἔδωσε ἐντολές πού ὀδηγοῦν στήν σωτηρία μας, λέγοντάς μας: «ὁ τόν λόγον μου ἀκούων καί πιστεύων τῷ πέμψαντί με ἔχει ζωήν αἰώνιον»⁶ καί: «οἱ τά ἀγαθὰ ποιήσαντες ἐκπορεύονται εἰς ἀνάστασιν ζωῆς, οἱ δέ τά φαῦλα πράξαντες εἰς ἀνάστασιν κρίσεως»⁷.

Γνωρίζοντας ὁ Ἅγιος Θεός τήν ἀδυναμία τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως καί ὅτι «ἔγκειται ἡ διάνοια τοῦ ἀνθρώπου ἐπιμελῶς ἐπί τά πονηρά ἐκ νεότητος αὐτοῦ»⁸, μᾶς ἐνθαρρύνει λέγοντάς μας: «Δεῦτε πρός με πάντες οἱ κοπιῶντες καί πεφορτισμένοι, καὶ γὰρ ἀναπαύσω ὑμᾶς» καί «μάθετε ἀπ' ἐμοῦ, ὅτι πρᾶός εἰμι καί ταπεινός τῇ καρδίᾳ, καί εὐρήσετε ἀνάπαυσιν ταῖς ψυχαῖς ἡμῶν»⁹. Ἀκόμη μᾶς παρηγορεῖ λέγοντάς μας: «οὐκ ἐλήλυθα καλέσαι δικαίους,

---

5. Ἐνθ' ἄνωτ.

6. Ἰωάν. ε' 24.

7. Πρβλ. Ἰωάν. ε' 29.

8. Γεν. η' 21.

9. Ματθ. ια' 28, 29.

ἀλλά ἀμαρτωλούς εἰς μετάνοιαν»¹⁰ καί: «οὐκ ἤλθον ἵνα κρίνω τόν κόσμον, ἀλλ' ἵνα σώσω τόν κόσμον»¹¹. «Μετανοεῖτε καί πιστεῦετε ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ»¹².

Ἡ ἀνάστασίς μας «εἰς ζωὴν αἰώνιον» μετά πάντων τῶν Ἀγίων ἐγκτεται στήν μετάνοιά μας καί στήν πίστι μας στόν Χριστό καί στό Εὐαγγέλιο. «Ἡ μετάνοια εἶναι ἡ ἀρχή καί ἡ μεσότης καί τό τέλος τῆς κατά Χριστόν πολιτείας», κατά τόν ἅγιο Γρηγόριο τόν Παλαμᾶ¹³. Καί ὁ ἅγιος Ἰωάννης τῆς Κλίμακος μεταξύ τῶν ἄλλων περί μετανοίας μᾶς λέγει: «Μετάνοια σημαίνει ἀνανέωσις τοῦ Βαπτίσματος... σημαίνει συμφωνία μέ τόν Θεό γιά νέα ζωή. Μετανοῶν σημαίνει ἀγοραστής τῆς ταπεινώσεως... Μετάνοια σημαίνει θυγατέρα τῆς ἐλπίδος καί ἀποκήρυξις τῆς ἀπελπισίας... σημαίνει καθαρισμός τῆς συνειδήσεως... Μετάνοια σημαίνει συμφιλίωσις μέ τόν Κύριο μέ ἔργα ἀρετῆς ἀντίθετα πρός τά παραπτώματά μας»¹⁴.

Ὅπως μᾶς λέγει ὁ ἅγιος Ἰωάννης τῆς Κλίμακος, ἡ μετάνοια εἶναι θυγατέρα τῆς ἐλπίδος, τῆς ἐλπίδος

---

10. Λουκ. ε' 32.

11. Πρβλ. Ἰωάν. ιβ' 47.

12. Μάρκ. α' 15.

13. Ἁγ. Γρηγ. Παλαμᾶ, Ὁμιλία ΝΘ', «Περί τῶν κατά τό θεῖον Βάπτισμα τελουμένων... τῇ Παραμονῇ τῶν Φώτων», *ΕΠΕ*, τόμ. 11, Θεσ/νίκη 1986, σελ. 480.

14. Ἁγ. Ἰωάννου τοῦ Σιναΐτου, *Κλίμαξ*, Λόγος Ε', «Περί μετανοίας», β', ἔκδ. Ἱ. Μονῆς Παρακλήτου, Ὠρωπός Ἀττικῆς 1978, σελ. 115.

μας ὅτι ὁ Ἅγιος Θεός πάντοτε μᾶς δέχεται καί μᾶς περιμένει μέ ἀνοικτές ἀγκάλες, ὅπως τόν ἄσωτο, γιά νά μᾶς συγχωρήσῃ, νά μᾶς θεραπεύσῃ καί νά μᾶς σώσῃ. Διότι, κατά τόν ἅγιο Ἰωάννη, «τίποτε δέν ὑπάρχει ἴσο ἤ ἀνώτερο ἀπό τούς οἰκτιρμούς τοῦ Θεοῦ. Γι' αὐτό ὅποιος ἀπελπίζεται, σφάζει ὁ ἴδιος τόν ἑαυτό του»¹⁵.

Ὁ Κύριός μας, γιά νά μᾶς συγχωρήσῃ, μᾶς βάζει μία προϋπόθεσι. Ζητᾶ πρῶτα ἀπό ἐμᾶς νά συγχωρήσουμε τόν ἀδελφό μας καί μετά νά μᾶς συγχωρήσῃ, ὅπως μᾶς δίδαξε στήν προσευχή τοῦ «Πάτερ ἡμῶν»: «Ἄφες ἡμῖν τά ὀφειλήματα ἡμῶν, ὡς καί ἡμεῖς ἀφίεμεν τοῖς ὀφειλέταις ἡμῶν»¹⁶. Καί ἀλλοῦ μᾶς λέγει νά συμφιλιωθοῦμε πρῶτα μέ τόν ἀδελφό μας καί μετά νά προσφέρουμε τό δῶρο μας στόν Θεό: «ὕπαγε πρῶτον διαλλάγηθι τῷ ἀδελφῷ σου, καί τότε ἐλθὼν πρόσφερε τό δῶρόν σου»¹⁷.

Καί ἡ Ἁγία μας Ἐκκλησία ξεκινάει τόν ἀγῶνα τῆς Μ. Σαρακοστῆς, τῆς νηστείας καί τῆς ἐργασίας τῶν ἀρετῶν κατά τῶν παθῶν, μέ τόν Ἑσπερινό καί τήν Τράπεζα «τῆς Συγχωρήσεως», θέτοντας ὡς βασική προϋπόθεσι γιά τόν πνευματικό μας ἀγῶνα τήν συγχώρησι τοῦ ἀδελφοῦ μας. Καί τελειώνει μέ τόν Ἑσπερινό «τῆς Ἀγάπης» τήν Κυριακή τοῦ Πάσχα,

---

15. Ἐνθ' ἄνωτ., κγ', σελ. 132.

16. Ματθ. στ' 12.

17. Ματθ. ε' 24.

παρακινώντας μας στην αγάπη προς τόν αδελφό μας, πού είναι τό «πλήρωμα τῶν ἀρετῶν»¹⁸. Αυτό τονίζει καί ὁ Ὑμνωδός στην Ἀναστάσιμη ἀκολουθία: «...συγχωρήσωμεν πάντα τῇ Ἀναστάσει καί οὕτω βοήσωμεν· Χριστός Ἀνέστη...». Δέν μπορούμε νά ποῦμε Χριστός Ἀνέστη οὔτε νά μετάσχουμε στην χαρά τῆς Ἀναστάσεως, ἄν δέν συγχωρήσουμε τόν αδελφό μας.

Εὐχομαι ὁ Ἀναστάς Κύριος νά εὐλογῇ πάντας ἡμᾶς καί νά ὀδηγῇ τά διαβήματά μας καί τά διανοήματά μας μετά φόβου Θεοῦ καί ἀληθοῦς μετανοίας εἰς τήν ὁδόν τοῦ Εὐαγγελίου, ὥστε νά τηροῦμε πάντα ὅσα ἐνετείλατο ὁ Κύριος εἰς ἡμᾶς, καί νά μᾶς ἀξιῶσῃ τῆς αἰωνίου Βασιλείας μετά πάντων τῶν Ἁγίων. Ἀμήν!

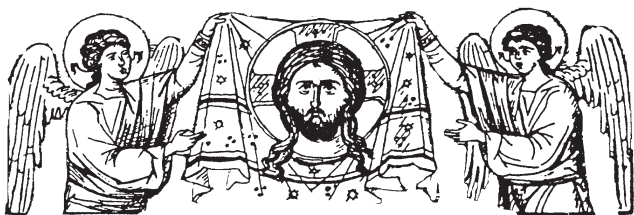
Χριστός Ἀνέστη! Ἀληθῶς Ἀνέστη!

Ἅγιον Πάσχα 2016

---

18. Πρβλ. Ρωμ. ιγ' 10.

«ΤΑ ΕΠΟΥΡΑΝΙΑ, ΕΙΣ ΤΑ ΕΠΟΥΡΑΝΙΑ»^(*)

Τά ιερά αὐτά λόγια ἐπανελάμβανε κατὰ τίς τελευταῖες ὥρες τῆς ἐπίγειας ζωῆς του ὁ μέγας Ἱεράρχης καί Φωστήρ τῆς Ἐκκλησίας ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, πού ἐορτάζει σήμερα, καθώς μαρτυρεῖ ὁ βιογράφος του ἅγιος Φιλόθεος ὁ Κόκκινος, Πατριάρχης Κωνσταντινουπόλεως. Μέ τά λόγια αὐτά δήλωνε ὅτι ἡ ἀθάνατη ψυχή μας εἶναι πλασμένη ἀπό τόν Ἅγιο Θεό γιά τά ἐπουράνια. Γι' αὐτό καί ὀφείλουμε ὅλοι μας νά τήν ἔχουμε πάντοτε ἐκεῖ στραμμένη, ὅπως μᾶς παρακινεῖ καί ἡ Ἐκκλησία νά κάνομε συνεχῶς μέ τά λόγια τοῦ λειτουργοῦ: «Ἄνω σχῶμεν τάς καρδίας»¹.

Λέγει ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὅτι ὁ Ἅγιος Τριαδικός Θεός κατασκεύασε τήν ψυχή μας κατ' εἰκόνα του. Γι' αὐτό καί ἡ ψυχή μας εἶναι «νοερή, λογική καί πνευματική» καί ἐπομένως ὀφείλει «νά τηρῇ τήν τάξι

(*) Ὁμιλία τοῦ ἱερομονάχου Δημητρίου Γρηγοριάτου εἰς τόν Ἱ. Ναόν Πεντεκαίδεκα Ἱερομαρτύρων Κιλκίς, τῆ Β' Κυριακῇ τῶν Νηστειῶν (14/27-3-2016).

1. Ἐκφώνησις ἱερέως ἐν τῇ *Θείᾳ Λειτουργίᾳ* πρό τῆς εὐχῆς τῆς ἁγίας ἀναφορᾶς.

της και νά ακολουθη μόνο τόν Θεό, νά εἶναι ἐνωμένη μόνο μέ αὐτόν, νά ὑποτάσσεται και νά πείθεται σ' αὐτόν, νά βλέπη πρός αὐτόν και νά στολίζη τόν ἑαυτό της μέ τήν συνεχῆ μνήμη και θεωρία του και μέ θερμότατη και διάπυρη ἀγάπη»².

Ὁ ἅγιος Γρηγόριος βάρδισε αὐτόν τόν δρόμο ἀπό τήν πολύ μικρή του ἡλικία μέχρι τήν μακαρία του κοίμησι. Εἶχε πάντοτε τόν νοῦ και τήν καρδιά του στραμμένα στόν Ἅγιο Θεό και τίς θεοποιούς ἐντολές του. Αὐτόν τόν δρόμο διδάχθηκε ἀπό τούς ἀγίους γονεῖς του και τόν πνευματικό του Πατέρα, τόν ἅγιο Θεόληπτο Φιλαδελφείας³.

Κινούμενος ἀπό θεῖο ἔρωτα, ἀπαρνείται τά γήινα και ἔρχεται στό Ἅγιον Ὅρος σέ ἡλικία μόλις εἴκοσι ἐτῶν. Ἀφιερώνεται στόν Χριστό, κάνοντας ὑπακοή σέ διακριτικό Γέροντα. Εἰσέρχεται στό ἀγωνίσματα τῆς ὑπακοῆς και τῆς ἀσκήσεως μέσα στό κλίμα τῆς ἀέναης ἀγιορειτικῆς λατρείας τοῦ Θεοῦ και ἀσχολεῖται ἐπίμονα μέ τό ἔργο τῆς ἀδιαλείπτου προσευχῆς. Κραυγάζει ἀσταμάτητα πρός τόν Κύριο: «Φώτισόν μου τό σκότος, φώτισόν μου τό σκότος», ἕως ὅτου

---

2. Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ ἔργα, «Κεφάλαια ἑκατόν πενήκοντα», ΕΠΕ, τόμ. 8, §40, σελ. 120-122.

3. Ἅγιου Φιλοθέου Κοκκίνου, *Βίος και πολιτεία τοῦ ἐν Ἁγίοις Πατρός ἡμῶν Γρηγορίου Ἀρχιεπισκόπου Θεσσαλονίκης τοῦ Παλαμᾶ*, ἐν μεταφράσει ὑπό ἱερομονάχου Ἀθανασίου τοῦ Παρίου, εἰς τόν τόμον «Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς και ὁ Ἀντίπαπας», ἐκδ. «Ὁρθόδοξος Κυψέλη», Θεσ/νίκη 1981, σελ. 48.

δέχεται θεία επίσκεψη. Τοῦ ἐμφανίσθηκε ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Θεολόγος, ἀπεσταλμένος ἀπό τήν Ὑπεραγία Θεοτόκο, γιά νά τόν ρωτήσῃ, γιατί φωνάζει ἔτσι. Καί ὁ νεαρός Γρηγόριος τοῦ ἀπαντᾷ: «Καί τί ἄλλο χρειάζομαι, παρά τό νά ἐλεηθῶ καί νά φωτισθῶ ἀπό τόν Θεό, γιά νά ξέρω καί νά κάνω τό σωτήριο θέλημά Του;». Ἔλαβε τότε τήν ὑπόσχεσι ἀπό τόν Εὐαγγελιστή τῆς ἀγάπης, ὅτι θά ἔχη καί στήν παροῦσα καί στήν μέλλουσα ζωή βοηθό του τήν Βασίλισσα τοῦ Παντός, τήν Κυρία Θεοτόκο⁴.

Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ἀκολούθησε τόν σταυρικό δρόμο πού χάραξε ὁ Κύριός μας καί ἀκολούθησαν ὅλοι οἱ Ἅγιοι. Τόν δρόμο τῆς ταπεινώσεως καί ὑπακοῆς. Ἀφοῦ ὑποτάχθηκε σέ Γέροντα, καθάρισε τόν ἑαυτό του μέ τήν μετάνοια καί τά ἀγωνίσματα τῆς ἐγκρατείας, τῆς ἐκκοπῆς τοῦ θελήματος, τῆς ἀγάπης, τῆς νήψεως καί τῆς ἀδιαλείπτου προσευχῆς καί ἀξιώθηκε ἀπό τόν Θεό νά φθάσῃ στό ὑψηλότερο σημεῖο τῆς κοινωνίας καί ἐνώσεως μέ τόν Θεό, πού εἶναι ἡ θέα τοῦ ἀκτίστου Φωτός, καί νά θεολογήσῃ γιά τό Φῶς αὐτό, ὅταν ἡ Ἐκκλησία τοῦ τό ζήτησε, ἐν μέσῳ μεγάλων Συνόδων. Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ἔμαθε τά θεία, ἀφοῦ προηγουμένως ἔπαθε τά θεία. Γι' αὐτό καί δείχνει ἀπλανῶς καί σέ μᾶς τόν δρόμο τῆς ἀνόδου μας πρὸς τόν Θεό καί τόν τρόπο ἐνώσεώς μας μέ Αὐτόν.

---

4. Ἁγίου Φιλοθέου Κοκκίνου, *Βίος καί πολιτεία...*, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 57.

Ἐπειδὴ ὁ Ἅγιος δαυϊτικῶς ἐπέρριπτε «ἐπὶ Κύριον τὴν μέριμνάν»⁵ του, ὁ ἴδιος ὁ Κύριος καὶ ἡ Παναγία Μητέρα του φρόντιζαν γι' αὐτόν, ὅπως δείχνει καὶ τὸ παρακάτω γεγονός:

Προσευχόταν κάποτε ὁ Ἅγιος στὴν Παναγία νὰ κἀνῃ «εὐκόλη σ' αὐτούς (αὐτόν καὶ τὴν συνοδεία του) καὶ ἀνεμπόδιστη τὴν πνευματικὴ τους διαγωγή καὶ τὴν πρὸς τὸν Θεὸν ἄνοδο» καὶ «τά ἀναγκαῖα γιὰ τίς σωματικὲς τους ἀνάγκες εὐκολοεύρετα καὶ ἀκοπίαστα, γιὰ νὰ μὴ ἀναγκάζωνται, ὅταν τοὺς λείπουν, νὰ δαπανοῦν τὸν χρόνο τους σ' ἐκεῖνα καὶ ἔτσι νὰ ἐμποδίζωνται ἀπὸ τὰ πνευματικὰ καὶ ἀναγκαιότερα». Τότε φάνηκε ἀμέσως, καὶ μάλιστα τὴν ἡμέρα, ἡ Παναγία μὲ πλῆθος Ἁγίων, λέγοντας πρὸς αὐτούς πού τὴν συνόδευαν: «Ὅλα τὰ ἀναγκαῖα ἀπὸ τώρα καὶ στό ἐξῆς ἐσεῖς νὰ τὰ οἰκονομῆτε καὶ νὰ τὰ δί-νετε στὸν Γρηγόριο καὶ τὴν συνοδεία του». Καὶ πράγματι ἀπὸ τότε καὶ εἰς τὸ ἐξῆς δέν ἔλειψε ἀπὸ αὐτοὺς τίποτε ἀπὸ τὰ χρειαζόμενα, ὅπου καὶ ἂν εὐρίσκοντο⁶.

Ὁ Κύριος ἦταν βοηθός του καὶ σέ καταστάσεις ἀδιέξοδες ἀνθρωπίνως. Ἔτσι εὐρισκόμενος κάποτε στὴν Λῆμνο, ἀντιμετώπισε τὴν φοβερὴ καὶ θανατηφόρο νόσο πού λέγεται πανοῦκλα. Οἱ πάσχοντες,

---

5. Ψαλμ. νδ' 23.

6. Ἁγίου Φιλοθέου Κοκκίνου, *Βίος καὶ πολιτεία...*, ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 79-80.

ἀπομονωμένοι ἀπό τούς ὑγιεῖς, τόν προσκάλεσαν νά ἔλθῃ κοντά τους νά τούς εὐλογήσῃ. Καί ἐνῶ ὁ φόβος τοῦ θανάτου εἶχε καταλάβει ὅλους, «ὁ ἅγιος χωρίς νά ἀναβάλλῃ καθόλου καί χωρίς δισταγμό, ἔρχεται ἀμέσως ἐκεῖ» καί «μέ τίς εὐχές καί δεήσεις πρὸς τόν Θεό, τόσο τίς κοινές ὅλου τοῦ λαοῦ, ὅσο καί μέ τίς δικές του... διέλυσε τήν νόσο καί κατέπαυσε τόν θάνατο»⁷.

Ἄλλοτε πάλι ἐπιστρέφοντας στήν Θεσσαλονίκη διά θαλάσσης ἀπό τό Βυζάντιο, μετά ἀπό κάποια ἀποστολή του ἐκεῖ, κινδύνευσε ἕως θανάτου μαζί μέ τούς συνεπιβάτες του. Καί ἐνῶ ὅλοι εἶχαν ἀπελπιστή, «ὁ “τοῦ Θεοῦ μέγας Ἀρχιερεὺς”, σάν ἀληθινός μεσίτης Θεοῦ καί ἀνθρώπων, διδάσκει αὐτούς πού κινδύνευαν πρῶτα νά στραφοῦν μέ τήν προσευχή στόν Θεό καί ὕστερα ὁ ἴδιος “μέ τίς χωρίς φωνή δεήσεις τοῦ νοῦ καί μέ τό συνηθισμένο θάρρος (πού εἶχε πρὸς τόν Θεό) καταπραῦνει τήν καταιγίδα καί καταπαύει τήν τρικυμία...”»⁸.

Ἐπειδὴ ὁ Ἅγιος πάντοτε ἔτσι ζοῦσε, γι’ αὐτό καί ὡς Μητροπολίτης Θεσσαλονίκης δέν ἔπαυε νά ὀδηγῇ τό ποίμνιό του πρὸς τὰ ἄνω, πρὸς τήν ἐπιπόθησι τοῦ Θεοῦ καί τῶν οὐρανίων ἀγαθῶν. Μάλιστα καί τίς συμφορές πού ἔπλητταν τόν λαό τίς ἀπέδιδε ὀρθῶς

---

7. Ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 139-140.

8. Μοναχοῦ Θεοκλήτου Διονυσιάτου, Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, ἐκδ. Σπηλιώτη, Σολωμοῦ 3, Τ.Κ. 10683, σελ. 241.

στήν απομάκρυνσί τους από τόν Θεό. Ἔλεγε: «Ἄραγε δέν εἶναι φανερό ὅτι τά δεινά ἤλθαν λόγω τῆς ἀμέλειάς μας στήν προσευχή καί τῆς ὀκνηρίας μας (γιά τά πνευματικά);»⁹.

Σέ ὁμιλία του κατά τήν ἑορτή τῆς Ἀναλήψεως ἔλεγε: «Ὅπως ντυθήκαμε τήν εἰκόνα τοῦ γήινου (τοῦ Ἀδάμ), ἄς ντυθοῦμε καί τήν εἰκόνα τοῦ ἐπουρανίου (τοῦ Χριστοῦ) καί ἔχοντας τήν καρδιά μας ὑψωμένη ψηλά πρός Αὐτόν ἄς ἀντικρύσουμε τό θαυμάσιο αὐτό θέαμα, δηλαδή τήν φύσι μας νά εἶναι αἰώνια συνδεδεμένη μέ τό αὔλο πῦρ τῆς θεότητος (ἐφ' ὅσον ὁ Υἱός καί Λόγος τοῦ Θεοῦ ἔγινε πραγματικά ἄνθρωπος καί ἀναλήφθηκε στους οὐρανοὺς φέροντας μαζί Του τήν γήινη φύσι μας). Ἀφοῦ βγάλουμε τούς δερμάτινους χιτῶνες (δηλαδή τό σαρκικό φρόνημα), πού φορέσαμε μετά τήν παράβασι τῆς θεϊκῆς ἐντολῆς, ἄς σταθοῦμε σέ γῆ ἁγία, κάνοντας ὁ καθένας μας γῆ ἁγία τήν καρδιά του μέ τήν ἀρετή καί τήν ἀκλόνητη πίστι του στόν Θεό»¹⁰.

Ἄλλοτε πάλι ἔλεγε: «Ἄς προτιμήσουμε, ἀδελφοί, τά μόνιμα καί ἀνέκφραστα καί οὐράνια ἀγαθά ἀντί αὐτῶν πού σέρονται κάτω καί φθείρονται»¹¹.

---

9. Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ ἔργα, «Ὅμιλία ΝΑ', Περὶ τῆς πρὸς Θεόν συνεχοῦς ἐντεύξεως», ΕΠΕ, τόμ. 11, §15, σελ. 232.

10. Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ ἔργα, «Ὅμιλία ΚΑ', Εἰς τήν Ἀνάληψιν τοῦ Κυρίου», ΕΠΕ, τόμ. 10, §16-17, σελ. 40-42.

11. Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ ἔργα, «Ὅμιλία Μ', Εἰς τόν Πρόδρομον καί Βαπτιστὴν Ἰωάννην», ΕΠΕ, τόμ. 10, §20, σελ. 538.

Ὁ ἅγιος Γρηγόριος, ἂν καί ἀπευθύνεται στούς ἀπλοῦς ἀνθρώπους τῆς ἐποχῆς του, δέν διστάζει νά τούς ὀμιλῇ μέ ὑψηλή θεολογική γλῶσσα καί νά τούς μυῆ στά ὑπέρ φύσιν μυστήρια τῆς ἀγίας πίστεώς μας. Εἶναι ἀξιοπρόσεκτο αὐτό, ἂν σκεφθοῦμε ὅτι σήμερα ἡ θεολογία θεωρεῖται προσόν μόνον κάποιων εἰδικῶν καί ὅτι πολλές φορές ἡ ἠθική πρακτική προσεγγίζεται ἠθικιστικά, δηλαδή ἀνθρωποκεντρικά χωρίς θεολογική, δηλ. Χριστοκεντρική, θεμελίωσι.

Ὁ ἅγιος Γρηγόριος εὐρισκόμενος πάντοτε νοερῶς στά «ἐπουράνια», ἦταν, κατά τόν βιογράφο του, ὑπερβολικά «πρᾶος καί ταπεινός κατά τήν ψυχή» καί «ἀνώτερος ἀπό κάθε ὀργή καί ἔχθρα». Ὑπέμενε μέ μακροθυμία «ἐκείνους πού θύμωναν ἐναντίον του καί τόν πίκραιναν». Δέν δεχόταν μέ εὐκολία τά λόγια ὄσων κρίνουν τούς ἄλλους. Πρός τούς ἄρχοντες εἶχε τό φρόνημα τῆς ψυχῆς του ἐλεύθερο καί ἀνώτερο ἀπό κάθε δουλοπρεπή κολακεία. «Πρός τούς ταπεινοῦς ἦταν ταπεινός, προνοητικός καί ὑπερβολικά ἡμερος καί φιλόανθρωπος». «Στούς πειρασμούς ἦταν καρτερικός καί ἀνίκητος». Στίς ἀνθρώπινες ἡδονές, τόσο τίς ψυχικές ὅσο καί τίς σωματικές, ἦταν «ἀνένδοτος καί ἀδούλωτος». Καί εἶχε πάντοτε τήν μακαρία εἰρήνη στήν ψυχή του, ἡ ὁποία «ἀνέβλυζε πρὸς τά ἔξω καί ἔδειχνε καί στούς ἔξω θαυμάσια πάντοτε τόν θησαυρό τῆς ἀνεκλάλητης χαρᾶς, πού ἦταν κρυμμένος μέσα στό ταμεῖο τῆς ψυχῆς του». «Πάν-

τοτε ἔδειχνε ἑνωμένα τό χαρωπό ἦθος μέ τήν κατά-
νυξι καί τήν νῆψι». Γι' αὐτό καί «ποτέ δέν ἔλειπε
ἀπό τούς ὀφθαλμούς του καί τό παράδοξο ἐκεῖνο
καί ὑπερφυσικό ρεῦμα τῶν δακρῶν»¹².

Τήν ὥρα πού ἦταν νά φύγη ἀπό τόν κόσμο αὐ-
τό, τοῦ τήν γνωστοποίησε ὁ «ὁμότροπός» του ἅγιος
Ἰωάννης ὁ Χρυσόστομος. Εὐρισκόμενος στήν ἐπιθα-
νάτια κλίνη ἔλεγε· «τά ἐπουράνια εἰς τά ἐπουρά-
νια»¹³, δηλώνοντας ἔτσι ὅτι ἔφθασε ἡ στιγμή πού
θά χωριζόταν ἡ οὐράνια ψυχή του ἀπό τό σύζυγό
της σῶμα, γιά νά μεταβῆ στόν οὐράνιο κόσμο, στήν
«ποθεινή πατρίδα», ἀπό τήν ὁποία μετά τήν παρα-
κοή τοῦ προπάτορός μας Ἀδάμ ἐξορισθήκαμε ὅλοι.

«Ἀφοῦ δέ ἐξῆλθεν ἡ μακαρία του ψυχή», κατά
τόν βιογράφο του, «ἡ πανουργός τοῦ Πνεύματος
χάρις ἐφανέρωσεν ἐξαισιῶς, καί εἰς τούς ἔξω, τήν
ἔνδον τῆς ψυχῆς λαμπρότητα· ἐπειδή φῶς πολύ καί
παράδοξον ἐγέμισε τόν οἰκίσκον ἐκεῖνον εἰς τόν ὁ-
ποῖον μέσα ὁ ἱερός ἐκείνου νεκρός ἐκείτετο· καί ἐν
ταύτῳ ἔλαμψε καί τό πρόσωπόν του...»¹⁴.

---

12. Ἀγίου Φιλοθέου Κοκκίνου, *Βίος καί πολιτεία...*, Ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 182-183.

13. Ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 188.

14. Ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 189.

Πῶς ὅμως καί ἐμεῖς οἱ εὐτελεῖς θά μπορούμε
νά ἔχουμε τόν νοῦ μας στά οὐράνια,
ὅπως ὁ θεῖος Γρηγόριος;

α. Μέ τήν ὀρθή πίστι

Ἡ δυσσεβής πίστις ὀδηγεῖ στόν ἐμπαθῆ βίο καί
στήν τελεία ἀπομάκρυνσι ἀπό τόν Θεό. Κατά τόν ἅγιο
Παλαμᾶ: «διά τῆς δυσσεβείας ὁ πολυπληθής ἐσμός
τῆς ἁμαρτίας λαμβάνει χώραν»¹⁵, δηλαδή «ἀπό τήν
μή ὀρθή πίστι εἰσέρχεται μέσα μας ὅλο τό πλῆθος
τῶν ἁμαρτιῶν». Καί «ἀπό ποῦ ἀποδεικνύεται ὅτι
πιστεύουμε ὀρθῶς στόν Θεό, δηλαδή καλῶς καί ἀ-
σφαλῶς καί εὐσεβῶς;». «Ἀπό τήν συμφωνία μας μέ
τούς ἁγίους Πατέρες»¹⁶.

Εἶναι πάρα πολύ σημαντικό νά ἀκολουθοῦμε τήν
πίστι τῶν Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας. Αὐτό ὁ ἅγιος
Γρηγόριος τό τονίζει ιδιαίτερα λέγοντας: «Ἄς ἀπο-
φύγουμε λοιπόν αὐτούς πού δέν παραδέχονται τίς
πατερικές ἐξηγήσεις, ἀλλά προσπαθοῦν νά εἰσαγά-
γουν ἀντίθετες ἐξηγήσεις πού βασιζονται στόν ἑαυτό
τους. Καί ὑποκρίνονται μέν ὅτι κρατοῦν τίς λέξεις
ἀπό τούς λόγους τῶν Πατέρων, ἀπορρίπτουν ὅμως τό
εὐσεβές νόημά τους. Αὐτούς ἄς τούς ἀποφεύγουμε,

---

15. Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ ἔργα, «Ὁμιλία Η', Περί πίστεως», ΕΠΕ,
τόμ. 9, §11, σελ. 224.

16. Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ ἔργα, «Ὁμιλία Η', Περί πίστεως», ΕΠΕ,
τόμ. 9, §5, σελ. 216.

περισσότερο από όσο απομακρύνεται κανείς από ένα φίδι»¹⁷.

Ἡ ἀθεΐα πού βασιλεύει στόν κόσμο μας ὀφείλεται ἐν πολλοῖς στήν διάδοσι τέτοιων “θεολογιῶν”, ὅπως τοῦ Βαρλαάμ. Αὐτές οἱ “θεολογίες” δέν βασιζονται στίς ἐμπειρίες τῶν θεοπτῶν Προφητῶν, Ἀποστόλων καί Πατέρων τῆς Ἐκκλησίας, ἀλλά σέ φιλοσοφικούς στοχασμούς περί τοῦ Θεοῦ.

Ἄν ἐπικρατοῦσαν οἱ ἀλλότριες τῶν Θεοπτῶν “θεολογίες” τοῦ Βαρλαάμ καί τῶν διαδόχων του, Ἀκινδύνου καί Γρηγοῦ καί τῶν λοιπῶν, θά ἦταν ἀδύνατη ἡ ἐνώσις μας μέ τόν Θεό. Θά ματαιωνόταν τό σωτηριῶδες ἔργο τοῦ Θεανθρώπου Χριστοῦ, ὁ ὁποῖος, κατά τόν Μ. Ἀθανάσιο, «ἐνηθρώπησεν, ἵνα ἡμεῖς θεοποιηθῶμεν»¹⁸. Δυστυχῶς μέχρι σήμερα στήν Δύσι, ἡ ὁποία δέν ἔχει τήν Ὁρθόδοξη θεολογία περί τῆς θεοπρεποῦς διακρίσεως οὐσίας καί ἐνεργείας στόν Θεό, οἱ ἄνθρωποι μένουν ἐκτός τῆς κοινωνίας καί ἐνώσεως μέ τόν Θεό, «ἀνέραστοι πρός τόν αὐτοπτικόν καί αὐτονόητον ἐκεῖνον ἔρωτα»¹⁹ τοῦ θείου Φωτός, πού ἀποτελεῖ καί τήν ἀνωτέρα ἐμπειρία θέας τοῦ Θεοῦ καί ἐνώσεως μέ Αὐτόν.

---

17. Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ ἔργα, «Ὁμιλία ΛΕ΄, Εἰς τήν Μεταμόρφωσιν τοῦ Κυρίου», ΕΠΕ, τόμ. 10, §2, σελ. 356.

18. Μ. Ἀθανασίου ἔργα, «Περί Ἐνανθρωπήσεως τοῦ Λόγου», ΕΠΕ, Θεσ/νίκη 1973, τόμ. 1, § 54, σελ. 366.

19. Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ ἔργα, «Ὑπέρ τῶν ἱερῶς ἡσυχάζόντων, Λόγος 1, 3», ΕΠΕ, τόμ. 2, σελ. 170, 21.

β. Μέ τήν ἐκκλησιαστική ζωή

Δέν εἶναι δυνατόν νά ἀπολαύσουμε τόν Θεό καί τά θεῖα πράγματα, ὅταν βρισκόμαστε ἐκτός τῆς σωστικῆς κιβωτοῦ τῆς ἀγίας Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας μας, μακριά ἀπό τίς ἱερές ἀκολουθίες της καί τά ἄγια μυστήριά της. Οἱ ἐκτός Ἐκκλησίας ἐμπειρίες τοῦ Θεοῦ εἶναι νόθες καί δαιμονικές. Ἦλεγε ὁ Κύριός μας: «Καθώς τό κλῆμα οὐ δύναται καρπὸν φέρειν ἄφ' ἑαυτοῦ, ἐάν μὴ μείνη ἐν τῇ ἀμπέλῳ, οὕτως οὐδέ ὑμεῖς, ἐάν μὴ ἐν ἐμοί μείνητε. Ἐγὼ εἶμι ἡ ἄμπελος, ὑμεῖς τά κλήματα. Ὁ μένων ἐν ἐμοί καὶ ἐγὼ ἐν αὐτῷ, οὗτος φέρει καρπὸν πολύν, ὅτι χωρὶς ἐμοῦ οὐ δύνασθε ποιεῖν οὐδέν»²⁰. Ἡ ἄμπελος εἶναι ἡ Ἐκκλησία, τό σῶμα τοῦ Χριστοῦ μας. Ἡ ἄμπελος εἶναι ὁ Χριστός καί τά κλήματα εἶμαστε ἐμεῖς οἱ Χριστιανοί. Κάθε κλῆμα πού εἶναι ἀποκομμένο ἀπό τό σῶμα τῆς ἀμπέλου εἶναι νεκρό καί δέν μπορεῖ νά καρποφορήσῃ. Ὁ ἀληθής Χριστός βρίσκεται μόνο στήν Ἐκκλησία Του, τήν «μία, ἀγία, καθολική καί ἀποστολική», τήν Ὁρθόδοξη Ἐκκλησία. Καί ἐμεῖς, μόνον ὅταν ζοῦμε συνειδητά μέσα σ' αὐτήν, ἔχουμε κοινωνία μαζί Του.

Λέγει ὁ θεόπτης ἅγιος Γρηγόριος: «Δέν εἶναι δυνατόν αὐτός πού στέκεται στήν ἱερά Ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ μέ τόν νοῦ συγκεντρωμένο καί ἀνυψωμένο

---

20. Ἰωάν. ιε' 4-5.

πρός τόν Θεό, πού μελετᾶ μέ τήν διάνοιά του τά ἱερά ἄσματα καί ἀφιερώνεται σ' αὐτά ἀπό τήν ἀρχή ὡς τό τέλος, νά μή ὑποστῇ τήν θεία ἀλλοίωσι, καί μάλιστα ἀνάλογα μέ τό πῶς μελετᾶ τόν Θεό καί τά θεία λόγια»²¹. Σέ ἄλλο σημείο λέγει: «Αὐτός πού μέ πίστι βλέπει τήν ἁγία Τράπεζα καί τόν Ἄρτο τῆς Ζωῆς πού βρίσκεται πάνω σ' αὐτήν, βλέπει τόν ἴδιο τόν ἐνυπόστατο Λόγο τοῦ Θεοῦ, πού γιά μᾶς ἔγινε ἄνθρωπος καί κατασκήνωσε ἀνάμεσά μας. Καί ἄν εἶναι ἄξιος νά τόν ὑποδεχθῇ μέσα του, δέν τόν βλέπει μόνον, ἀλλά καί μετέχει σ' Αὐτόν καί τόν κάνει ἐνοικό του καί γεμίζει ἀπό τήν θεία Χάρι πού πηγάζει ἀπό Αὐτόν»²². Γι' αὐτό: «Κανείς ἄς μή ἀπουσιάζη ἀπό τίς Κυριακάτικες ἱερές καί θεοπαράδοτες αὐτές συνάξεις ἀπό ραθυμία ἢ λόγῳ τῆς ἀδιάκοπης ἐνασχολήσεώς του μέ τά γήινα, γιά νά μή ἐγκαταλειφθῇ δίκαια ἀπό τόν Θεό»²³.

Εἶναι ἀδύνατον λοιπόν χωρίς τόν ἐκκλησιασμό καί χωρίς τήν ἀξία συμμετοχή μας στά ἅγια Μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας νά ἔχουμε ἀληθῆ κοινωνία μέ τόν Χριστό.

---

21. Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ ἔργα, «Ὁμιλία Κ', Εἰς τό Η' Ἑωθινόν Εὐαγγέλιον», ΕΠΕ, τόμ. 9, §15, σελ. 592-594.

22. Ἐνθ' ἄνωτ., §13, σελ. 590-592.

23. Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ ἔργα, «Ὁμιλία ΙΖ', Δεικνύσα τό τοῦ Σαββάτου καί Κυριακῆς Μυστήριον», ΕΠΕ, τόμ. 9, §17, σελ. 506.

γ. Μέ τήν μετάνοια

Λέγει ὁ Προφητάναξ Δαυΐδ: «Ἐκκλινον ἀπό κακοῦ καί ποιήσον ἀγαθόν»²⁴, ἐκφράζοντας ἔτσι τόν ἀγώνα τῆς μετάνοίας πού ὀφείλουν νά κάνουν ὅσοι θέλουν νά ἐνωθοῦν μέ τόν Θεό. Καί αὐτός ὁ ἀγώνας ἔχει δύο σκέλη, τήν ἀπομάκρυνσι ἀπό τά ψυχοφθόρα πάθη καί τήν προσπάθεια γιά τήν ἀπόκτησι τῶν θεοποιῶν ἀρετῶν.

Καί ὁ ἅγιος Παλαμᾶς ἐξηγεῖ: «Μόνο ἓνα πράγμα εἶναι ἀδύνατο στόν Θεό· τό νά ἐνωθῆ μέ ἀκάθαρτο, πρίν αὐτό καθαρισθῆ»²⁵. Πράγματι, πῶς εἶναι δυνατόν νά ἀνυψωθοῦμε στόν Θεό καί νά ἐνωθοῦμε μαζί Του, ὅταν τά πάθη μας μᾶς καθηλώνουν στήν γῆ; «Ἀπό ποῦ ἄραγε ἔγινε ὀδυνηρή καί γεμάτη ἀπό στεναγμούς καί συμφορές ἡ ζωή μας, καί γίναμε πολεμοχαρεῖς;», ἐρωτᾷ ὁ Ἅγιος. Καί ἀπαντᾷ: «Δέν ἔγινε αὐτό, γιατί μέ τήν παράβασι τῆς ἐντολῆς τοῦ Θεοῦ ἀφήσαμε τόν ἑαυτό μας νά γευθῆ τόν ἀπαγορευμένο πειρασμό, δηλαδή τήν ἁμαρτία;»²⁶. Μέ ἀφορμή μία θανατηφόρο νόσο ἔλεγε: «Ἄς καταλάβουμε λοιπόν, ἀδελφοί, καί ἀπό αὐτό (τό θανατικό) τό πλῆθος καί τό μέγεθος τῶν ἁμαρτημάτων μας καί ἄς ἐπιστρέψῃ

24. Ψαλμ. λγ' 15.

25. Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ ἔργα, «Ὁμιλία ΝΒ', Κατά τήν εἰς τά ἅγια τῶν ἁγίων εἴσοδον τῆς Θεοτόκου», ΕΠΕ, τόμ. 11, §6, σελ. 244-246.

26. Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ ἔργα, «Ὁμιλία ΛΒ', Εἰς τό Εὐαγγέλιον τῆς Θ' Κυριακῆς τοῦ Ματθαίου», ΕΠΕ, τόμ. 10, §15, σελ. 326.

ὁ καθέννας μας στὸν Θεὸ ἀφήνοντας τὰ σαρκικά του φρονήματα. Ἦς μετανοήσουμε μέ ὅλη τὴν ψυχὴ μας καὶ ἅς ἀπομακρύνουμε τὸν ἑαυτὸ μας ἀπὸ τὴν πονηρὴ συνήθεια καὶ τὴν ἐνσυνείδητη φιλία μας πρὸς τὴν ἁμαρτία, γιὰ νὰ σταματήσουμε τὴν θεία ὀργὴ καὶ νὰ τὴν μεταβάλουμε σέ εὐσπλαγχνία»²⁷.

Ἄλλοτε πάλι ἔλεγε: «Χρειαζόμαστε ὅλοι, ἔνδοξοι καὶ ἄδοξοι, ἄρχοντες καὶ ἀρχόμενοι, πλούσιοι καὶ πτωχοί, προσπάθεια καὶ προσοχή, ὥστε νὰ διώξουμε ἀπὸ τὴν ψυχὴ μας τὰ πονηρὰ πάθη καὶ νὰ εἰσαγάγουμε σ' αὐτὴν ἀντὶ γι' αὐτὰ ὅλες τίς ἀρετές»²⁸. Διότι «πῶς θὰ κερδίση τὴν οὐράνια βασιλεία αὐτὸς πού δέν φρονεῖ καὶ λέγει καὶ κάνει τό θέλημα τοῦ ἀγαθοῦ δεσπότη ἀλλὰ τοῦ πονηροῦ ἀποστάτου (τοῦ διαβόλου);»²⁹.

Συνεχῶς συμβούλευε τοὺς Χριστιανούς νὰ ἀγωνίζονται κατὰ τῆς ὑπερηφανείας³⁰, τῆς ἡδυπαθείας³¹,

---

27. Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ ἔργα, «Ὁμιλία ΛΘ', Εἰς τὴν λιτανείαν διὰ τὴν ἀσυνήθη πληγὴν», ΕΠΕ, τόμ. 10, §10, σελ. 504.

28. Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ ἔργα, «Ὁμιλία ΙΕ', Τῇ Κυριακῇ τῶν Βαΐων», ΕΠΕ, τόμ. 9, §3, σελ. 402.

29. Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ ἔργα, «Ὁμιλία ΝΔ', Τῇ Γ' Κυριακῇ τοῦ Λουκᾶ, Πρὸ τῆς τῶν Προπατόρων», ΕΠΕ, τόμ. 11, §7, σελ. 358.

30. Ἁγ. Γρηγορίου Παλαμᾶ, Ὁμιλία ΙΣΤ' §18, Ὁμιλία ΛΑ' §9, Ὁμιλία ΜΓ' §13, Ὁμιλία ΝΗ' §5, Ὁμιλία ΞΑ' §12.

31. Ἁγ. Γρηγορίου Παλαμᾶ, Ὁμιλία Μ' §16, Ὁμιλία ΜΓ' §9, Ὁμιλία Ν' §10.

τῆς φιλοδοξίας³², τῆς γαστριμαργίας³³, τῆς μέθης³⁴, τῶν ἐμπαθῶν θεαμάτων³⁵, τῆς πορνείας³⁶ καί τῆς μοιχείας³⁷, τοῦ φθόνου³⁸ καί τοῦ θυμοῦ³⁹, τῆς κλοπῆς⁴⁰, τῆς πλεονεξίας⁴¹ καί τῆς φιλαργυρίας⁴², τῆς ἀδικίας⁴³, τοῦ γογγυσμοῦ⁴⁴, τῆς ἀργολογίας⁴⁵, τοῦ ψεύδους⁴⁶, τῆς ἐπιπορείας⁴⁷ καί γενικά ἐναντίον ὄλων τῶν ψυχοφθόρων παθῶν.

Ἀληθῆς μετάνοια ὑπάρχει, ὅταν τηροῦμε τίς θεῖες ἐντολές. «Ὁ ἴδιος (ὁ Κύριος) λέγει: “αὐτός πού θά ἐκτελέσῃ τό θέλημα τοῦ Πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς, αὐτός εἶναι καί ἀδελφός μου καί ἀδελφή μου

---

32. Ἁγ. Γρηγορίου Παλαμᾶ, Ὁμιλία ΙΕ' §3, Ὁμιλία Μ' §15.

33. Ἁγ. Γρηγορίου Παλαμᾶ, Ὁμιλία ΜΖ' §16.

34. Ἁγ. Γρηγορίου Παλαμᾶ, Ὁμιλία ΛΘ' §2, Ὁμιλία ΜΖ' §16.

35. Ἁγ. Γρηγορίου Παλαμᾶ, Ὁμιλία ΜΕ' §3, Ὁμιλία ΞΒ' §8.

36. Ἁγ. Γρηγορίου Παλαμᾶ, Ὁμιλία Ε' §14, Ὁμιλία ΚΔ' §16, Ὁμιλία ΛΘ' §3, §6, Ὁμιλία ΜΖ' §16, Ὁμιλία ΞΑ' §1, Ὁμιλία ΞΒ' §6, §8.

37. Ἁγ. Γρηγορίου Παλαμᾶ, Ὁμιλία ΚΔ' §16, Ὁμιλία ΛΘ' §4, Ὁμιλία Μ' §10, Ὁμιλία ΜΕ' §3, Ὁμιλία ΞΒ' §9.

38. Ἁγ. Γρηγορίου Παλαμᾶ, Ὁμιλία ΛΘ' §4.

39. Ἁγ. Γρηγορίου Παλαμᾶ, Ὁμιλία ΜΓ' §9, Ὁμιλία ΜΕ' §3, Ὁμιλία ΝΔ' §13, §14, Ὁμιλία ΞΒ' §8.

40. Ἁγ. Γρηγορίου Παλαμᾶ, Ὁμιλία ΚΔ' §16, Ὁμιλία ΛΘ' §4.

41. Ἁγ. Γρηγορίου Παλαμᾶ, Ὁμιλία ΙΕ' §3, Ὁμιλία ΚΔ' §16, Ὁμιλία ΛΘ' §6, §7, Ὁμιλία Μ' §26, Ὁμιλία ΜΖ' §16, Ὁμιλία ΜΗ' §6.

42. Ἁγ. Γρηγορίου Παλαμᾶ, Ὁμιλία ΜΓ' §9.

43. Ἁγ. Γρηγορίου Παλαμᾶ, Ὁμιλία ΜΕ' §3.

44. Ἁγ. Γρηγορίου Παλαμᾶ, Ὁμιλία ΝΕ' §10.

45. Ἁγ. Γρηγορίου Παλαμᾶ, Ὁμιλία ΜΖ' §14.

46. Ἁγ. Γρηγορίου Παλαμᾶ, Ὁμιλία ΛΘ' §6, Ὁμιλία ΜΕ' §3, Ὁμιλία ΝΔ' §12.

47. Ἁγ. Γρηγορίου Παλαμᾶ, Ὁμιλία ΜΕ' §3.

καί μητέρα μου»». Ἐρωτᾷ ὁ θεῖος Γρηγόριος: «Βλέπετε ποιό εἶναι ἐκεῖνο πού μᾶς προξενεῖ τήν συγγένεια μέ τόν Θεό;». Καί ἀπαντᾷ: «Ὁ θεοφιλῆς βίος, ἡ ἐνάρετη ζωή καί τό νά ζοῦμε σύμφωνα μέ τίς θεῖες ἐντολές»⁴⁸.

Οἱ πολλοί πρόθυμα ἀκοῦμε τά λόγια τοῦ Θεοῦ, δύσκολα ὅμως τά ἐφαρμόζουμε. Γι' αὐτό ὁ Ἅγιος ἐρωτᾷ: «Πές μου, ποῦ θά κατατάξουμε αὐτούς πού ὁμολογοῦν καί συγχρόνως ἀρνοῦνται τόν Χριστό; Μέ τούς πιστούς; Ἀλλά τόν ἀρνοῦνται μέ τά ἔργα. Μέ τούς ἀπίστους; Ἀλλά τόν ὁμολογοῦν μέ τήν γλῶσσα. Διπρόσωπο καί δυσκολοπροσδιόριστο εἶναι τό τέρας αὐτό. Ὅμως πρόλαβε ὁ προφήτης Δαβίδ καί διέλυσε τήν ἀπορία λέγοντας: “θά ἀποδώσῃ ὁ Κύριος σέ καθένα κατά τά ἔργα του”»⁴⁹.

Ἡ Ἐκκλησία μᾶς βοηθεῖ στόν ἀγῶνα μας αὐτό μέ τήν εὐλογημένη ἀσκητική ζωή, μέ τίς νηστεῖες, τίς ἀγρυπνίες, τίς γονυκλισίες. Μέ τήν ἐγκράτεια μᾶς βοηθεῖ νά καθαρίσουμε τίς αἰσθήσεις μας. Μέ τήν ἀγάπη, τό παθητικό μέρος τῆς ψυχῆς (θυμοειδές καί ἐπιθυμητικό). Καί μέ τήν νῆψι καί τήν ἀδιάλειπτη προσευχή, τό λογιστικό⁵⁰.

---

48. Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ ἔργα, «Ὁμιλία ΚΖ', Περὶ τοῦ μέλλοντος λογικοῦ θέρους», ΕΠΕ, τόμ. 10, §2, σελ. 176.

49. Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ ἔργα, «Ὁμιλία Λ', Εἰς τήν ἀνάβλεψιν τῶν δύο τυφλῶν», ΕΠΕ, τόμ. 10, §12, σελ. 266.

50. Βλ. Μοναχοῦ Μοναχοῦ Θεοκλήτου Διονυσιάτου, Ὁ Ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 101-102.

δ. Μέ τήν ἀγάπη πρὸς τὸν Θεὸ καὶ τὸν πλησίον

«Ἡ ἀγάπη εἶναι ἡ κορυφή τῶν ἀρετῶν». Ὅπως, ὅταν χτίση κάποιος ἕνα σπίτι, ἂν δέν βάλῃ τήν σκεπή, κάνει ὅλη τήν οἰκοδομή ἀχρηστη, ἔτσι καὶ «ἂν κάποιος ἀποκτήσῃ ὅλες τίς ἀρετές, ἀλλά δέν ἀποκτήσῃ ἐπὶ πλεόν τήν ἀγάπη, ὅλες ἐκεῖνες εἶναι ἀχρηστες καὶ ἀνώφελες»⁵¹.

«Ἀπὸ τίς ἀρετές γεννᾶται ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν Θεό, ἀλλά καὶ ἀπὸ τήν ἀγάπη πρὸς τὸν Θεό γεννῶνται οἱ ἀρετές»⁵². Εἶναι τόση ἡ δύναμις τῆς ἀγάπης, ὥστε «ἡ ψυχὴ πού ὠθεῖται ἀπὸ τό κεντρί τῆς ἀγάπης δέν θά κουρασθῇ νά τρέχῃ πρὸς τά ποθούμενα (δηλαδή ἐν προκειμένῳ πρὸς τὸν Θεό καὶ τίς ἅγιες ἐντολές Του), ἔστω καὶ ἂν δέν ἔχῃ φτερά»⁵³. Τονίζει ὁ ἅγιος Γρηγόριος: «Ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν Θεό εἶναι ἡ ρίζα καὶ ἡ ἀρχὴ κάθε ἀρετῆς». Ἀντίθετα «ἡ ἀγάπη πρὸς τὸν κόσμος εἶναι πρόξενος κάθε κακίας»⁵⁴.

Αὐτὴ ἡ θεία ἀγάπη φλόγιζε τήν ψυχὴ τοῦ ἁγίου Γρηγορίου πάντοτε, ὅπως φαίνεται καὶ ἀπὸ τὸν τρόπο πού περιγράφει τό μαρτύριο τοῦ ἁγίου Μεγαλομάρ-

---

51. Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ ἔργα, «Ὅμιλία Δ', Εἰς τό Εὐαγγέλιον τῆς Β' τοῦ Χριστοῦ Παρουσίας», ΕΠΕ, τόμ. 9, §14, σελ. 126.

52. Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ ἔργα, «Κεφάλαια ἑκατὸν πενήκοντα», ΕΠΕ, τόμ. 8, §58, σελ. 148.

53. Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ ἔργα, «Εἰς τὸν βίον τοῦ ὁσίου Πέτρου», ΕΠΕ, τόμ. 8, §40, σελ. 330.

54. Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ ἔργα, «Ὅμιλία ΛΓ', Περί ἀρετῶν καὶ παθῶν», ΕΠΕ, τόμ. 10, §4, σελ. 336.

τυρος Δημητρίου: Λέγει: «Όταν ἦλθαν οἱ λογχοφόροι φονεῖς... (ὁ ἅγιος Δημήτριος) μέ ἀνοικτές ἀγκάλες, ὥστε νά πληγωθοῦν καίρια, δέχεται τήν τελευταία πληγή, μᾶλλον δέ τά χτυπήματα πού διατρυποῦσαν τά πάντα, σπλάγχνα, ὀστέα καί σάρκες... τόσο πολύ ἀγαπᾶ τήν σφαγή. Τόσο πολύ ἐπιθυμεῖ νά χύσῃ τό αἷμα του γιά τήν δόξα τοῦ Χριστοῦ»⁵⁵. Τό ἴδιο μαρτυρικό φρόνημα εἶχε καί ὁ ἅγιος Παλαμᾶς πάντοτε. Ἦταν πρόθυμος ἀνά πᾶσα στιγμή νά χύσῃ τό αἷμα του γιά τόν Χριστό, ὅπως μαρτυροῦν ὅλα τά θαυμαστά γεγονότα τῆς ζωῆς του.

Αναφέρουμε ἕνα ἀπό αὐτά: Ὅταν βρέθηκε αἰχμάλωτος ἀνάμεσα στούς Μωαμεθανούς Χιόνες, συνομιλοῦσε μέ παρρησία περί πίστεως μαζί τους, ἐλέγχοντας τίς πλάνες τοῦ Μωάμεθ. Τότε κινδύνευσε πολλές φορές ἡ ζωῆ του, ἀλλά ὁ Θεός τόν φύλαγε. Ὅμως αὐτός ἔγινε, κατὰ τόν βιογράφο του, «μάρτυς ἀναίμακτος τῆς ἀληθείας»⁵⁶.

Ἡ ἀγάπη πρὸς τόν Θεό συνδέεται ἄμεσα μέ τήν ἀγάπη πρὸς τοὺς ἀδελφούς: «ἀχώριστός ἐστίν ἡ πρὸς Θεόν καί πρὸς ἀλλήλους ἀγάπη»⁵⁷. Ἡ διπλή αὐτή ἀγάπη γίνεται φανερή ἀπό κάποια σημεῖα.

---

55. Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ ἔργα, «Όμιλία ΜΘ', Εἰς τόν ἐν ἀγίοις Μεγαλομάρτυρα Δημήτριον», τόμ. 11, §17, σελ. 182-184.

56. Ἀγίου Φιλοθέου Κοκκίνου, *Βίος καί πολιτεία...*, Ἔνθ' ἄνωτ., σελ. 174.

57. Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ ἔργα, «Όμιλία ΜΔ', Εἰς τόν ἅγιον Εὐαγγελιστήν Ἰωάννην τόν Θεολόγον», ΕΠΕ, τόμ. 11, §6, σελ. 52.

Ποιά είναι αυτά; Μᾶς τὰ ἀναφέρει ὁ ἅγιος Γρηγόριος: «Ὅταν, ἀνυψώνοντας τὸν νοῦ πρὸς τὸν Θεό, δέν σέ ἐλκύει τίποτε ἀπὸ τὰ κάτω, ἀλλὰ ἀβίαστα καὶ χωρὶς διαλογισμοῦς, λησμονώντας τὰ πάντα, ἀπολαμβάνεις μέ χαρὰ τὴν μνήμη τοῦ Θεοῦ καὶ τίς πρὸς Αὐτόν εὐχές, τότε γνῶριζε ὅτι πλησίασες καθαρὰ στήν πρὸς Θεόν ἀγάπη... Ὅταν δέ πάλι προσεύχεσαι στὸν Κύριο μέ κατάνυξι καὶ γλυκὸ καρδιακὸ πόνο, ὅπως γιὰ τὸν ἑαυτὸ σου ἔτσι καὶ γιὰ κάθε ἄνθρωπο, γνωστὸ ἢ ἄγνωστο, ἐχθρὸ ἢ φίλο, πού σέ λύπησε ἢ ὄχι, τότε γνῶριζε ὅτι ἔχεις ἀγαπήσει τὸν πλησίον σου μέσα ἀπὸ τὴν ψυχὴ σου»⁵⁸. Ὅμως αὐτὰ δέν ἐμφανίζονται στήν ψυχὴ μας, ἂν δέν ἔχουμε τὰ φανερά ἔργα τῆς ἀγάπης. Ἄν δέν συνηθίσουμε νὰ κόβουμε τό θέλημά μας χάριν τοῦ πλησίον, ἂν δέν ὑπομένουμε μέ μακροθυμία τίς θλίψεις πού μᾶς προκαλοῦν οἱ ἄλλοι καὶ ἂν δέν σκορπίζουμε ἐπαρκῶς τὰ ὑπάρχοντά μας γιὰ τίς ἀνάγκες τους, πῶς μπορούμε νὰ λέμε ὅτι τοὺς ἀγαπᾶμε;

Γι' αὐτὸ συμβούλευε: «Ὅποιος ἔχει μῖσος πρὸς κάποιον, ἅς συμφιλιωθῆ καὶ ἅς ἐπιστρέψῃ στήν ἀγάπη... Καὶ ἡ ἀγάπη μας πρὸς τοὺς ἄλλους νὰ εἶναι ἀγάπη ἀληθινή, ἀνυπόκριτη, νὰ ἀποδεικνύεται μέ τὰ ἔργα. Νὰ μὴ λέμε καὶ νὰ μὴ κάνουμε, ἢ μᾶλλον οὔτε νὰ ὑπομένουμε νὰ ἀκοῦμε κάτι πού προξενεῖ

---

58. Ἔνθ' ἀνωτ., §9, σελ. 58-60.

ὑβρι ἢ βλάβη στούς ἀδελφούς μας...»⁵⁹. Μάλιστα προχωροῦσε ἀκόμη περισσότερο λέγοντας: «Γιατί δέν προσφέρουμε καί τήν ζωή μας γιά τούς ἄλλους, ἄν χρειασθῆ, μιμούμενοι τόν Δεσπότη Χριστό, γιά νά λάβουμε ἀπό Αὐτόν σάν ἀντάλλαγμα τήν αἰώνια ζωή;»⁶⁰.

Εἶδαμε προηγουμένως, πῶς χάριν τῆς ἀγάπης τῶν ἀδελφῶν ὁ Ἅγιος ἔτρεξε μέ προθυμία νά συμπαρασταθῆ στούς προσβεβλημένους ἀπό τήν πανούκλα ἀσθενεῖς, ἀψηφώντας τόν ἑαυτό του.

Ἡ θέλησις νά ἀγαθοποιῶμε, λέγει ὁ ἅγιος Πατήρ, «εἶναι ἔμφυτη μέσα μας, ἐπειδή κατ' εἰκόνα τοῦ ἀγαθοῦ (Θεοῦ) πλασθήκαμε ὅλοι μας»⁶¹.

Ὁ ἐγωῖσμός μας ὅμως δέν μᾶς ἀφήνει νά δοῦμε τόν πόνο καί τήν ἀνάγκη τοῦ πλησίον μας. Γι' αὐτό καί ἔγινε ἄχαρη ἡ ζωή μας. Ὁ ἐγωῖσμός μᾶς καθηλώνει στήν γῆ, ἐνῶ τά φτερά τῆς ἀγάπης μᾶς ἀνυψώνουν στόν Θεό. Εἶναι γνωστό τό πατερικό ρητό: «Ἀνέπαυσε τόν ἀδελφό σου; Ἀνέπαυσε Κύριον τόν Θεόν σου».

---

59. Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ ἔργα, «Ὁμιλία ΚΔ', Εἰς τήν φανέρωσιν τοῦ θείου Πνεύματος», ΕΠΕ, τόμ. 10, §15, σελ. 118.

60. Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ ἔργα, «Ὁμιλία ΜΣΤ', Εἰς τήν ἀνάστασιν τοῦ υἱοῦ τῆς χήρας», ΕΠΕ, τόμ. 11, §11, σελ. 102.

61. Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ ἔργα, «Ὁμιλία ΜΕ', Εἰς τό ρητόν "καθώς θέλετε ἵνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄνθρωποι, καί ὑμεῖς ποιεῖτε αὐτοῖς"», ΕΠΕ, τόμ. 11, §5, σελ. 76.

ε. Μέ τήν ήσυχαστική ζωή

Ἡ ήσυχαστική ζωή εἶναι ἀπαραίτητη γιά ὄλους, μοναχοῦς καί ἐν τῷ κόσμῳ Χριστιανοῦς.

Μέσα στήν ήσυχία τοῦ δωματίου μας μποροῦμε νά δοῦμε τήν ἀσχημία τοῦ ἔσω ἀνθρώπου. Βλέποντάς την, πονοῦμε γι' αὐτήν. Ἔτσι γεννιέται ἡ ἐκ καρδίας κραυγή πρὸς τόν Θεό, τό «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, Ἰέ τοῦ Θεοῦ, ἐλέησόν με τόν ἀμαρτωλόν», ἡ ὁποία ὅταν χρονίζει μέσα μας –παράλληλα μέ τόν ἀγῶνα μας κατά τῶν ψυχοφθόρων παθῶν καί γιά τήν ἀπόκτησι τῶν ἀρετῶν– ὀλίγον κατ' ὀλίγον μᾶς ἀνεβάζει στόν Θεό.

Στήν σπουδαία ἐπιστολή του «Πρὸς τήν μοναχήν Εἰρήνην» ὁ ἅγιος Γρηγόριος γράφει: «Ὅταν ἀποσπασθῇ ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου καί χωρισθῇ ἀπό ὄλα τά τοῦ κόσμου τούτου αἰσθητά πράγματα... καί ἀρχίση νά βλέπη μέσα εἰς τόν ἔσω ἄνθρωπον τῆς ψυχῆς του, πρῶτον μέν βλέπει ἐκεῖ τήν ἀσχημοτάτην ὄψιν ὁπού ἀπέκτησεν ἀπό τήν κοσμικήν τούτην ματαιότητα, καί ταύτην εὐθύς ἀγωνίζεται νά τήν ἀποπλύνῃ μέ τό πένθος· ἔπειτα ἀφοῦ ἀξιωθῇ νά εὐγάλη τό ἀσχημότερον καί συγχαμένον τοῦτο πρόσωπον... εἰσέρχεται ἀτάραχα εἰς τά ἀληθινά ταμεῖα καί προσεύχεται... ἐκεῖ μέσα, εἰς τόν κρυπτόν πατέρα τόν ἐν τοῖς οὐρανοῖς· καί αὐτός τοῦ χαρίζει ἐν πρώτοις τήν εἰρήνην τῶν λογισμῶν, ὁπού εἶναι τό δῶρον ἐκεῖνο, διά τοῦ ὁποίου γίνεται χωρητικός ὁ νοῦς τῶν χαρισμάτων τοῦ

ἀγίου Πνεύματος· καί μέ τήν εἰρήνην τῶν λογισμῶν, τοῦ τελειώνει τήν ταπεινώσιν, ὁπού εἶναι γεννητική καί συστατική ὄλων τῶν ἀρετῶν»⁶². Στήν συνέχεια ὁ Ἅγιος ἀπαριθμεῖ ὄλα τά ἀγιοπνευματικά ἀγαθά πού εἰσρέουν στήν ψυχή τοῦ ἔτσι προσευχομένου ἀνθρώπου. Ἀναπτύσσει τό πῶς μέσω τῆς ἱεραῆς ἡσυχίας ὁ γήινος ἄνθρωπος γίνεται οὐράνιος.

Βλέπουμε λοιπόν ὅτι χωρίς τήν θεοποιό ἡσυχία εἶναι ἀδύνατον νά ὑψωθοῦμε πρός τόν Θεό. Θά κατατριβόμαστε συνεχῶς μέ τά γήινα, θά φθειρόμαστε ἀπό αὐτά καί θά ζοῦμε μία ἄχαρη καί ἀπαράκλητη ζωή.

Πόσο ἀναγκαῖο εἶναι αὐτό γιά ὄλους μας, καί μάλιστα γιά τούς ἐν τῷ κόσμῳ ἀδελφούς, πού ἔχουν τόσες ὑποχρεώσεις καί μέριμνες! Ἄν κάποιες στιγμές τοῦ εἰκοσιτετραώρου μέναμε μόνοι μας μέ μόνο τόν Θεό, θά ἀπολαμβάναμε τήν ἔνωσι μέ Αὐτόν καί τήν θεϊκή ἀνάπαυσι –τόσο ἀπαραίτητη γιά νά συνεχίσουμε τόν ἀγῶνα αὐτῆς τῆς ζωῆς– ἀλλά καί θά γευόμασταν τά προοίμια τῆς ἄλλης, τῆς ἀτελευτήτου αἰωνιότητος.

Γι' αὐτό καί ὁ θεῖος Γρηγόριος συμβούλευε τούς Χριστιανούς, ἰδιαίτερα τίς Κυριακές, μετά τήν ἀπόλυσι τῆς ἀκολουθίας, νά σχολάζουν, χάριν τοῦ Κυρίου, ἀπό τά γήινα ἔργα καί νά ἀναζητοῦν ἀνθρώπους

---

62. Ἅγιου Φιλοθέου Κοκκίνου, *Βίος καί πολιτεία...*, Ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 72-77.

πνευματικούς, πού «μένουν κλεισμένοι (στόν οἶκο τους) ποθώντας τόν Κύριο μέ τήν ἐν ἡσυχίᾳ προσευχή καί φαλμωδία καί τήν κατάλληλο διαγωγή». Καί ἀφοῦ τούς ἐπισκεφθοῦν, νά συνομιλοῦν μαζί τους «περί Θεοῦ καί τῶν θείων»⁶³.

Ἐκεῖ ὁμῶς πού ὁ Ἅγιος φανερώνει τόν ἔρωτά του γιά τήν θεοποιό ἱερά ἡσυχία εἶναι ὁ περιφημος δεύτερος λόγος του «εἰς τά Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου». Παρουσιάζει τήν Παναγία μας ὡς τό πρότυπο τῶν ἡσυχαστῶν: Στά ἅγια τῶν ἀγίων, ὅπου ἡ Θεοτόκος τριετής οὔσα εἰσῆλθε, «ζοῦσε μόνο γιά τόν Θεό, βλέπóταν μόνο ἀπό τόν Θεό, τρεφόταν ἀπό τόν Θεό, φυλαγόταν μόνο γιά τόν Θεό, ὁ ὁποῖος μέσω Αὐτῆς ἔμελλε νά σκηνώσῃ ἀνάμεσά μας. Ἀλλά καί Αὐτή τόν Θεό μόνον ἔβλεπε, τόν Θεό εἶχε ἀπόλαυσι της, στόν Θεό μόνον ἦταν ἀφιερωμένη»⁶⁴. Στόν ἴδιο λόγο ἐγκωμιάζει τήν ἱερά ἡσυχία λέγοντας: «Μέσω αὐτῆς (τῆς θεοποιοῦ ἡσυχίας) ἀπομακρυνόμαστε ἀπό τά κάτω καί στρεφόμαστε πρὸς τόν Θεό, καί σάν νά βρισκόμαστε σέ κάποιο ὑπερυψωμένο τόπο αὐτοῦ τοῦ βίου ψηλαφοῦμε τρόπον τινά τήν ἀψηλάφητη καί μακαρία ἐκείνη φύσι (τόν Θεό)»⁶⁵. Ἡ Παναγία μας μέσω τῆς ἱεραῆς ἡσυχίας ὄχι μόνον ἀνέβηκε πρὸς

---

63. Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ ἔργα, «Ὁμιλία ΙΖ', Εἰς τό μυστήριον τοῦ Σαββάτου καί τῆς Κυριακῆς», ΕΠΕ, τόμ. 9, §22, σελ. 512.

64. Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ ἔργα, «Ὁμιλία ΝΓ', Εἰς τά Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου», ΕΠΕ, τόμ. 11, §47, σελ. 322.

65. Ἐνθ' ἀνωτ., §52, σελ. 328.

τόν Θεό καί ἔγινε «καθ' ὁμοίωσίν» Του, ἀλλά ἀξιώθηκε μέ τήν δύναμί Του νά κάνη καί «τόν Θεόν καθ' ὁμοίωσιν τοῦ ἀνθρώπου», συνεργώντας στό μυστήριο τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας Του⁶⁶.

Παίρνοντας ἀφορμή ἀπό τήν Παναγία μας, μᾶς παρακινεῖ: «Ἄς μεταθέσουμε καί ἐμεῖς τόν ἑαυτό μας ἀπό τήν γῆ πρὸς τά ἄνω, ἅς μεταφερθοῦμε ἀπό τά σαρκικά πρὸς τά πνευματικά, ἅς μεταθέσουμε τόν πόθο μας ἀπό τά πρόσκαιρα στά μόνιμα, ἅς καταφρονήσουμε τίς σαρκικές ἡδονές, πού παρουσιάζονται σάν δόλωμα στήν ψυχή καί γρήγορα παρέρχονται, ἅς ἐπιθυμήσουμε τά πνευματικά χαρίσματα πού μένουν ἄφθαρτα, ἅς ἀποσπάσουμε τήν σχέσι μας καί τήν διάνοιά μας ἀπό τήν μέριμνα γιά τά κάτω, ἅς τήν ἀνεβάσουμε στά οὐράνια ἄδυτα, στά ἅγια τῶν ἁγίων, ἐκεῖ ὅπου τώρα ἡ Θεοτόκος κατοικεῖ»⁶⁷.

Ὁ αἰρετικός Βαρλαάμ ἔλεγε ὅτι εἶναι κακό νά μαζεύη κάποιος τόν νοῦ του μέσα του, ἀλλά μᾶλλον μέ κάθε τρόπο πρέπει νά τόν ἐξωθῆ ἐκτός τοῦ σώματος⁶⁸. Ἡ θεοκίνητη ὁμως γλῶσσα τοῦ ἁγίου Γρηγορίου

---

66. Ἁγ. Γρηγορίου Παλαμᾶ. «Ὁμιλία εἰς τά Εἰσόδια», Μετάφρασις ἁγ. Νικοδήμου Ἁγιορείτου, ἐν *Περιοδ. Ἁγίου Νεκτάριου*, Θεσ/νίκη 1981, σελ. 170-172.

67. *Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ ἔργα*, «Ὁμιλία NB', Εἰς τά Εἰσόδια τῆς Θεοτόκου», ΕΠΕ, τόμ. 11, §15, σελ. 256.

68. Μοναχοῦ Θεοκλήτου Διονυσιάτου, Ὁ Ἁγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, ἐνθ' ἄνωτ., σελ. 100.

ου τόν ἀποστόμωσε λέγοντας, ὅτι εἶναι ἀναγκαῖο νά ἐπαναφέρῃ καί νά ἐμπερικλείῃ στό σῶμα τόν νοῦ του ἐκείνος πού ἐπιθυμεῖ νά προσέχῃ στόν ἑαυτό του ἐν ἡσυχίᾳ, «μάλιστα δέ εἰς τό ἐνδότερον τοῦ σώματος σῶμα, τό ὁποῖο ὀνομάζομεν καρδίαν... Ἐάν κατά τόν λόγον τοῦ Κυρίου “ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν ἐντός ἡμῶν ἐστὶ”, πῶς δέν ἐξέρχεται ἀπό τήν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἐκείνος πού προσπαθεῖ νά ἐξαγάγῃ ἔξω τόν ὄντα ἐντός του νοῦν;»⁶⁹.

Πολύ ὁμορφα ἔλεγε ὁ ἅγιος Ἰσαάκ ὁ Σύρος: «Βίασε τόν ἑαυτό σου νά μπῆ στό ταμιεῖο πού εἶναι μέσα σου καί θά δῆς τό οὐράνιο ταμιεῖο. Διότι ἕνα εἶναι καί τά δύο. Καί μέ μία εἴσοδο βλέπεις καί τά δύο. Ἡ σκάλα τῆς Βασιλείας τῶν Οὐρανῶν εἶναι κρυμμένη μέσα στήν ψυχή σου»⁷⁰.

Πόσο σημαντικά εἶναι τά λόγια αὐτά γιά τόν σύγχρονο ἄνθρωπο, πού καλεῖται ἀπό «τούς κοσμοκράτορας τοῦ σκότους τοῦ αἰῶνος τούτου»⁷¹ νά βρισκεται σέ μία συνεχῆ ἐξωστρέφεια καί ἕνα πολυμέριμνο τρόπο ζωῆς, μέ τό διαδίκτυο, τήν τηλεόρασι, τόν ἀδυσώπητο κατακλυσμό τῆς πληροφόρησης, τίς μάταιες συζητήσεις, τίς ψυχοφθόρες διασκεδάσεις καί γενικά μέ ὅσα χαρακτηρίζουν τόν σύγχρονο πολιτισμό!

---

69. Ἐνθ' ἀνωτ., σελ. 104.

70. Ἁγ. Ἰσαάκ Σύρου, Ἀσκητικά, ἔκδ. Β. Ρηγοπούλου, Θεσ/νίκη 1997, Λόγος Α', σελ. 127.

71. Ἐφεσ. στ' 12.

Στό σημείο αυτό καλό είναι νά τονίσουμε τήν ἀβυσσαλέα διαφορά πού ὑπάρχει ἀνάμεσα στήν ἐν Χριστῷ ἡσυχαστική προσευχή καί στίς πολυδιαφημιζόμενες στίς μέρες μας αὐτοσυγκεντρώσεις ἀνατολικοῦ τύπου, ὅπως εἶναι ἡ τεχνική γιόγκα. Σ' αὐτές ἔχουμε μία προσπάθεια αὐτοθεώσεως, μία ἐπανάληψη τῆς ἀμαρτίας τῶν Πρωτοπλάστων πού θέλησαν νά γίνουν θεοί μόνοι τους χωρίς τόν Θεό. Στόν διαλογισμό καί τόν ἐσωτερισμό τῶν ἀνατολικῶν θρησκευτῶν ἀπουσιάζει ὁ μόνος Κύριος καί Θεός, ὁ Ἰησοῦς Χριστός, καί δεσπόζει ὁ ἐγωϊσμός τοῦ ἀνθρώπου, ὅπου δροῦν τά ὑπερήφανα ἀκάθαρτα πνεύματα.

Ἀντίθετα ἡ ἡσυχαστική προσευχή εἶναι Χριστοκεντρική καί Ἁγιοπνευματική. Κατά τόν μακαριστό Γέροντά μας Ἀρχιμ. Γεώργιο: «Μέ τήν εὐχή “Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ, Υἱέ τοῦ Θεοῦ, ἐλέησόν με τόν ἀμαρτωλόν”, ὁ νοῦς ἐργάζεται τό ἅγιο ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ καί βοηθεῖται ἔτσι νά μή περιεργάζεται ὅ,τι δέν εἶναι ὁ Θεός. Τό ὄνομα τοῦ Ἰησοῦ γίνεται τροφή τοῦ νοῦς»⁷². Στήν ἐν μετανοίᾳ ἡσυχαστική ἐν Χριστῷ προσευχή ἐνεργεῖ ὁ Χριστός, πού εἶναι ἡ ὁδός πρὸς τόν Πατέρα⁷³, καί τό Πανάγιο Πνεῦμα, χωρίς τό ὁποῖο «οὐδεὶς δύναται εἰπεῖν Κύριον Ἰησοῦν»⁷⁴. Ἐμεῖς

---

72. Ἀρχιμ. Γεωργίου, Καθηγουμένου Ἱ. Μονῆς Ὁσ. Γρηγορίου, Ὁ ἅγιος Γρηγόριος ὁ Παλαμᾶς, Διδάσκαλος τῆς θεώσεως, ἔκδ. Ἱ. Μονῆς Ὁσ. Γρηγορίου, Ἁγ. Ὅρος 2006, σελ. 25-26.

73. Βλ. Ἰωάν. ιδ' 6.

74. Α' Κορ. ιβ' 3.

συνεργαζόμαστε και έτσι ενωνόμαστε με τον Πανάγιο Τριαδικό Θεό όχι μόνοι μας αλλά με την Χάρι και βοήθειά Του, διότι ο ζών και ενεργών στην Ιστορία Θεός με τό μυστήριο της θείας Οικονομίας Του σώζει τό πλάσμα Του.

Ακόμη, ή εύλογημένη «εύχή του Ίησού» μᾶς ὀδηγεῖ στην μετάνοια και την ταπείνωσι, πού ἀνοίγουν Χάριτι Θεοῦ τίς οὐράνιες πύλες. Εἶναι αὐτονόητο ὅτι αὐτά ἀπουσιάζουν ἀπό τούς ἀνατολικούς μυστικισμούς τύπου Γιόγκα.

* * *

Ὁ Ἅγιος ἔζησε σέ πολύ δύσκολα χρόνια, ἴσως και δυσκολώτερα ἀπό τά δικά μας. Ὑπέμεινε ἐπιδρομές βαρβαρικές –μέ ἀποτέλεσμα συχνά νά ἀλλάζῃ τόπο διαμονῆς– τά δεινά τοῦ μακροχρονίου ἐμφυλίου πολέμου πού ἔπληξε τήν Αὐτοκρατορία, συκοφαντίες, τετραετῆ ἐγκλεισμό στην φυλακή, αἰχμαλωσία ἀπό ἀλλοπίστους, βαρειές ἀρρώστιες. Πάνω ἀπό ὅλα ὁμως ὑπέμεινε τούς κόπους και τίς ὑπερβολικές θυσίες και κακουχίες κατά τούς ἐπί εἰκοσαετία σχεδόν ἀγῶνες πού κατέβαλε για νά ὑπερασπισθῇ τήν εὐσεβῆ πίστι και τήν δυνατότητα της θεώσεως τοῦ ἀνθρώπου.

Ὅμως σέ ὅλα αὐτά δέν ἔχανε τήν κοινωνία και ἔνωσί του με τον Κύριό μας. Σέ ὅλες τίς φάσεις της ζωῆς του ἦταν ἡσυχαστής. Δέν ταρασσόταν ἀπό τά φαινόμενα δεινά τοῦ βίου, ἀλλά εἶχε τήν ἀπόλυτη

βεβαιότητα ότι κύριος τῆς ἱστορίας καὶ τῆς ζωῆς τῶν ἀνθρώπων εἶναι ὁ Κύριος τοῦ παντός καὶ ὅτι ὅποιος ἀπευθύνεται σὲ Αὐτόν δέν φεύγει ποτέ ἀπὸ κοντὰ του κατησχυμένος. Ἡ ψυχὴ του ἐτρέφετο πάντοτε ἀπὸ τὸ ἄκτιστο Φῶς, τὸ ὁποῖο ἔβλεπε μέ τούς μεταμορφωμένους ἀπὸ τὴν Χάρι τοῦ Θεοῦ ὀφθαλμούς του, ἀλλὰ καὶ ἐβλέπετο μέσα σ' αὐτό.

Ἐμεῖς ὅμως οἱ νεοέλληνες τί κάνουμε σήμερα; Ἀφήσαμε τὰ «ἐπουράνια» καὶ ἀσχολούμαστε μόνο μέ τὰ γῆινα. Συγκεντρωμένοι μέ ἀγωνία γύρω ἀπὸ τὴν τηλεόρασι ἢ τὸ διαδίκτυο περιμένουμε νά μάθουμε τὸ “τί τέξεται ἢ ἐπιούσα”, δυστυχῶς χωρὶς ἐλπίδα καὶ πίστι στὸν Θεό. Περισσότερο ἐλπίζουμε στοὺς ἄρχοντες τοῦ κόσμου τούτου, παρά στὸν Χριστό μας. Ἀφήσαμε τὸν Χριστό καὶ τίς ἐντολές του καὶ προσπαθοῦμε νά σώσουμε τὴν κατάστασι μέ τίς φτωχές μας δυνάμεις. Ἐγκαταλείψαμε τὴν Ἐκκλησία καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴ ζωὴ. Ἐγκληματοῦμε καθημερινά, ἔχοντας τὸ προβάδισμα στὴν Εὐρώπη καὶ τὴν τρίτη θέσι στὸν κόσμον στή θεομίσητη πρᾶξι τῆς ἐκτρώσεως, μέ τὴν ὁποία στέλνουμε κάθε χρόνο 350.000 Ἑλληνόπουλα στὰ σκουπίδια⁷⁵. Δέν κάνουμε ὑπομονή στίς ἀδυναμίες τῶν δικῶν μας, ἀθετοῦμε τὴν συζυγικὴ πίστι καὶ γιὰ ἀσήμαντες ἀφορμές ζητοῦμε διαζύγιο. Μολύνουμε τὸν νοῦ καὶ τὴν καρδιά μας μέ ἀνήθικα θεάματα καὶ ἀκούσματα καὶ σκοροπίζουμε

---

75. Ἀπὸ τὸ Διαδίκτυο, στίς 18-2-2016.

μάταια τόν χρόνο μας, ἄν καί ὁ Ἀπόστολος μᾶς συμβουλεύει νά «ἐξαγοράζουμε», δηλ. νά ἀξιοποιοῦμε γιά τήν σωτηρία μας τόν καιρό μας, διότι «αἱ ἡμέραι πονηραὶ εἰσιν»⁷⁶. Ἀγωνιοῦμε κυρίως γιά τήν στέρησι τῶν ὑλικῶν ἀγαθῶν καί ὄχι γιατί χάσαμε τήν ἄκτιστη Χάρι τοῦ Θεοῦ. Ἔτσι φθάσαμε στήν ἄκρως ὀδυνηρή κατάστασι πού ζοῦμε σήμερα.

Γι' αὐτό λοιπόν, ὅσοι πιστοί, ἄς μετανοήσουμε. Μᾶς παρακινεῖ σ' αὐτό ὁ Κύριός μας· «μετανοεῖτε καί πιστεῦετε ἐν τῷ Εὐαγγελίῳ»⁷⁷. Συγχρόνως μᾶς παρηγορεῖ· «μή ταρασσέσθω ὑμῶν ἡ καρδιά, πιστεῦετε εἰς τόν Θεόν καί εἰς ἐμέ πιστεῦετε»⁷⁸. Στήν μετάνοια μᾶς καλεῖ καί ὁ γνήσιος φίλος τοῦ Κυρίου Γρηγόριος.

Καί πῶς ἐκφράζω τήν μετάνοια ἔμπρακτα στήν ζωή μου; Ὅταν τήν πρώτη θέσι στήν ζωή μου ἔχη ὁ Χριστός καί οἱ ἐντολές του. Ὅταν ζῶ στήν γῆ αὐτή μέ τήν προοπτική τῆς αἰωνιότητος καί μέ τήν αἴσθησι ὅτι «πάροικός εἰμι καί παρεπίδημος»⁷⁹ καί ὅτι «οὐκ ἔχω ὧδε μένουσαν πόλιν, ἀλλά τήν μέλλουσαν ἐπιζήτῶ»⁸⁰. Ὅταν τό πρῶτο μέλημά μου εἶναι, πῶς θά ἔχω τήν θεία Χάρι, χωρίς τήν ὁποία «ὄνομα

---

76. Ἐφεσ. ε' 16.

77. Μάρ. α' 15.

78. Ἰωάν. ιδ' 1.

79. Πρβλ. Α' Πέτ. β' 11.

80. Πρβλ. Ἐβρ. ιγ' 14.

ἔχω ὅτι ζῶ» ἀλλά εἶμαι «νεκρός»⁸¹. Ὄταν τρέχω μέ προθυμία στίς ἱερές Ἀκολουθίες τῆς Ἐκκλησίας, καί μάλιστα στήν Θ. Λειτουργία τῆς Κυριακῆς. Ὄταν συμμετέχω ἐνσυνείδητα, μέ θεῖο πόθο καί ταπεινωσι στό μυστήριό τῆς Θ. Εὐχαριστίας καί τά ἄλλα μυστήρια τῆς Ἐκκλησίας. Ὄταν ἔχω πάντοτε τήν μνήμη τοῦ Χριστοῦ στήν καρδιά μου, τόν ὁποῖο ἀδι-αλείπτως λατρεύω νοερά νύχτα καί ἡμέρα. Ὄταν ἀφιερῶνῳ χρόνο στήν κατ' ἰδίαν προσευχή καί τήν μελέτη τῶν θείων λόγων. Ὄταν ἀγωνίζωμαι νά τηρῶ τίς ἅγιες ἐντολές τοῦ Χριστοῦ, καί μάλιστα τήν ἐντολή τῆς ἀγάπης πρός τόν πλησίον μου. Ὄταν διακονῶ τόν πλησίον μου, τόν ὑπομένῳ, τόν συγχωρῶ καί τόν ἀναπαύῳ προσφερόμενος θυσιαστικά σ' αὐτόν. Ὄταν ἀγωνίζωμαι νά τηρῶ τήν ψυχή καί τό σῶμα μου, πού εἶναι «*νάσός τοῦ Ἁγίου Πνεύματος*»⁸², καθαρά ἀπό τούς μολυσμούς τῆς ἁμαρτίας. Ὄταν κάνῳ ὑπακοή στους Ὁρθοδόξους Ποιμένες τῆς Ἐκκλησίας. Ὄταν δέν ντρέπωμαι νά ὁμολογῶ τήν πίστι μου στόν Χριστό, τήν στιγμή πού ἡ ἀνάγκη τό ἀπαιτεῖ.

Ἄν ἀποφασίσουμε ἔτσι νά ζοῦμε ὅλοι, ὁ Θεός μέ τίς πρεσβεῖες τῆς Κυρίας Θεοτόκου καί πάντων τῶν Ἁγίων, καί τοῦ σήμερον ἑορταζομένου ἁγίου Γρη-

---

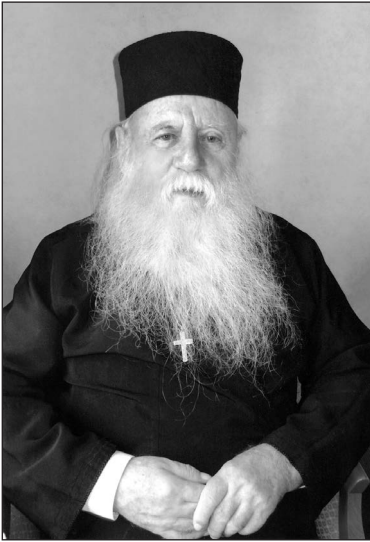
81. Πρὸβλ. Ἀποκ. γ' 1.

82. Πρὸβλ. Α' Κορ. στ' 19.

γορίου τοῦ Παλαμᾶ, θά μᾶς λυτρώσῃ ἀπό ὅλα τά
δεινά.

Ὁ Θεός μαζί μας!

† ΙΕΡΟΜΟΝΑΧΟΣ
ΑΚΑΚΙΟΣ
ΤΟΥ ΙΕΡΟΥ ΚΕΛΛΙΟΥ
ΤΩΝ ΑΓ. ΑΝΑΡΓΥΡΩΝ
(ΠΑΧΩΜΑΙΩΝ)
(1920-2014)

Ο παπα-Ακάκιος ἤλθε τό 1937 στό Ἅγιον Ὄρος σέ ἡλικία 17 ἐτῶν. Ἡ καταγωγή του ἦταν ἀπό τήν Κρανέα Ἐλασσῶνος. Τό 1950 ἤλθε κοντά του ὁ π. Θεόφιλος καί τό 1952 ὁ π. Χρυσόστομος. Οἱ δύο ὑποτακτικοί του ὁμολογοῦν ὅτι αὐτός οὐσιαστικά τούς μεγάλωσε, διότι ὅταν ἤλθαν στό Ἅγιον Ὄρος ἦσαν μικρά παιδιά, ὁ πρῶτος ἡλικίας ἔνδεκα ἐτῶν καί ὁ δεύτερος δεκατρία. Γι' αὐτό καί τόν ἔβλεπαν καί σάν πατέρα καί σάν προστάτη. Αὐτός ἔγινε ἀφορμή νά γίνουν ἀγιογράφοι.

Ἀρχικά ἐμαθήτευσαν γιά λίγο σέ κάποιους Ἁγιορεῖτες ἀγιογράφους, καθώς καί σέ ἀγιογράφους περαστικούς ἀπό τήν Ἀθήνα καί ἀλλοῦ, πού ἔρχονταν νά ἀντιγράψουν τά περίφημα ἔργα τοῦ Πανσελήνου

ἀπό τό Πρωτᾶτο. Ὅμως αὐτός πού κυρίως συνετέλεσε, ὥστε νά γίνουν αὐτό πού ἔγιναν, ἦταν ὁ παπα-Ἀκάκιος.

Ὁ παπα-Ἀκάκιος ἦταν τό στήριγμά τους, καί ὅταν ἐργάζονταν στό ἐργαστήριό τους, στό περίφημο κελλί τῶν Παχωμαίων στό Ἅγιον Ὅρος, ἀλλά καί ὅταν ἄρχισαν νά βγαίνουν ἐκτός Ἁγίου Ὁρους, γιά νά ζωγραφίσουν σέ διαφόρους ναούς εἴτε τῆς Ἑλλάδος εἴτε τοῦ ἐξωτερικοῦ. Ὁ Γέροντας Ἀκάκιος κρατοῦσε πάντοτε τό κελλί τους ζωντανό μέ τίς προσευχές του καί τίς Λειτουργίες του.

Ὁ παπα-Ἀκάκιος ἦταν ὁ μόνος ἱερέας πού λειτουργοῦσε ἀσταμάτητα. Οἱ περισσότεροι ἱερεῖς λειτουργοῦν τό πολύ μία ἢ δύο ἢ τρεῖς φορές τήν ἐβδομάδα. Ὁ παπα-Ἀκάκιος ὅμως δέν σταμάτησε οὔτε μία ἡμέρα νά λειτουργῇ. Πολλές φορές ἦταν ἄρρωστος μέ πυρετό. Τόν παρακαλοῦσαν τά καλογέρια του· “Γέροντα, μή λειτουργῆς αὔριο, εἶσαι χάλια, νά μή χειροτερέψης”. Ἀλλά αὐτός τούς ἀπαντοῦσε· “Ἐσεῖς νά κοιτᾶτε τήν δουλειά σας. Ἐσεῖς νά σηκωθῆτε τήν ὥρα πού σηκώνεστε γιά τό ἐργόχειρό σας, καί ἐγώ θά κάνω τήν δουλειά μου”. Σηκωνόταν πάντοτε στίς τρεῖς τά ξημερώματα γιά τήν Προσκομιδή, καί μνημόνευε καθημερινῶς χιλιάδες ὀνόματα.

Ὅταν εἶχε γίνει ἡ εἰσβολή στήν Κύπρο, ἡ ἱερά Μονή μας τόν εἶχε στείλει μαζί μέ ἄλλους δύο πνευματικούς Ἁγιορεῖτες στήν Κύπρο γιά ἐξομολόγησι καί γιά νά

ένισχύσουν τούς ἀδελφούς Κυπρίους. Ἄλλοτε πήγε στόν Καναδά καί στήν Ἀμερική, ὅταν δούλευαν οἱ ὑποτακτικοί του ἐκεῖ. Τά ὀνόματα πού τοῦ ἔδιναν τά φύλαγε καί τά μνημόνευε συνεχῶς, βγάζοντας μάλιστα γιά τό κάθε ἓνα καί μερίδα. Ἐκτός αὐτοῦ ἤθελε νά μνημονεύῃ ὄρθιος. Γι' αὐτό καί ἔπαθαν τά πόδια του. Κάποτε ζήτησε νά τοῦ κατασκευάσουν ἓνα στήριγμα, γιά νά μπορῇ τοῦλάχιστον νά ἀκουμπάει κάπου. Τοῦ ἔφεραν ἓνα σκαμπό, ἀλλά δέν τόν βόλεψε, γι' αὐτό καί συνέχισε νά μνημονεύῃ ὄρθιος μέ τίς ὥρες. Ἀκόμη καί τήν Μ. Σαρακοστή, πού δέν λειτουργοῦσαν στό σπίτι τους, πήγαινε νά λειτουργήσῃ στό Πρωτᾶτο.

Εἶχε μεγάλο ζήλο καί γιά τίς ἀκολουθίες τῆς Ἐκκλησίας. Διάβαζε ἀνελλιπῶς τίς Ἀκολουθίες, τούς Ἑσπερινούς, τά Ἀπόδειπνα, τούς Χαιρετισμούς τῆς Παναγίας. Τίς περισσότερες ὥρες του τίς ἀφιέρωνε στήν προσευχή καί τίς ἀκολουθίες. Εἶχε πολύ μεράκι γι' αὐτά.

Ὅταν δέν ἔβγαινε ἀπό τό Ἅγιον Ὄρος γιά ποιμαντική διακονία, παρέμενε πάντοτε στό κελλί τους στίς Καρυές. Ἐζήσε παραπάνω ἀπό 70 χρόνια στό Ἅγιον Ὄρος. Μάλιστα τά πρῶτα χρόνια ἦταν πολύ δύσκολα. Τό σπίτι τῆς Συνοδείας τους τό 1937 –τότε πού ἦλθε ὁ π. Ἀκάκιος– ἦταν σέ ἀθλία κατάστασι. Τό ἰσόγειο ἔμοιαζε μέ τρώγλη. Ἡ Συνοδεία τους ἦταν μεγάλη, ἀποτελούμενη ἀπό ἑπτά ἢ ὀκτώ, ἴσως καί

δέκα ανθρώπους. Μέ τά ζηλωτικά ὅμως γεγονότα πολλοί ἔφυγαν. Τότε ἔμεινε Γέροντας τοῦ κελλίου ὁ π. Παχώμιος, ἀπό τόν ὁποῖο πῆρε καί τό ὄνομά της ἡ Ἀδελφότητα.

Ὁ Γέρων Παχώμιος πῆρε τό κελλί ἀπό τούς Σκουρταίους. Προήρχετο ἀπό πολύτεκνη οἰκογένεια μέ ἐννέα ἀδέλφια, ἐκ τῶν ὁποίων τά τρία ἔγιναν μοναχοί. Μάλιστα στό ἴδιο κελλί πέθανε καί ὁ πατέρας τους, ἀφοῦ καί αὐτός ἔγινε μοναχός.

Ὁ Γέρων Παχώμιος ἐκοιμήθη τό 1974. Τότε ἀνέλαβε ὡς Γέροντας τῆς ἀδελφότητός τους ὁ π. Ἀκάκιος, ἄν καί κανονικά προηγεῖτο ὁ π. Παντελεήμων, πού ἐχρημάτισε γιά πολλά χρόνια γραμματεῦς τῆς Ἱερᾶς Κοινότητος. Αὐτό συνέβη, ἐπειδή τήν στιγμή τῆς κοιμήσεως τοῦ Γέροντος Παχωμίου ὁ π. Παντελεήμων ἦταν ἐγγεγραμμένος σέ ἓνα Βατοπεδινό κελλί, τήν «Ἀνάληψι». Ἐν καί ἀνήκε στό κελλί τῶν Παχωμαίων, ἐνεγράφη στό Βατοπεδινό κελλί, γιά νά μπορέση νά σπουδάση, διότι ἡ γεροντική Σύναξις τῆς ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ὁσίου Γρηγορίου, στήν ὁποία ἀνήκει τό κελλί τῶν Παχωμαίων, δέν ἔδινε τέτοια εὐλογία σέ ἤδη κεκαρμένους Μοναχοῦς.

«Ὁ παπα-Ἀκάκιος ὡς ἄνθρωπος εἶχε καί κάποια ἐλαττώματα, ἀλλά τά καλά του σπάνια τά συναντοῦσε κανεῖς σέ ἄλλους πατέρες», ἔλεγαν οἱ ὑποτακτικοί του.

Ὁ Γέροντας ἀγαποῦσε πολύ τούς πρώην παραδελφούς του καί μετά ὑποτακτικούς του. Γι' αὐτό καί τούς εἶχε δώσει ἐντολή, ὅπου καί νά πῆγαιναν, νά τόν ἐνημερώνουν. Ἀκόμη καί ὅταν κάποια στιγμή μετά ἀπό πολλά χρόνια τούς εἶπε· “τώρα εἶσθε ἐλεύθεροι· ὅ,τι νομίζετε καλό κάντε το· ἀπό μένα ἔχει εὐλογία”, ἐν τούτοις ἤθελε νά ξέρη ποῦ βρίσκονται. Καί αὐτοί ὡς καλοί ὑποτακτικοί πάντοτε τόν πληροφοροῦσαν. Καί αὐτός χαιρόταν ιδιαίτερα γιά τά καλογέρια του. Μάλιστα τόσο πολύ εἶχαν στόν νοῦ τους τήν ἐντολή του, ὥστε πηγαίνοντας κάπου, ἀκόμη καί ὅταν ἔφυγε ἀπό τήν ζωή, ἔλεγαν· “ὦχ! ξεχάσαμε νά τό ποῦμε στόν Γέροντα!”. Τόσο πολύ εἶχε γίνει συνήθειά τους.

Γενικά ὁ π. Ἀκάκιος ἦταν σιωπηλός. Τά λόγια του ἦταν πάντοτε λίγα. Δέν ἤθελε νά ἀργολογῇ μιλώντας γιά τούς ἄλλους, οὔτε νά διαφημίζῃ τόν ἑαυτό του. Συχνά συμβούλευε τούς ὑποτακτικούς του: “Καλύτερα νά ἀκοῦνε γιά μᾶς, παρά νά μᾶς βλέπουν”, ἐννοώντας, ὅτι εἶναι καλύτερα νά μιλοῦν οἱ ἄλλοι γιά μᾶς, παρά ἐμεῖς νά προβάλλουμε τόν ἑαυτό μας.

Αὐτό πού συχνά ἔλεγε στούς ὑποτακτικούς του ἦταν: “Νά ἀγαπᾶτε ὅλους τούς ἀνθρώπους”. Καί ἡ ἀγάπη αὐτή ποτέ δέν ἔλειψε ἀπό αὐτόν. Αὐτό τό παράδειγμα, περισσότερο ἀπό ὅ,τιδήποτε ἄλλο, ἀφῆσε σάν παρακαταθήκη σέ ὅσους τόν γνώρισαν.

Ἦταν πολύ ἐλεήμων. Ἐλεοῦσε τούς ἐνδεεῖς, καί κρυφά καί φανερά. Ὅ,τι εἶχε στήν τσέπη του, τό μοίραζε. Τίποτε δέν κρατοῦσε γιά τόν ἑαυτό του. Σέ ὅποιοιδήποτε κτυποῦσε τήν πόρτα του καί τοῦ ζητοῦσε βοήθεια, ἔδινε ἀφειδῶς. Ἀλλά καί στήν φιλοξενία ἦταν σάν τόν Ἀβραάμ. Ἡ φιλοξενία του ἦταν ἀπεριόριστη καί ἡ ἐλεημοσύνη του ἀδιάλειπτη.

Τά καλογέρια του γκρίνιαζαν πότε-πότε γι' αὐτή του τήν συνήθεια, σκεπτόμενοι σάν νεώτεροι τό μέλλον τους. Αὐτός ὅμως ἔλεγε συνέχεια: “Ἐχει ὁ Θεός! Ἐχει ὁ Θεός! Δέν θά χαθοῦμε. Ἐσεῖς νά κάνετε τήν ὑπακοή σας καί δέν θά χαθῆτε”. Μοίραζε ὅ,τι εἶχε καί δέν εἶχε.

Βοήθησε πολλούς ἀνθρώπους ἀπό πολλές πλευρές. Καί ἀπό πνευματικῆς ἀπόφραξης καί ἀπό οικονομικῆς. Σπούδασε πολλούς... Ἄν καί οἱ ὑποτακτικοί του διαμαρτύρονταν, αὐτός συνέχιζε.

Ἦταν πολύ καλός πνευματικός. Ἀπό ὅσα διηγοῦνται οἱ ἄνθρωποι πού εἶχαν ἐξομολογηθῆ σ' αὐτόν, πολλούς βοήθησε καί πολλές φορές τούς ἔσωσε ἀπό σοβαρές δυσκολίες καί προβλήματα.

Δογματικά πολλά δέν ἤξερε. Ἦταν ἀπλός ἄνθρωπος. Δέν ἤξερε γράμματα πολλά, γι' αὐτό καί ἔλεγε: “Ὅ,τι λέγει ἡ Ἐκκλησία, αὐτό νά ἀκολουθᾶτε. Νά ἀκολουθᾶτε τήν Ἐκκλησία”. Δέν ἤθελε τά ἄκρα. Ζητοῦσε ἀπό τούς ἀνθρώπους νά κινοῦνται μέσα στά πλαίσια τῆς Ἐκκλησίας καί νά μὴ παρεκτρέπωνται.

Ταυτόχρονα ὅμως ἦταν σφόδρα ἀντίθετος μέ τίς συμπροσευχές μέ τούς αἰρετικούς καί μέ τίς ἄλλες οἰκουμενιστικές ἐκδηλώσεις, πού εἶναι πράγματα τελείως ξένα καί ἀνάρμοστα πρός τήν διαχρονική τάξι τῆς Ἐκκλησίας. Ἐν τούτοις, ἄν καί ἀντίθετος πρός τά οἰκουμενιστικά αὐτά ἀνοίγματα, δέν ἤθελε νά πηγαίνη στά ἄκρα οὔτε νά ξεκόψη ἀπό τήν Ἐκκλησία. Γι' αὐτό, ὅταν ἄκουγε κάποιους νά κατηγοροῦν τόν Πατριάρχη καί τούς ἄλλους Ἀρχιερεῖς, ἔλεγε: “Ἐκεῖνοι ξέρουν καλύτερα ἀπό μᾶς. Νά ἀκολουθοῦμε, καί ἄν δοῦμε κάτι κακό, τότε φυσικά θά τραβήξουμε τόν δρόμο μας”.

Αὐτά ἦταν τά χαρακτηριστικά του: Ἦταν πνευματικός ἄνθρωπος. Λειτουργοῦσε καθημερινά καί ἦταν ἐλεήμων σέ ὑπερβολικό βαθμό.

Ὁ παπα-Ἀκάκιος εἶχε χειροτονηθῆ διάκονος ἀπό τόν Μηλιτουπόλεως Ἱερόθεο τό 1949 καί ἱερέυς τό 1961 ἀπό τόν Μηλιτουπόλεως καί μετέπειτα Κώου Ναθαναήλ, τόν Σχολάρχη τῆς Ἀθωνιάδος. Ὡς διάκονος συμμετεῖχε στόν ἔρανο γιά τήν ἀποκατάστασι τῆς μονῆς Ἐηροποτάμου πού εἶχε καεῖ. Τότε πέρασε καί ἀπό τά μέρη τῆς Ἑλασσῶνος. Ἐπιστρέφοντας στό Ὅρος ἔφερε μαζί του καί ἕνα ἐνδεκάχρονο παιδί, τόν νῦν π. Θεόφιλο.

Ὁ π. Θεόφιλος, συγχωριανός τοῦ π. Ἀκακίου, προήρχετο ἀπό πολύτεκνη οἰκογένεια μέ ἐννέα ἀδελφια. Ἐπειδή ὁ πατέρας τους ἦταν φτωχός, πρότεινε

στόν μεγαλύτερο γιό του νά ακολουθήση τόν π. Ἀκάκιο στό Ἅγιον Ὅρος, γιά νά μάθη καμμιά τέχνη, ὥστε νά ζῆ καλύτερα ἀπ' ὅ,τι στό χωριό τους. Ἐκεῖνος ὅμως δέν θέλησε. Τότε προθυμοποιήθηκε ὁ νῦν π. Θεόφιλος νά ακολουθήση τόν Γέροντα σέ ἡλικία μόλις 11 χρονῶν.

Στό κελλί τους εἶχαν ἐργαστήριο μέ πλεκτομηχανές. Αὐτό ἦταν τό ἐργόχειρο πού βρῆκαν ἐκεῖ. Ἐκαναν πουλόβερ, φανέλλες, ἐσώρουχα γιά τά μοναστήρια. Τά βράδυα ὅμως, ὅταν οἱ ἄλλοι ἠσύχαζαν, ὁ π. Θεόφιλος ἀσχολεῖτο μέ τό σχέδιο. Ἀποτύπωνε σέ χαρτιά τά σκίτσα διαφόρων χάρτινων εἰκόνων ἢ εἰκόνων τοῦ τοίχου πού ἔβρισκε. Ὅταν τά εἶδε αὐτά ὁ Γέροντας Παχώμιος, τά ἔδειξε σέ κάποιον σπουδαῖο ἀγιογράφο τῶν Καρυῶν. Αὐτός ἔκρινε ὅτι ὁ νεαρός σκιτσογράφος εἶχε ταλέντο ζωγραφικῆς καί τόν κάλεσε γιά λίγο κοντά του. Μετά ἀπό μία ἐβδομάδα ὅμως τόν ἀπέπεμψε, βλέποντας τήν μεγάλη ἀντίληψη καί ἰκανότητα τοῦ μαθητοῦ του, μέ τήν δικαιολογία ὅτι δέν ἦταν ἤσυχος. Ὅμως ἔτσι ξεκίνησε καί σιγά-σιγά προχώρησε, παίρνοντας μαθήματα ἀγιογραφίας ἀπό διαφόρους ἀγιογράφους περαστικούς ἀπό τό κελλί τους, ὅπως προείπαμε.

Εἶδαμε λοιπόν, πῶς τό κελλί τους ἀπό ἐργαστήριο πλεκτικῆς ἔγινε ἐργαστήριο ἀγιογραφίας. Αὐτό ξεκίνησε ἀπό τόν Γέροντα Παχώμιο, ἀλλά ἐδραιώθηκε καί ἀναπτύχθηκε χάρις στήν στήριξη καί βοήθεια τοῦ

Γέροντος Ἀκακίου. Ὅταν μετά ἀπό λίγο ἦλθε καί ὁ π. Χρυσόστομος στήν Συνοδεία τῶν Παχωμαίων, βρῆκε τόν π. Θεόφιλο νά ἀσχολῆται ἤδη μέ τήν ἀγιογραφία.

Τά πρῶτα ἔργα τῶν Παχωμαίων ἦσαν φορητές εἰκόνες ἀναγεννησιακῆς τεχνοτροπίας. Ὅμως πρῶτοι αὐτοί γύρισαν τό κοντύλι τῶν ἀγιογράφων τοῦ Ἁγίου Ὅρους στά βυζαντινά. Τό 1987 ἄρχισαν νά ἀσχολοῦνται μέ τήν ἀγιογράφησι τῶν ἱερῶν Ναῶν, ξεκινώντας ἀπό τόν ἱερό Ναό τοῦ Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου Εὐόσμου καί προχωρώντας σέ ἱερούς Ναοὺς τοῦ Καναδά. Ἀγιογράφησαν στήν συνέχεια τό Καθολικό τῆς ἱερᾶς Μονῆς Κοιμήσεως τῆς Θεοτόκου Πανοράματος, τό Καθολικό τῆς ἱερᾶς Μονῆς Παναγίας Μαλεβῆ στήν Τρίπολι Πελοποννήσου, τόν ἱερό Ναό τοῦ ἁγίου Γρηγορίου τοῦ Παλαμᾶ Θεσσαλονίκης, τόν ἱερό Ναό τῶν ἁγίων Χαραλάμπους καί Ἀρχαγγέλων στό Σικάγο καί πολλοὺς ἄλλους. Δούλευαν πολύ σκληρά, πολλές φορές μέχρι καί δεκατέσσερις ὥρες τήν μέρα, ἀκόμη καί νύχτες, ἔχοντας παντοτεινά τόν νοῦ τους στόν Χριστό καί τόν ἀγιογραφούμενο Ἅγιο.

Αὐτό τό ὁμολογοῦν πολύ ὁμορφα οἱ ἴδιοι: «Ἡ ἀγιογραφία εἶναι πρῶτα πνευματική ἐργασία καί μετὰ τέχνη. Ὅταν ὁ ἀγιογράφος δέν ἔχη νῆψι καί προσευχή, ἀντί γιά καλλιτέχνης γίνεται κακοτέχνης. Ἐνῶ ὁ Μοναχός ἢ ὁ Χριστιανός πού σέβεται τήν εἰκόνα,

ἀποδίδει πολύ καλύτερα. Ἀγιογραφώντας, προσεύχεται. Ἐμείς ὅλη μέρα ἔτσι δουλεύουμε. Ἀκόμη καί σ' αὐτήν τήν ἡλικία δουλεύουμε κανονικά ὀκτώ ὥρες τήν ἡμέρα. Μέσα σ' αὐτές τίς ὀκτώ ὥρες σπάνια μιλοῦμε μεταξύ μας, δύο ἢ τρεῖς φορές γιά 10-15 λεπτά τό πολύ. Ὅλες τίς ἄλλες ὥρες ὁ νοῦς μας εἶναι στό πινέλο, στό “Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ...” καί στόν Ἅγιο πού ζωγραφίζουμε. Δέν κάνουμε τίποτε ἄλλο...».

Ὁ παπα-Ἀκάκιος ἐκοιμήθη σέ ἡλικία 94 ἐτῶν. Ἰσως ὁμως νά ἦταν καί μεγαλύτερος, γιατί τά χρόνια ἐκεῖνα ἔβραζαν ἐνίοτε σάν ἡμερομηνία γεννήσεως τήν ἡμέρα πού πήγαιναν νά βαπτίσουν τό νήπιο.

Στά τελευταῖα του ὑπέφερε, ἄν καί γενικά δέν ἦταν φιλάσθενος. Εἶχε πέσει καί ἔσπασε τόν γοφό του. Νοσηλεύτηκε σέ κάποια Κλινική. Ὅταν ἀνέρρωσε, συνέχισε νά λειτουργῇ ὅπως πρίν. Τοῦ ἔλεγαν τά καλογέρια του: “Πρόσεχε! ἔκανες ἐγχείρησι! νά μήν ἔχουμε κανένα πρόβλημα!”. Καί αὐτός τούς ἔλεγε: “Ποῦ ἔκανα ἐγχείρησι; Ἐγώ δέν ξέρω ἄν ἔκανα ἐγχείρησι!”. Εἶχε γίνει τόσο καλά, πού ἔνιωθε σάν νά μήν εἶχε κάνει καθόλου ἐγχείρησι. Ὅμως μετά ἀπό αὐτό ἄρχισε ἡ κατάρρευσις, διότι ἔπεσε καί δεύτερη φορά καί ἀναγκάστηκε πλέον γιά πολύ καιρό νά μένη στήν Θεσσαλονίκη.

Τότε φιλοξενήθηκε στόν ξενῶνα τοῦ ἱεροῦ ναοῦ «Εὐαγγελισμοῦ τῆς Θεοτόκου καί Ἀγίου Ἀθανασί-

ου» Ευόσμου, τόν ὁποῖο ἀγιογραφοῦσαν τότε οἱ ἀδελφοί Παχωμαῖοι. Ἐβαλαν ἄνθρωπο νά φροντίζη τόν Γέροντα, γιατί αὐτοί ἐργάζονταν. Συχνά-πυκνά ὁμως τόν ἐπισκέπτονταν, γιά νά τόν παρηγορήσουν μέ τήν παρουσία τους.

Ἄς ἀκούσουμε, πῶς περιγράφουν οἱ ἴδιοι τό ἐπίγειο τέλος του:

«Τό τελευταῖο διάστημα, ὅταν βάρυνε πολύ ἡ κατάστασίς του, δέν μπορούσαμε νά συνεννοηθοῦμε πλέον. Ἦταν σχεδόν σέ ἀφασία. Ὅταν μᾶς ἔβλεπε ὁμως, μᾶς γνώριζε καί ἔκλαιε συνέχεια. Ἐμεῖς τοῦ μιλοῦσαμε λέγοντάς του, ὅτι δέν θά τόν ἀφήσουμε μόνο του, ὅτι μέχρι τήν τελευταία του στιγμή θά εἴμαστε δίπλα του καί ὅτι ὅ,τι εἶναι ἀπό τόν Θεό νά γίνη, αὐτό θά γίνη.

Τίς τελευταῖες ἡμέρες ἡ υἱεία του δέν πήγαινε καθόλου καλά. Ὅσο ἔμενε στόν ξενῶνα τοῦ «Εὐαγγελισμοῦ», κοινωνοῦσε τακτικώτατα. Πήγαινε ὁ ἱερεὺς καί τόν μετελάμβανε. Ὅταν ὁμως βάρυνε, χρειάστηκε νά τόν μετακινήσουμε στήν Κλινική τοῦ «Σαραφιανοῦ». Ὅλα ἔδειχναν ὅτι τό τέλος του ἔφθασε πλέον. Καλέσαμε τότε τόν πατέρα Γεώργιο ἀπό τόν ἅγιο Δημήτριο, γιά νά τόν κοινωνήσῃ. Τοῦ εἶπαμε: “Πάτερ Γεώργιε –ὁ ἱερεὺς αὐτός τόν εἶχε κοινωνήσῃ καί ἄλλη φορά– ἂν μπορῆς ἔλα νά κοινωνήσῃς τόν Γέροντα, ἀλλά δέν ξέρουμε ἂν θά μπορέσῃ”, γιατί τόν εἶχαμε μέ τούς ὀρους καί ὅλη ἡ διατροφή

του γινόταν μέ τά σωληνάκια. Ὁ Γέροντας δέν καταλάβαινε τίποτα. Τοῦ λέμε: “Γέροντα, κανονίσαμε νά φέrouμε ἕνα παπᾶ νά μεταλάβῃς, γιά νά εἶμαστε ἔτοιμοι, ἤ νά γίνῃς καλά ἤ γιά τήν ἄλλη ζωή –τοῦ τό λέγαμε καθαρά– πές μας, ἂν μᾶς ἀκοῦς, ἂν μᾶς καταλαβαίνῃς”. Καμμία ἀπάντησι. Τοῦ τό εἶπαμε τρεῖς-τέσσερεις φορές: “πές μας μόνον, ἂν καταλαβαίνῃς, μέ ἕνα νεῦμα”. Ἦταν σέ ἀφασία. Τά μάτια του ἀνοιχτά, ἀλλά καμμία κίνησις, οὔτε μέ τά μάτια οὔτε μέ τά φρύδια. Ἐμεῖς ἐν τούτοις φέραμε τόν παπᾶ. Τοῦ εἶπαμε: “Ἐλᾶτε νά τόν κοινωνήσουμε. Καί ἂν δέν μπορέσῃ νά καταπιῇ, τουλάχιστον νά ἀκουμπήσουμε στό χεῖλη του τήν ἀγία λαβίδα βαπτισμένη στό ἅγιο Αἶμα. Ἀπό κεῖ καί πέρα ὁ Θεός ξέρει σέ τί κατάστασι εἶναι”. Ἦλθε ὁ π. Γεώργιος μέ τήν Θ. Κοινωνία. Πλησιάζω στό αὐτί τοῦ Γέροντα καί τοῦ λέω: “Γέροντα, ἦλθε ὁ π. Γεώργιος καί θά σοῦ διαβάσῃ τίς εὐχές γιά νά μεταλάβῃς. Πές μας, ἂν μᾶς ἀκοῦς καί ἂν μᾶς καταλαβαίνῃς”. Ἀφοῦ ἐτοιμάστηκε ὁ π. Γεώργιος, μᾶς ρώτησε: “Νά προχωρήσουμε;”. Τοῦ λέμε: “Ναί, νά τόν κοινωνήσουμε. Ὅτι μπορούμε νά κάνουμε. Ἀλλά νά τόν κοινωνήσουμε κανονικά”. Λέμε πάλι στόν Γέροντα: “Γέροντα, ὁ π. Γεώργιος εἶναι ἔτοιμος νά μεταλάβῃς”. Καί μέ τό “εἶναι ἔτοιμος νά μεταλάβῃς”, ἀνοιξε τά μάτια του ὀρθάνοιχτα καί τό στόμα του καί κατάπιε τήν θεία Κοινωνία. Κατάπιε δύο-τρεις φορές καί ἔγλειψε τά

χείλη του. Μετά από δύο ὥρες ἔφυγε ἀπό αὐτή τήν ζωή. Τότε εἶπαμε, ὅτι ὁ Γέροντας περίμενε νά πάρη τό εισιτήριο γιά τήν ἄλλη ζωή... Ἦταν πολύ δύσκολη ἡ στιγμή ἐκείνη».

* * *

Εὐχαριστοῦμε τόν Ἅγιο Θεό, πού καί στίς πονηρές ἡμέρες πού ζοῦμε ἀναδεικνύει ἐκλεκτά σκεύη Του, ὅπως τόν π. Ἀκάκιο. Εὐχαριστοῦμε τόν π. Ἀκάκιο γιά τό φωτεινό παράδειγμα πού μᾶς ἄφησε καί τόν παρακαλοῦμε, ὅπως μνημόνευε πλῆθος ὀνομάτων λειτουργώντας ἀκατάπαυστα στό ἐπίγειο θυσιαστήριο, νά μᾶς μνημονεύη καί στό ἐπουράνιο θυσιαστήριο, ὅπου Χάριτι Θεοῦ τώρα παρεδρεύει.

Εὐχαριστοῦμε καί τούς ἀξίους διαδόχους του πού θεολογοῦν ζωγραφίζοντας. Ὁ Χριστός μας μέ τίς πρεσβείες τῆς Θεοτόκου καί πάντων τῶν Ἁγίων νά τούς χαρίζη τά οὐράνια ἀγαθά Του!

† ΑΡΧΙΜ. ΑΝΤΩΝΙΟΣ
ΓΚΙΚΙΖΑΣ
Ο ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟΣ ΤΟΥ
ΑΓΙΟΥ ΠΟΡΦΥΡΙΟΥ
(1910-1999)

*Άπό μαρτυρίες
πνευματικῶν του τέκνων*

Τήν περίοδο πού τόν πρωτογνώρισα περνοῦσα πάρα πολύ δύσκολα ἐσωτερικά μέσα μου. Ἡ δυσκολία μου νά ἀντιμετωπίσω τά προβλήματά μου μέ ἔκανε νά καταφύγω στόν ἅγιο Γέροντα Ἀντώνιο. Τότε γιά μένα ὁ Γέροντας ἦταν τό καταφύγιό μου καί τό στήριγμά μου. Ἡ πίεσι πού αἰσθανόμουν ἐσωτερικά δέν μπορεῖ νά περιγραφῆ. Καί ὁμως μέσα σέ ἕνα τόσο μικρό διαδρομάκι πού ἔμενε, ἡ ψυχή μου ἦταν καί ἔνοιωθε πολύ εὐρύχωρα. Ἡ συνάντησί μου μέ τόν Γέροντα ἦταν καταλυτική. Μέ ἀφόπλισε, ἀφοῦ μέ κοίταξε βαθειά στά μάτια μου καί μοῦ εἶπε: «Ἀπό τήν βυθομέτρησι πού ἔκανα εἶδα ὅτι αὐτό πού σοῦ συνέβη εἶναι ἐξ ὑπερηφανείας. Ἄλλος δρόμος ἀπό τήν ταπείνωσι δέν ὑπάρχει. Εἶναι μονόδρομος».

Ὁ Γέροντας Ἀντώνιος ἔλεγε: «Ἐρχόταν ἐδῶ ὁ Πορφύριος¹ γιὰ νά τόν δῶ. Ὁ ἕνας ἔβαζε τά χέρια του πάνω στόν ἄλλο καί ἐξομολογούμασταν. Ὁ Γέροντας Πορφύριος εἶχε μεγάλη μετάνοια. Πέθανε ἐν πλήρει μετανοίᾳ».

Ἄλλο πνευματικό τέκνο τοῦ πατρὸς Ἀντωνίου ἔλεγε:

Ἔχοντας περιπλανηθῆ γιὰ ἀρκετά χρόνια μακριά ἀπό τήν Ἐκκλησία τοῦ Χριστοῦ καί ἐπιστρέφοντας πρὶν λίγα χρόνια στήν ἀγκαλιά τοῦ γλυκυτάτου Ἰησοῦ, ἄρχισα νά διαβάζω πνευματικά βιβλία καί μαρτυρίες γιὰ συγχρόνους Ἁγίους, ὅπως ὁ Γέροντας Παῖσιος, ὁ Γέροντας Πορφύριος κ.λπ. Τότε συχνά μοῦ ἐρχόταν στόν νοῦ ἕνα παράπονο πρὸς τόν Κύριο, γιατί δηλαδή κι ἐγώ νά μήν ἔχω γνωρίσει ἕναν Ἅγιο, ὅπως τόσοι ἄλλοι, γιὰ νά ἐνισχυθῶ πνευματικά. Ἄν καί τό παράπονό μου αὐτό ἦταν ἐντελῶς παράλογο, ἀφοῦ μόλις πρὶν λίγο εἶχα ἐπιστρέψει στήν Ἐκκλησία, ἀμέσως σχεδόν ὁ Κύριος μέ τήν ἀπειρη ἀγάπη Του μοῦ ἐξεπλήρωσε αὐτό τό αἶτημα.

Ἔτσι ἕνα βράδυ τοῦ χειμῶνα τοῦ 1998 μέ ἀξίωσε ὁ Κύριος νά γνωρίσω τόν Γέροντα Ἀντώνιο, πηγαίνοντας στό ὑπόγειο ὅπου ἔμενε στήν Λεωφόρο Ἀλεξάνδρας 59. Ἡ ἐμπειρία ἦταν συγκλονιστική καί δέν ἐκφράζεται μέ λόγια. Μπαίνοντας μέσα στήν καμαρούλα τοῦ Γέροντα, τό κρεβάτι του ἦταν ἀμέσως

---

1. Ὁ ἅγιος Πορφύριος ὁ Καυσοκαλυβίτης.

ἀριστερά, ὅπου βρισκόταν σέ ἀκινησία τὰ τελευταῖα δέκα χρόνια, λόγω τῆς νόσου τοῦ Parkinson ἀλλά καί τῶν πολλαπλῶν ἀγγειακῶν ἐγκεφαλικῶν ἐπεισοδίων.

Ἐβλεπε κανεῖς ἓνα ταπεινό καί καταπονημένο ἀπό τήν ἀσθένεια γεροντάκι, πού ὅμως ἦταν ταυτόχρονα τόσο δυνατό! Ἀκουμπισμένος ἐπάνω στό κρεβάτι τοῦ Γέροντα σκεπτόμουν, βλέποντας τό εἰρηνικό καί γεμάτο ἀγάπη βλέμμα του, ὅτι εἶναι ἅγιος. Τότε τόν ἀκούω νά λέη καθαρά: «Εἷς Ἄγιος, εἷς Κύριος, Ἰησοῦς Χριστός». Ἐν συνεχείᾳ βουρκωμένος ὅπως ἡμουν, σκέφθηκα πόσο ἀμαρτωλός εἶμαι. Τότε πάλι ἀκούω τόν Γέροντα νά λέη: «Οὐκ ἤλθον καλέσαι δικαίους ἀλλά ἀμαρτωλούς εἰς μετάνοιαν». Ναί, ἦταν γεγονός, ὁ Γέροντας διάβαζε τούς λογισμούς μου καί προσπαθοῦσε νά μέ ἐνθαρρύνη, γιά νά μέ γλυτώσῃ ἀπό τήν ἀπελπισία.

Στόν μικρό μου γυιό, πού ἐθαύμαζε τόν ἥρωα Ἡρακλῆ, τοῦ λέει κάποια στιγμή: «Ὁ Ἡρακλῆς, παιδί μου, ἦταν κι αὐτός ἄνθρωπος καί εἶχε τήν ἀχίλλειο πτέρνα του». Μείναμε ἐμβρόντητοι κι ἐγώ καί ὁ μικρός! Τότε κατάλαβα ὅτι, ἐπειδή ὁ μικρός εἶχε θεοποιήσει στό μυαλό του τόν Ἡρακλῆ, ὁ Γέροντας διαβάζοντας τούς λογισμούς του προσπαθοῦσε νά τόν ξεκολλήσῃ ἀπό τόν συγκεκριμένο ἥρωα.

Κάποιο βράδυ εἶχα πάει ἀπογοητευμένος καί λυπημένος, λόγω τοῦ ὅτι προσευχόμουν γιά ἓνα σοβαρό

προσωπικό μου ζήτημα πού χροόνιζε. Ήταν Κυριακή και τό Εὐαγγέλιο τῆς ἡμέρας ἀναφερόταν στήν Χαναanaία. Ὁ Γέροντας μᾶς ρώτησε, ἂν καταλάβουμε τήν σημασία τοῦ Εὐαγγελίου. Οἱ περισσότεροι πού ἤμασταν παρόντες τοῦ ἀπαντήσαμε ὅτι καταλάβουμε. Τότε ὁ παπα-Ἀντώνης μᾶς εἶπε: «Τί καταλάβετε, μωρέ;». Καί συνέχισε ἐξηγώντας μέ ἀπλό τρόπο τήν εὐαγγελική περικοπή. «Ἡ Χαναanaία φώναζε πίσω ἀπό τόν Ἰησοῦ ἐκλιπαρώντας τό ἔλεός Του καί Ἐκεῖνος “προσεποιεῖτο” ὅτι δέν τήν ἄκουγε γιά ἀρκετή ὥρα». Ἔτσι ἀναλύοντας τήν εὐαγγελική περικοπή, μᾶς δίδαξε ὅτι, ὅταν ζητᾶμε κάτι ἀπό τόν Κύριο, πρέπει νά τό ζητᾶμε μέ ὑπομονή καί ἐπιμονή ἀλλά καί ταπείνωσι, «ἔστω καί ἂν ὁ Κύριος στήν ἀρχή ἦ καί γιά ἀρκετό χρόνο “προσποιεῖται” ὅτι δέν μᾶς ἀκούει».

Κάποτε πῆγα στόν Γέροντα εὐχαριστημένος, ἐπειδή εἶχα κάνει κάποια μικρή ἐλεημοσύνη. Μόλις κάθησα δίπλα του καί μείναμε μόνοι μας, μοῦ λέει: «Καλή ἡ ἐλεημοσύνη, ἀλλά καλύτερη ἡ ἐλεημοσύνη τῆς ψυχῆς, πού εἶναι ἡ ψυχὴ τῆς ἐλεημοσύνης». Μετά ἀπό λίγες μέρες κατάλαβα τί ἐννοοῦσε: «Ὁ ἄνθρωπος, πού ὑποτίθεται ὅτι εἶχα ἐλεήσει μέ λίγα χρήματα, μέ εἶχε ἐλεήσει στήν ψυχὴ “πνευματικά”, καί αὐτό εἶχε μεγαλύτερη ἀξία».

Κάποτε πάλι πῆγα ἔχοντας στό μυαλό μου ἓνα λογισμό, ὅτι κάνω δῆθεν κάποιον ἀγῶνα. Τό “εἶδε”

αυτό ο Γέροντας και μου λέγει: «Ό,τι και νά κάνης, πάλι μέ χρέος θά βγείς».

Γιά νά τονώση τήν πίστι μας, ἔλεγε: «Κάποτε ἕνας ἀρχαῖος Ἑλληνας σοφός, εἰδωλολάτρης, ζήτησε νά τοῦ δώσουν κάπου νά στηριχθῆ, και θά μπορούσε νά κουνήση ὀλόκληρη τήν γῆ. Ἐμεῖς οἱ Χριστιανοί, πού ἔχουμε τό Στήριγμα πού λέγεται Χριστός, σκέψου τί μπορούμε νά κάνουμε!».

Τοῦ ἄρεσαν πάρα πολύ οἱ ἐπιστολές τοῦ θεοῦ ἀποστόλου Παύλου και ἔβαζε πολλούς νά τοῦ διαβάζουν κάποιες ἀπό αὐτές, ἀνάλογα μέ τό πνευματικό τους πρόβλημα, οὕτως ὥστε νά παίρνουν μέσα ἀπό αὐτές ἀπάντησι στά ζητήματά τους.

Και ὅταν ἡ υἱεία του ἐπιδεινώθηκε περισσότερο και δέν μπορούσε πλέον νά μᾶς ὀμιλήση, ἔμεῖς παρ' ὄλα ταῦτα συνεχίσαμε νά τόν ἐπισκεπτόμαστε μέ τόν γιό μου. Κάποια φορά, μπαίνοντας μέ τόν γιό μου στό δωματιάκι του, ἀντιμετωπίσαμε ἔντονη δυσοσμία, πού ἦταν φυσικό νά ὑπάρχη στήν ἀτμόσφαιρα λόγω τῶν σοβαρῶν προβλημάτων τῆς υἱείας του. Τότε βλέπω ἐπάνω σέ ἕνα μπουφέ τό «Πεντηκοστάριο». Ἄρχισα νά τό ξεφυλλίζω, ὀπότε αἰσθανθήκαμε τόσο ἐγώ ὄσο και τό παιδί μία ἄρρητη εὐωδία νά βγαίνει μέσα ἀπό τό βιβλίο. Τότε κατάλαβα ὄτι ὄ Γέροντας μέ τήν προσευχή του μᾶς ἔδωσε ἕνα κέρασμα ἀφ' ἑνός και ἕνα μάθημα ἀφ' ἑτέρου. Μέ τήν εὐωδία μᾶς κέρασε, ἐπειδή συνεχίσαμε νά τόν ἐπι-

σκεπτόμεθα, παρ' ὅλο πού δέν μποροῦσε νά μᾶς μιλήση. Συγχρόνως μᾶς δίδαξε, κατά τήν ταπεινή μου γνώμη, ὅτι ἡ πνευματική εὐωδία βρίσκεται μέσα στήν Ἐκκλησία, τίς ἀκολουθίες καί τά μυστήριά της. Ἀκόμη καί ὁ ἅγιος –ὅπως ἦταν ὁ Γέροντας– δέν ἔχει νά προσφέρει δικό του τίποτα πέρα ἀπό βρωμιά καί δυσωδία. Ὅλα τά θαυμαστά λοιπόν πού βλέπουμε στούς Ἁγίους εἶναι τῆς Χάριτος τοῦ Θεοῦ πού ἐνοικεῖ μέσα τους.

Τό πιό θαυμαστό ἀπ' ὅλα ὅσα ζήσαμε μέ τόν Γέροντα ἦταν ἡ πνευματική ὠφέλεια πού εἶχαμε, ὅταν πλέον δέν μιλοῦσε λόγω τοῦ τελευταίου ἐγκεφαλικοῦ ἐπεισοδίου. Ἦταν ἐξ ἴσου μεγάλη, ἄν ὄχι μεγαλύτερη ἀπό αὐτήν πού μᾶς προσέφερε κατά τό χρονικό διάστημα πού μιλοῦσε. Πολλές φορές τόν ἐπισκέφθηκα ἔχοντας μεγάλη ταραχή καί ἀνησυχία καί ἔφευγα ἀνακουφισμένος καί εἰρηνικός, χωρίς ὄχι μόνο νά μοῦ μιλήση –ἀφοῦ βρισκόταν σέ ἀφασία– ἀλλά καί χωρίς κἄν νά μέ κοιτάξῃ, καθῶς ἦταν τόν περισσότερο χρόνο βυθισμένος καί μέ κλειστά μάτια.

Στίς 30 Σεπτεμβρίου τοῦ 1999 ἔμαθα ἀπό τηλεφώνου ὅτι ὁ Γέροντας ἐκοιμήθη. Δυστυχῶς στήν κηδεῖα του δέν ἀξιώθηκα νά εἶμαι παρών, λόγω ἀνελημμένων ὑποχρεώσεων, καί ἐλπίζω νά μοῦ τό συγχωρήσῃ. Εἶμαι δέ σίγουρος γι' αὐτό, ἀφοῦ κάποτε, ὅταν καθόμουν δίπλα του καί συγκρίνοντας τόν ἐ-

αυτό μου μέ τόν Γέροντα διεπίστωσα τό μέγεθος τῆς ἀμαρτωλότητός μου, μέ κοίταξε μέ ἕνα βλέμμα γεμάτο ἀγάπη καί μοῦ εἶπε: «ἀγαπῶ ὅλον τόν κόσμον, μά πιό πολύ ἀγαπῶ τόν ἀμαρτωλό».

Σταχυολογοῦμε ἐνδεικτικά ὀλίγους ἀπό τούς ἀπλούς ἀλλά θεοφώτιστους λόγους του:

«Ἄν γεννηθῆ μέσα σου ὁ Χριστός, δέν θέλεις τίποτε ἄλλο».

«Ψυχὴ τῆς ψυχῆς μας ὁ Χριστός».

«Ὅλα πρέπει νά γίνωνται πρὸς δόξαν Θεοῦ».

«Τό μεγαλύτερο ἐπάγγελμα εἶναι νά δοξάζουμε τόν Θεό».

«Ἡ δοξολογία τοῦ Θεοῦ εἶναι ὁ προορισμός τοῦ ἀνθρώπου».

«Δέν πρέπει νά κάνουμε εἶδωλο τόν ἑαυτό μας. Νά μὴν ἑαυτίζουμε».

«Πρέπει νά θεωροῦμε τόν πλησίον ἀνώτερο».

«Φόβος τοῦ Θεοῦ εἶναι νά θελήσης τίς ἐντολές αὐτοῦ σφόδρα».

«Ἡ ἀπλὴ πίστις χωρὶς τὰ ἔργα εἶναι νεκρά, διότι “καί τὰ δαιμόνια πιστεύουσι καί φρίττουσι”».

«Ἡ πραγματικὴ νηστεία δέν εἶναι ἡ σωματικὴ, ἀλλὰ ἡ ἀλλοτριώσις τῶν παθῶν».

«Αὐτὰ πού κάνουμε εἶναι ψύλλου πήδημα μπροστά στό μεγαλεῖο τοῦ Θεοῦ».

«Ἡ μετάνοια εἶναι ἐπανάστασι κατὰ τοῦ ἰδίου τοῦ ἑαυτοῦ μας καί κατὰ τοῦ ἀοράτου ἐχθροῦ».

«Ἡ μετάνοια εἶναι ἀκαταμάχητο ὄπλο· δέν τήν νικάει κανεῖς».

«Τό μεγαλύτερο θαῦμα στόν ἄνθρωπο εἶναι τό θαῦμα τῆς μετανοίας. Ἀλλά μετάνοια Χριστοκεντρική: Μετανοῶ καί λυπᾶμαι, γιατί λύπησα τόν Χριστό».

«Εἰρήνη τοῦ Θεοῦ ἔχουν οἱ δίκαιοι. Ὅμως ἔχουν καί πολλές καί μεγάλες θλίψεις».

«Υπάρχουν δύο χαρές: Ἡ χαρά τοῦ Θεοῦ καί ἡ χαρά τοῦ κόσμου πού μεταβάλλεται σέ θρῆνο».

«Ἡ ἐλευθερία τοῦ κόσμου εἶναι ἀπόκρυφη σκλαβιά».

«Ἡ ἐλευθερία ἡ πραγματική ὑπάρχει μόνο στόν Θεό».

«Βλασφημία τοῦ Ἁγίου Πνεύματος εἶναι ἡ σκληρυνσις τῆς καρδίας. Καί ἡ ἀναισθησία ἡ χειρότερη ἁμαρτία».

«Ἀποφυγή τῆς σκληροκαρδίας, πού ὅλοι οἱ ἄνθρωποι ἔχουν. Ἡ μόνη θεραπεία της εἶναι ἡ ἀδιάλειπτος προσευχή».

«Ἡ νοερά προσευχή καί ἡ σιωπή εἶναι ἡ πνευματική ἀναπνοή».

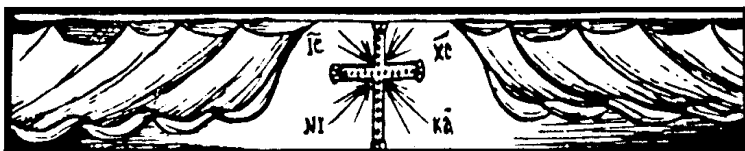
«Ἡ προσευχή εἶναι ἡ πιό ὑπεύθυνη ἐργασία. Ἀλλά χωρίς μετάνοια προσευχή δέν γίνεται».

«Ἡ Ὁρθοδοξία παραδέχεται τά θαύματα, ἐνῶ ἡ Εὐρώπη τήν ἐπιστήμη».

«Τίποτε δέν εἶναι τυχαῖο. Τύχη σημαίνει Πρόνοια Θεοῦ».

Ἐπικαλούμαστε τίς ἅγιες εὐχές του τώρα πού μαζί μέ τόν ἅγιο Πορφύριο παρεδρεύει στό ὑπερουράνιο θυσιαστήριο πλησίον τοῦ Δεσπότη Χριστοῦ!

ΕΠΙΚΑΙΡΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ ΚΑΙ ΘΕΜΑΤΑ

Η ΑΓΙΑ ΚΑΙ ΜΕΓΑΛΗ ΣΥΝΟΔΟΣ

Ἡ Ἁγία καί Μεγάλη Σύνοδος εἶναι τό γεγονός πού σημάδεψε τό ἔτος 2016. Σημαντικά θέματα προσυνοδικῶς καί μετά τήν Σύνοδο ἀπησχόλησαν τίς Ἱεραρχίες τῶν τοπικῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν, τόν ἱερό Κλήρο καί τόν εὐσεβῆ λαό: Ἡ διαδικασία τῆς συγκλήσεώς της μέ κορυφαῖο ζήτημα τήν ἀρχή «μία Ἐκκλησία-μία ψῆφος», ἡ θεματολογία τῆς Συνόδου μέ περιορισμό τοῦ καταλόγου τῶν θεμάτων σέ ἕξι ἀπό τά δέκα πού εἶχαν προταθῆ ἀπό τήν Α΄ Προσυνοδική Πανορθόδοξο Διάσκεψη (1976), ἡ Σύνοδος στήν Κρήτη μέ ἀποχή τῶν τεσσάρων Ἐκκλησιῶν (Ἀντιοχείας, Ρωσσίας, Γεωργίας καί Βουλγαρίας), οἱ λόγοι τῆς ἀποχῆς τους, οἱ ἀντιρρήσεις ἐπισκόπων τῶν Ἐκκλησιῶν Κύπρου, Σερβίας καί Ἑλλάδος νά προσυπογράψουν τό κείμενο «Σχέσεις τῆς Ὁρθοδόξου Ἐκκλησίας πρός τόν λοιπόν χριστιανικόν κόσμον».

Τό Ἅγιον Ὅρος μέ τήν Ἐπιστολή του πρός τόν Οἰκουμενικό Πατριάρχη στίς 12/25 Μαΐου 2016 (ΕΔΙΣ ΣΒ΄, 3-5-2016) διετύπωσε προτάσεις τροποποιήσεων στά προσυνοδικά κείμενα. Τήν ἐπιστολή παραθέτου-

με στήν σελ. 30 τοῦ τεύχους αὐτοῦ. Ἡ Ἱερά Μονή μας ἀπέστειλε προσυνοδικῶς πρὸς πολλοὺς ἀρχιερεῖς καὶ δημοσίευσε κατόπιν τὸ ἀπὸ 14^{ης}/27^{ης} Μαρτίου 2016 κείμενο-ὑπόμνημά της, σὲ ὅποιο ἀνέπτυξε τοὺς λόγους γιὰ τοὺς ὁποίους θεώρησε ἀπαραίτητες τὶς τροποποιήσεις τῶν προσυνοδικῶν κειμένων. Τὸ κείμενο αὐτὸ βρίσκεται σὲ τὸ διαδίκτυο καὶ στήν ἱστοσελίδα τῆς Ἱερᾶς Μονῆς μας www.monastery.gr. Στὴν ἴδια ἱστοσελίδα θὰ ἀναρτηθῇ προσεχῶς κείμενο τῆς Ἱερᾶς Μονῆς μας μὲ μετασυνοδικές σκέψεις μας, μὲ τίτλο «Ἐκτιμήσεις περὶ τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου». Στὴν σελ. 41 τοῦ παρόντος τεύχους δημοσιεύουμε ἀποσπάσματα τοῦ κειμένου αὐτοῦ.

Συμπερασματικῶς, μετὰ ἀπὸ τὶς ζυμώσεις πού προηγήθηκαν τῆς Συνόδου καὶ συνεχίστηκαν μετὰ ἀπὸ αὐτήν, μπορεῖ νὰ λεχθῇ ὅτι τὰ συνοδικὰ κείμενα μποροῦν νὰ διορθωθοῦν ἐπαρκῶς, νὰ ἐκφράσουν τὸ καθολικὸ φρόνημα τῆς Ἐκκλησίας ὅσον ἀφορᾷ τὴν ἐκκλησιολογικὴ τῆς ταυτότητα καὶ τὸν χαρακτήρα τῶν σχέσεών της πρὸς τοὺς ἑτεροδόξους χριστιανούς, καὶ ἔτσι νὰ τύχουν καθολικῆς ἀναγνώρισεως ἀπὸ τὸ πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας.

ΕΝ ΚΥΡΙΩ ΚΟΙΜΗΘΕΝΤΕΣ

Στίς 1/14-10-2015 ἄφησε τὸν παρόντα κόσμον καὶ ἀνεπαύθη ἐν Κυρίῳ ὁ π. **Σπυρίδων Γρηγοριάτης**. Μοναχὸς ἐξ ἐγγάμων, πλήρης ἡμερῶν, ἀγωνιστὴς μέ-

χρι τό τέλος του, ὑπομονετικός, ταπεινός, ἀξιαγάπητος. Ὁ σεβαστός μας Καθηγούμενος εἶπε μεταξὺ ἄλλων στὸν ἐπικήδειο λόγο του: «ὁ π. Σπυρίδων ἀπὸ νεαρᾶς ἡλικίας ἀγωνίσθηκε μὲ ζῆλο καί πόθο πολὺ σκληρά, γιὰ νά ἐφαρμόσῃ στήν ζωή του τόν νόμο τοῦ Θεοῦ καί νά εὐαρεστήσῃ καί ἀγαπήσῃ τόν Θεό μέ ὅλες τίς δυνάμεις τῆς ψυχῆς του. Τόν ἴδιο πνευματικό ἀγῶνα συνέχισε καί ὡς οἰκογενειάρχης καί κατόπιν ὡς μοναχός τῆς Μονῆς μας. Ἡ ζωή του ἦταν σύμφωνη μέ τό πατερικό λόγιον: “Βία φύσεως διηνεκῆς”, ὑπόδειγμα καί παράδειγμα γιὰ ὅλους μας. Ὅλοι γνωρίζουμε πόσο πολὺ ἐβίαζε τόν ἑαυτόν του στά πνευματικά του καθήκοντα, στήν Ἀκολουθία καί στό διακόνημα. Πόσο ἐργατικός καί ἐπιμελής ἦταν, πόσο πολὺ ἀγαποῦσε τήν μελέτη τῶν θείων λογίων. Πόσο φιλότιμος ἦταν, θυσιάζοντας τόν ἑαυτόν του γιὰ νά ὑπηρετήσῃ τούς ἄλλους, καί πόσο πολὺ βίαζε τόν ἑαυτόν του γιὰ νά μὴ κουράσῃ τούς πατέρες. Γι’ αὐτό ὁ Θεός τόν ἀξίωσε εἰρηνικοῦ καί ὀσιακοῦ τέλους».

Ἐκφραστικό δείγμα τῆς εὐλογημένης ψυχῆς του ἀποτελεῖ ἡ «Διαθήκη» του, «γραμμένη στίς 13-10-1996». Μέ αὐτόν τόν τίτλο βρέθηκε μέσα στά ροῦχα, πού ὁ ἴδιος ἐτοίμασε «γιὰ νά τοῦ τά φορέσουμε, ὅταν φύγῃ ἀπὸ αὐτόν τόν κόσμον» μικρό ἰδιόχειρο σημείωμα, τό ὁποῖο μέ μικρές διορθώσεις παραθέτουμε:

«Εὐχαριστῶ τόν Ἅγιον Γέροντά μας καί ὄλους τούς Ἱερομονάχους καί Μοναχοὺς καί Δοκίμους γιά τήν Ἀνοχήν καί τήν Ἀγάπην πού μέ δείξατε. Ὁ Κύριος νά σᾶς τό Ἀνταποδώσῃ. Εὐχέστε παρακαλῶ καί διά τήν Ἀνάπαυση τῆς ψυχῆς μου καί γιά τήν Σωτηρία τῶν ψυχῶν τῶν Γονέων μου καί τῶν παιδιῶν μου καί τῶν ἐγγονῶν μου. Μ. Σπυρίδων.

Σᾶς παρακαλῶ, ὅταν ὁ Κύριος κρίνῃ πῶς εἶμαι ἔτοιμος καί μέ παραλάβῃ τήν Ἀθλία ψυχή μου... τό κουφάρι μου ντύστε το μέ τά ἐσώρουχα πού ἔχω στό πακέτο, προσθέτοντας τό πιό παλιό ζωστικό καί πιό παλιό ράσο. Εὐχαριστῶ.

Συνιστῶ σέ ὄλους τούς Ἀγαπητούς Ἀδελφούς νά διακατέχωνται ἀπό τό πνεῦμα τῆς εὐσεβείας, τῆς ταπεινώσεως, τῆς ἐργατικότητος καί τῆς οἰκονομίας. Αὐτά ὑπῆρξαν τά κεφάλαια τῆς ζωῆς μου. Σπυρίδων, ὁ τελευταῖος τῶν μοναχῶν».

Στίς 12/25-4-2016 ἐκοιμήθη ἐν Κυρίῳ ὁ π. Ἀλέξανδρος Γρηγοριάτης καί ἀνεπαύθη ἀπό τήν μακροχρόνια ἀσθένειά του. Σέ ἡλικία εἴκοσι ἐτῶν μετεστράφη στήν Ὁρθοδοξία χάρις στήν πατρική ἀγάπη τοῦ π. Ἀμφιλοχίου Μακρῆ. Ὡς μοναχός κατόπιν ἔζησε περί τά δεκαπέντε ἔτη στούς Ἁγίους Τόπους, στίς Ἱερές Μονές τοῦ Ἁγίου Σάββα καί τῆς Ἁγίας Αἰκατερίνης, καθῶς καί στό ἀσκητήριο τοῦ Ἁγίου Χαρίτωνος στό Σινᾶ. Ἐλλά δεκαεπτά στό γρηγορι-

άτικο κελλί τοῦ ἁγίου Νικολάου Κομμένων καί τέλος στήν Μονή Γρηγορίου τά τελευταῖα ἔνδεκα χρόνια. Φύσις λεπτή, εὐγενική, ποιητική. Ἀγαποῦσε τόν Χριστό, τούς φτωχοῦς βεδουίνους, τά ζώακια, τά πουλιά. Ἡ ἀσθένειά του τόν περιώρισε κατ' ἀρχήν στό γηροκομεῖο τῆς Μονῆς καί τόν καθήλωσε ὕστερα στό κρεβάτι του. Τόν ἐκαθάρισε ὅμως ἀπό κάθε ἔλγος φιλαυτίας καί τοῦ ἀπέδωσε αἰώνιο μισθό, ἐπειδή εἶχε σύντροφο τήν ταπεινώσι καί τήν ἀπόλυτη ἐμπιστοσύνη στήν φροντίδα τοῦ Θεοῦ καί τῶν ἀδελφῶν.

Στίς 21-5/3-6-2016 ἔφυγε ἀναπάντεχα γιά τήν ἐκκλησία τῶν ἐν οὐρανοῖς ἀπογεγραμμένων, σέ ἡλικία μόλις 51 ἐτῶν καί πλήρης ἀκμῆς καί ρώμης σωματικῆς, ὁ πεφιλημένος ἀδελφός μας **π. Μελχισεδέκ Γρηγοριάτης**. Ὁ σεβαστός μας Καθηγούμενος εἶπε μεταξὺ ἄλλων στήν ἐπικήδεια ὁμιλία του: «Ἦταν ἄνθρωπος ὑπομονῆς καί ὑπακοῆς. Δύο χρόνια πού ἤμαστε μαζί καί τόν ἔζησα ἀπό κοντά –σχεδόν κάθε μέρα εἶχαμε μία συνάντησι γιά διάφορα θέματα τῆς Μονῆς– ἔδειχνε πολλή ἀγάπη καί σεβασμό σέ μένα. Τόν εὐχαριστῶ ἐκ βάθους καρδίας. Ἦταν πάντοτε ὑπήκοος καί πρόθυμος γιά κάθε διακονία... Ὁ Θεός τόν πῆρε μέ τόν τρόπο πού ἤξερε καλύτερα, διότι μόνον ὁ Θεός γνωρίζει τήν καλύτερη στιγμή τοῦ κά-

θε ανθρώπου ... Ἐλπίζω ὅτι τώρα ἔχουμε ἕνα ἀκόμη πρεσβευτὴ στόν Οὐρανό».

Στίς 19-6/2-7-2016, «ὡς ἐλαία κατάκαρπος» ἐγκατέλειψε ἤρεμα καί ἤσυχα τὰ γήινα, παρά τήν πολύμηνη ἀσθενεία του, ὁ μακαριστός καί ἀγαπητός ιερομόναχος π. **Δαβίδ, ὁ Γέροντας τοῦ Ἱ. Κελλίου τῶν Ἀρχαγγέλων** (Κομβολογᾶ) στίς Καρυές, καί ὡς «ἀετός ὑπόπτερος» ἀνυψώθηκε στά οὐράνια σκηνώματα τῆς Βασιλείας τοῦ Θεοῦ. Ἦταν ταπεινός, προσευχητικός, καί στό ἔπακρον ἐλεήμων. Φιλᾶδελφος καί φιλόανθρωπος. Ἀνάπαυσις του ἦταν νά διακονῇ τοὺς πάντες καί νά τοὺς ἀναπαύῃ χωρὶς διάκρισι. Οὐδέποτε κατέκρινε. Πάντοτε ἐφρόντιζε νά ἔχη εἰρηνικές σχέσεις μέ ὅλους. Οἱ καρποὶ τοῦ μοναχικοῦ του ἀγῶνος φάνηκαν κατά τό διάστημα τῆς ὀδυνηρῆς του ἀσθενείας, τήν ὁποία καί ὑπέμεινε μέ πλήρη ἐμπιστοσύνη στό θέλημα τοῦ Θεοῦ, μέ θαυμαστή καρτερία καί δοξολογία. Ἔτσι ἔγινε παράδειγμα σέ ὅλους μας μέ τήν ζωή του καί τόν θάνατό του. Αἰωνία σου ἡ μνήμη πάτερ Δαβίδ! Ὁ ἐλεήμων Κύριος διά πρεσβειῶν τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου τῆς Πορταΐτισσης ἅς ἀναπαύσῃ τήν ψυχή σου μετά τῶν Ἀγιορειτῶν Ὁσίων καί ἅς σέ ἀναδείξῃ ἔνθερμο πρεσβευτὴ γιά ὅλους ὅσους ἀγάπησες κατά τήν ἐπί γῆς πορεία σου!

Στίς 14/27-8-2016 έκοιμήθη ο παπα-Θωμάς, ο σεβάσιμος και άξιαγάπητος Γέροντας τής Άδελφότητος τών Θωμάδων τής Σκήτης τής Μικρᾶς Άγίας Άννης, ο ήδύμολπος φάλτης του Άγίου Όρους, ο διδάσκαλος πολλών νεωτέρων άγιορειτών ψαλτών, ο εύλαβέστατος ίερουργός, ο συνετός γέροντας, ο γνήσιος άγιορείτης μοναχός, ο άκούραστος πανηγυριστής τών μοναστηριακών πανηγύρεων. Η οδυνηρή ασθένειά του του έπιδαψίλευσε πλούσια Χάρι από τον Θεό. Έφυγε για να ψάλλη αιωνίως μέ τους χορούς τών άγγέλων. Άφησε πίσω του κληρονομιά. Η Παναγία, ή όποία τον έφερε μικρό παιδί στό Όρος της, θά τον έχη κοντά της. Ως μοναχός άγωνίσθηκε, και τώρα απολαμβάνει ώς «συγκληρονόμος Χριστου» τήν εύφροσύνη του Παραδείσου.

Στίς 22-7/4-8-2016 και σε ήλικία 101 έτών έκοιμήθη έν Κυρίω ο σεβάσιμος Καθηγούμενος τής Ίεραᾶς Μονής Άγίου Παντελεήμονος (Ρωσσιου), Αρχιμανδρίτης Ίερεμίας (Αλιόχην).

Ο άείμνηστος γεννήθηκε στίς 22-10-1915 στό χωριό Νοβοροϋσκι τής Δυτικῆς Ρωσσίας από γονεΐς πολύ εύσεβείς. Κατά τά νεανικά του χρόνια έζησε όλη τήν φρίκη τής άθέου ρωσσιικής έπαναστάσεως και του έμφυλίου πολέμου στήν πατρίδα του. Η οικογένειά του βασανίσθηκε σκληρά από τό τυραννικό σοβιετικό κράτος. Ο ίδιος πέρασε 20 χρόνια σε φυλα-

κές και στρατόπεδα συγκεντρώσεως. Κατά τήν διάρκεια τοῦ β' παγκοσμίου πολέμου και ἐπί 16 χρόνια ἀναγκάσθηκε νά ἐργασθῆ σέ πολεμικά ἐργοστάσια. Αἰχμαλωτισθεῖς ἀπό τούς Γερμανούς ὀδηγήθηκε στήν Γερμανία. Μετά τήν ἀπελευθέρωσί του ἔφυγε ἀπό τόν κόσμον και προσῆλθε στήν Ἱερά Μονή Κοιμησεως τῆς Θεοτόκου Ὁδησοῦ, ὅπου ἐκάρη μοναχός στίς 17-1-1957. Ἐκεῖ ἐχρημάτισε μαθητής τοῦ πρώην Ἀγιορείτου και ἁγίου μοναχοῦ τῆς Μονῆς τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος Ἄθω, ὀσίου Κούξα, ὁ ὁποῖος τοῦ προανήγγειλε τήν μέλλουσα ἀνάδειξι του στόν ἡγουμενικό θρόνον. Τό ἔτος 1975 τοῦ δόθηκε ἡ ἄδεια, πού σπανίως ἐδίδεται ἀπό τό ἀνελεύθερο σοβιετικό κράτος, τῆ ἐπινεύσει ὅπωςδῆποτε τῆς Κυρίας Θεοτόκου, νά ἐγκαταβιώσῃ στό Ἁγιώνυμον Ὅρος. Ἦλθε στήν περιώνυμον Ἱερά Μονή τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος, και στίς 9-6-1979 κατεστάθη ἡγούμενος αὐτῆς. Ἐποίμανε τήν ἀδελφότητα τῆς Μονῆς ἐπί 36 ἔτη ἀπό τά 41 πού ἔζησε στό Ἅγιον Ὅρος.

Ὁ μακάριος Γέρων Ἱερεμίας ἦτο ἄνθρωπος ἀπλοῦς και ταπεινός, ἄκακος, πρᾶος, ἀμνησίκακος, γλυκύς και ἰλαρός. Πολύ σπάνια ὠμιλοῦσε, ἀλλά ἐδίδασκε μέ τό παράδειγμά του. Ὅταν ὠμιλοῦσε, παρότρυνε στό νά μή θυμόμαστε τά κακά ἀλλά νά τά καλύπτουμε ὄλα μέ τήν ἀγάπη. Πιό συχνά τόν ἔβλεπε κανεῖς νά φέρῃ στά χέρια του κάποιον ἐργαλεῖον, μέ τό ὁποῖον εἰργάζετο χειρονακτικά, παρά τήν ἡγουμενική ράβδον.

Ἡ σεβασμία μορφή του ἐκράτησε τὴν ἀδελφότητα τῆς Μονῆς ἐνωμένη ἐν Χριστῷ. Ἐπὶ τῶν ἡμερῶν του ἡ Μονὴ τοῦ Ρωσσικοῦ εἶδε ἡμέρες ἀκμῆς, αὐξήθηκε σὲ ἀριθμὸ μοναχῶν, ἀνακαινίσθηκε κτιριακά καὶ ἔγινε πόλος ἔλξεως χιλιάδων εὐλαβῶν προσκυνητῶν, οἱ ὅποιοι ἐπὶ σοβιετικῆς ἐποχῆς ἀδυνατοῦσαν νὰ τὴν ἐπισκεφθοῦν. Ὁ μακάριος Γέρων Ἱερεμίας μὲ τὴν ἀγία βιοτὴ του ἐδόξασε τὸν Χριστὸ καὶ ἐλάμπρυνε τὸν Ἀθωνικὸ Μοναχισμό.

Αἰωνία του ἡ μνήμη!

Στις 22-9/5-10-2015 ἐτελέσθη ἡ νεκρώσιμος ἀκολουθία τοῦ μακαριστοῦ καθηγητοῦ **Μιχαὴλ Βρεττοῦ**. Στὸν ἐπικήδειο λόγο πού ἐκφώνησε ὁ ἀδελφός τῆς Μονῆς μας Ἱερομ. Δημήτριος στὸν Ἱερό Ναὸ Παναγίας Φανερωμένης Νέας Μηχανιώνας εἶπε μεταξύ ἄλλων: «Ὁ Καθηγητὴς Μιχαὴλ Βρεττός ὑπῆρξε πρῶτα ἀπὸ ὅλα ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ καὶ ἔπειτα ὁ,τιδὴποτε ἄλλο. Ἄνθρωπος πιστός, Ὁρθόδοξος, διάπυρος ἐραστής τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς ἐν Χριστῷ ζωῆς, κατὰ προαίρεσιν μοναχός καὶ βιώνων ὡς μοναχός ἐν μέσῳ τῶν θορύβων τῆς πόλεως, ἔνθερμος μελετητὴς τῶν Ἀγίων Γραφῶν, τῶν ὁποίων τὸ πνεῦμα διεπότιζε ὅλη τὴν ὕπαρξί του καὶ ἐρρύθμιζε τὴν ζωὴ του, ἐλεῆμων, ἀφιλάργυρος, διαπρεπῆς ἐπιστήμων καὶ χειρουργός, θυσιαστικὰ ἐκδαπανώμενος μέχρι τελευταίας του ἀναπνοῆς στὴν διακονία τῶν ἐν Χρι-

στῶ ἀδελφῶν του, καί μάλιστα τῶν μοναχῶν καί μοναζουσῶν. Ἡ ἀγάπη του ἀγκάλιαζε καί τήν μαύρη Ἕπειρο, στήν ὁποία καί ἱατρικά καί ἱεραποστολικά πολλές φορές ἐργάσθηκε. Μέ τήν ἱατρική του ὁ Μιχαήλ ἐδόξασε τόν Χριστό καί εὐεργέτησε τούς πάσχοντας ἀδελφούς Του.

**«ΟΜΙΛΙΕΣ ΣΕ ΕΟΡΤΕΣ ΑΓΙΩΝ
(ΤΩΝ ΕΤΩΝ 1981-1991) Β΄».**

Μέ τήν Χάρι τοῦ Θεοῦ ἐκδόθηκε ἐφέτος ἀπό τήν Ἱερά Μονή μας ὁ β΄ τόμος ὀμιλιῶν τοῦ μακαριστοῦ Καθηγουμένου καί Γέροντός μας, Ἀρχιμανδρίτου Γεωργίου (Καψάνη), μέ τόν ἀνωτέρω τίτλο. Ὅπως σημειώνει στόν πρόλόγο του ὁ σεβαστός μας Καθηγούμενος, Ἀρχιμ. Χριστοφόρος: «Ὁ Γέροντας λαμβάνοντας ἀφορμή ἀπό τόν βίο τοῦ τιμωμένου Ἁγίου παρακινοῦσε μέ προφητικό ζήλο τούς ἀκροατές του στήν ἐμμονή στήν ἀκαινοτόμητη Πίστι τῶν Πατέρων μας, στήν Χριστοκεντρική ζωή, στήν ἐκκλησιαστική ζωή, στήν τήρησι τῶν εὐαγγελικῶν ἐντολῶν».

**Η ΠΡΩΙΝΗ ΠΡΟΣΕΥΧΗ ΚΑΤΑΡΓΕΙΤΑΙ
ΚΑΙ ΤΑ ΘΡΗΣΚΕΥΤΙΚΑ ΜΕΤΑΛΛΑΣΣΟΝΤΑΙ!**

Δέν ἔχει τέλος ὁ «ἐκσυγχρονιστικός» κατήφορος. Ὁ οὐμανισμός ἐπιβάλλεται παρά τίς ἀντιστάσεις τῶν πολιτῶν πού ἀγωνιοῦν γιά τό μέλλον τῶν παιδιῶν τους. Τό κράτος γίνεται ὄλο καί πιό ἄθρησκο. Ἡ

πρωινή προσευχή στά σχολεία δέν περιλαμβάνεται στίς όδηγίες τής νέας Έγκυκλίου τοῦ Ὑπουργείου Παιδείας. Ἄγνοοῦμε ἂν ἡ ἀπόφασις ἦταν πολιτική ἐπιλογή τοῦ Ὑπουργοῦ Παιδείας ἢ ἄνωθεν ἐντολή.

Ἡ τρίλεπτη αὐτή προσευχή δέν ἦταν οὔτε καί ἀναμένεται νά εἶναι τό ἅπαν στήν ἐκπαιδευτική πολιτική. Ἦταν ὅμως ἕνας ἀπτός παιδαγωγικός τρόπος, μέ τόν ὁποῖο τά παιδιά μαθαίνουν νά μή ζοῦν καί νά μή ἐνεργοῦν ἀνθρωποκεντρικά ἀλλά θεανθρωποκεντρικά. Νά ζητοῦν δηλαδή γιά τήν καθημερινότητά τους τήν εὐλογία τοῦ Θεοῦ.

Τά ἀθῶα παιδιά δέν γνωρίζουν πῶς εἶναι ὁ κόσμος χωρίς Χριστό. Μαθαίνοντάς τα νά ζοῦν χωρίς προσευχή, τά ἐξωθοῦμε στήν ἀπελπισία μιᾶς ζωῆς χωρίς τό παρήγορο Φῶς τοῦ Χριστοῦ. Δέν ἀρκεῖ ἡ προσευχή τους στό σπίτι. Τό σχολεῖο πρέπει νά τήν ἐπιβεβαιώσῃ καί νά τήν διδάξῃ. Γνωρίζουμε πολύ καλά τί σημαίνει νά μή ἡξεύρης νά προσεύχεσαι. Αὐτοί πού καταργοῦν τήν προσευχή στό σχολεῖο διαγράφουν τήν παιδαγωγική τους ὑποχρέωσι νά διδάξουν στά παιδιά τό πιό εὐγενές χριστιανικό κατῆγον, ὅταν ἀλλόθρησκοι ἀπαιτοῦν ἀπό τοὺς πιστοὺς τους νά προσεύχωνται ἐπτάκις τῆς ἡμέρας χωρίς νά ὑπολογίζουσι τά κοινωνικά μας δεδομένα. Ἐλπίζουμε νά ἀκουσθῇ ἡ φωνή τῶν γονιῶν πού ἀγωνιοῦν. Τῶν ἐκπαιδευτικῶν πού πονοῦν. Τῶν πολιτῶν πού περιμένουν ἀνταπόκρισι στήν ψῆφο τους. Τῶν ποιμένων

τῆς Ἐκκλησίας πού ζοῦν τό δρᾶμα τοῦ συγχρόνου ἀνθρώπου καί προσπαθοῦν νά τόν ἀνακουφίσουν. Ἡ προσευχή στό σχολεῖο δέν εἶναι ἄχρηστη συνήθεια τοῦ παλαιοῦ σχολεῖου. Εἶναι πνοή ζωῆς.

Καί τό μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν μέ ὑπουργική ἀπόφασι μετατρέπεται σέ ὅλα τά σχολεῖα σέ θρησκευολογικό. Ἔχουμε δηλώσει καί ἄλλες φορές τήν πλήρη διαφωνία μας σέ αὐτήν τήν ἀλλαγῆ. Ὅπως εἶχε γράψει ὁ μακαριστός Γέροντάς μας: «Τό νέο μάθημα τῶν Θρησκευτικῶν εἶναι ὁδηγός πρός τήν πανθησκεία». Εἶναι ἀδικία τῆς πολιτείας πρός αὐτά τά παιδιά, πού στήν τρυφερή τους ἡλικία θά ἀλλοτριώνονται ἀπό τήν πίστι τῶν γονιῶν τους καί ἀπό τίς βάσεις τῆς Χριστοκεντρικῆς τους διαπαιδαγώγησης στό σχολεῖο.

Η ΕΥΘΑΝΑΣΙΑ ΕΠΑΝΕΡΧΕΤΑΙ ΣΤΟ ΠΡΟΣΚΗΝΙΟ!

Δέν εἶναι μόνο ἡ προσωπική ἐπιλογή ἑνός δημοσιογράφου. Εἶναι ἡ προσπάθεια νά ἐπιβληθῆ μία ἀντιχριστιανική νοοτροπία. Μέ τήν κάλυψι πού παρέχουν τά πρωθυπουργικά συγχαρητήρια, μέ τούς διθυράμβους τῶν «προοδευτικῶν» ΜΜΕ, μέ τήν ἀνάληψι πρωτοβουλιῶν ἀπό τίς «ἀρμόδιες» Ἐπιτροπές τῆς Πολιτείας. Ὅλοι σπεύδουν νά ἐνισχύσουν τό ... δημοκρατικό δικαίωμα στόν εὐκολο θάνατο. Τό ἀποκορύφωμα τοῦ ἀθέου οὐμανισμοῦ!

Χωρίς Χριστό, ὅλα ἐπιτρέπονται. Λιγότεφε ἢ πίστις. Χάθηκε ἡ αἴσθησις τῆς αἰώνιας ζωῆς. Ὅλα τελειώνουν μέ τόν θάνατο. Πουθενά ἀθάνατη ψυχή, πουθενά Κρίσις, πουθενά Θεός. Χωρίς Χριστό χάσαμε καί τό ἦθος καί τό μέτρο καί τήν ἐλπίδα. Πλέον ἡ εὐθανασία δέν μοιάζει μέ μεγάλο κακό!

Συνάνθρωποί μας βιώνουν καί δέν μποροῦν νά ἀντέξουν τό μαρτύριο τοῦ ἀβάστακτου σωματικοῦ πόνου καί τόν «εὐτελισμό τῆς ἀξιοπρέπειάς τους». Ὅμως δίπλα μας ὑπάρχει ἡ ἰατρική ἐπιστήμη πού ἀνακουφίζει τόν πόνο, καί γύρω μας ὑπάρχει ἡ ἀγάπη πού σκεπάζει τόν «εὐτελισμό».

Ὁ πόνος εἶναι δάσκαλος: «Ἄνθρωποι πού πόνεσαν δυνατά, βρῆκαν διά τοῦ πόνου τό ἀληθινό τους πρόσωπο ξεπερνώντας τά προσωπεῖα ... Στά χεῖλη τοῦ ἀνθρώπου πού πονᾷ ἀνεβαίνει κάποτε ἓνα πολύ βαθύ “γιατί, γιατί Θεέ μου;”. Στό “γιατί” αὐτό δέν ὑπάρχει ἀνθρώπινη ἀπάντησι. Ὑπάρχει μία μόνο ἀπάντησι. Ἡ συμμετοχή τοῦ Θεοῦ στόν δικό μας πόνο. Ὁ Σταυρός τοῦ Χριστοῦ. Πιστεύουμε σέ Θεό ἐσταυρωμένο, πού σημαίνει Θεό ταπεινωμένο, ἐξευτελισμένο, βασανισμένο ... Ὁ πόνος παραμένει πάντα ἓνα μυστήριο, συνυφασμένο μέ τό ἀπροσμέτρητο βάθος τῆς ἐλευθερίας τοῦ ἀνθρώπου»¹. Οἱ ἅγιοι Πατέρες λέγουν ὅτι, ὁποῖος ὑπομένει ἀσθένεια μέ πίστι στόν Θεό, λαμβάνει μισθό Μάρτυρος.

---

1. Ἀρχιμ. Γεώργιος Καψάνης, «Τό νόημα τοῦ πόνου».

Ἡ εὐθανασία εἶναι γέννημα ἀπιστίας στόν Χριστό, ὁ Ὅποῖος νίκησε τόν θάνατο καί εἶναι ἡ αἰώνια Ζωή μας. Αὐτό εἶναι τό μέγιστο κακό!

Ὅμως μέ τήν εὐθανασία δέν ζημιώνουμε μόνο τόν ἑαυτό μας. Ζημιώνουμε καί τούς ἄλλους. Γκρεμίζουμε ἀπό τήν ψυχή τῶν συνανθρώπων μας καί τῶν παιδιῶν μας τήν ἀνδρεία, τήν γενναιότητα. Ἡ ἀνδρεία εἶναι ἀπό τίς μεγαλύτερες ἀρετές. Μέ τήν εὐθανασία δίνουμε παράδειγμα «ριφάσπιδος» πολεμιστοῦ. Γνωρίζουν οἱ παλαιότεροι τί ἦταν ὁ «ρίψασις» τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων. Ἐλεεινό κατόντημα, ἀπαράδεκτος γιά τήν μητέρα του, γιά τήν πόλι του καί τό γένος του! Ἡ εὐθανασία εἶναι τό ἀποκορύφωμα τῆς ἀντι-παιδαγωγικῆς κουλτούρας τῆς ἐποχῆς μας. Ἡ εὐθανασία εἶναι στόν ἀντίποδα τῆς Χριστιανικῆς Ἀγάπης!

Ἀντίδοτο στήν «κουλτούρα τῆς εὐθανασίας» εἶναι ἡ ἀγιότητα. Ὁ ἅγιος Παῖσιος ὁ Ἀγιορείτης, ὅταν ἔμαθε ὅτι ἔχει καρκίνο, εἶπε: «Ἐγώ δέν χόρεψα ποτέ στή ζωή μου. Τώρα, ἂν μπορούσα νά σηκωθῶ, θά χόρευα». Ὁ π. Δημήτριος Γκαγκαστάθης, ὅταν προσβλήθηκε ἀπό καρκίνο, ἔλεγε: «Τόν καρκίνο δέν τόν ἀλλάζω μέ τίποτα». Καί ὁ Ἀναστάσιος Μαλαμαῆς, οἰκογενειάρχης, ὅταν τυφλώθηκε τελείως καί τοῦ ἔκοψαν καί τό ἕνα πόδι, ἔλεγε: «Τώρα, μέ αὐτή τή δοκιμασία καταλαβαίνω τόν Θεό. Μόνο παρακαλῶ νά μή μοῦ κόψουν τό χέρι, γιά νά κάνω τόν σταυρό

μου». Στους φρικτούς πόνους ἔκανε ὑπομονή καί ἔλεγε: «Θεέ μου, σῶσε τήν ἀνθρωπότητα».

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Ἅγιος Πορφύριος ὁ Κausοκαλυβίτης.....	7
Ἐπιστολή Ἱ. Κοινότητος Ἁγ. Ὅρους πρὸς τὴν Α.Θ.Π. τὸν Οἰκουμενικὸν Πατριάρχην	30
Ἐκτιμήσεις περὶ τῆς Ἁγίας καὶ Μεγάλης Συνόδου.....	41
Σεβ. Μητροπολίτου Γρεβενῶν κ. Δαβίδ Ἡ Ἄνοιξη τῆς Ἐκκλησίας.....	63
Καθηγουμένου Ἱερᾶς Μονῆς Ὁσίου Γρηγορίου Ἀρχιμ. Χριστοφόρου Περὶ μετανοίας καὶ καθαρᾶς συνειδήσεως.....	70
Εἰς τοὺς ἁγίους Τεσσαράκοντα Μεγαλομάρτυρας.....	77
«Συγχωρήσωμεν πάντα τῇ Ἀναστάσει»	82
Ἱερομονάχου Δημητρίου Γρηγοριάτου «Τὰ ἐπουράνια εἰς τὰ ἐπουράνια».....	88
Ἱερομόναχος Ἀκάκιος τῶν Παχωμαίων	119
Ἀρχιμ. Ἀντώνιος Γκίκιζας	132
Ἐπίκαιρα γεγονότα καὶ θέματα Ἡ Ἁγία καὶ Μεγάλη Σύνοδος.....	141
Ἐν Κυρίῳ κοιμηθέντες.....	142
Ὁμιλίες σέ ἑορτές Ἁγίων (Β')	150
Ἡ πρωϊνὴ προσευχὴ καὶ τὰ θρησκευτικά.....	150
Ἡ εὐθανασία ἐπανέρχεται στό προσκῆνιο	152

ΕΚΤΥΠΩΣΙΣ: «ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΣΤΑΜΟΥΛΗ Α.Ε.»
ΑΒΕΡΩΦ 2, Τ.Κ. 104 33 ΑΘΗΝΑ
ΤΗΛ.: 210 5238305 ΦΑΞ: 210 5238959